

Beste Berla-lid,
Beste lezer,

samen met onze beste wensen voor een voorspoedig 2023 krijgt u ook het fonkelnieuwe tijdschrift van Berla onder ogen, nummer 146 ondertussen!

Tegelijk willen wij u vragen om uw lidmaatschap 2023 te vernieuwen, de bedragen werden naar loffelijke gewoonte niet gewijzigd: voor meer info zie onderaan deze bladzijde en op de volgende pagina.

U vindt in het nieuwe tijdschrift een boeiende mix van rijkelijk geïllustreerde onderwerpen, met langere artikels van Piet de Cuyper, Marc Gillisjans en Geert Deblieck.

Enkele mooie beeld- en tekstfragmenten maken ons lokale verleden bijna tastbaar: zo doet de prachtige foto van de Heirbaan in Oppem uit 1901 dromen over lang vervlogen tijden.

Ook de feestrede van Benedict Raes bij het huwelijk van zijn zoon Vitalis op 25 juni 1872 is aandoenlijk en schetst een scherp beeld van het leven in die periode: de vader wenst het jonge paar wel 10 kinderen toe – het worden er uiteindelijk toch 9...

En vergeet zeker niet om de link naar het YouTube-filmpje [blz. 53] aan te klikken over de oogst van de hop door de familie Van Roy, werkelijk een mooi tijdsbeeld van de jaren 1960 –1970, compleet met aangepaste soundtrack uit die tijd.

Deze drie voorbeelden illustreren de boeiende samenleving in onze gemeente in vroegere tijden en ze maken ook grote verschillen met het heden duidelijk.

De krantensprokkels over de moord op Jozef Van den Troost in 1932 zijn een frappant voorbeeld van de volledig verschillende omgang met de privacy in het niet zo verre verleden van de jaren 1930.

Tot slot: de wat oudere Meisenaars onder onze lezers zullen wel weten wie *Jean-Pierre va Jean va Waalkke Cuipes va Florans va Frans de facteur* is.

Maar wie het niet weet moet maar een kijkje nemen op bladzijde 65...

Veel leesplezier,
Jan Buyens,
secretaris.

Is erfgoed ook iets dat jij belangrijk en waardevol acht? Wil je ons een steuntje in de rug geven?

Wel, kom dan ook als lid bij onze kring en help ons de waardevolle zaken van gisteren door te geven aan allen die na ons komen...

Hoe?

GEWOON LID: stort € 20 op rekening BE80.7380.4197.7477 met vermelding van jouw email of jouw postadres
of nog beter:

STEUNEND LID: stort € 40 op rekening BE80.7380.4197.7477 met vermelding van jouw email of jouw postadres.

En samen zorgen we dat ons gezamenlijk verleden niet vergeten zal worden.

Laat ons verleden niet verloren gaan !

Interesse voor erfgoed? Voor óns erfgoed? En wil je graag wat meer weten over wat hier vroeger allemaal gebeurde en hoe er geleefd werd? Wel, dan zit je bij Berla aan het goede adres...

Er liepen heel wat projecten en de covid-19 – epidemie heeft daar de voorbije jaren zwaar op in gehakt.

Maar we komen blijkbaar langzamerhand terug in wat “normalere” wereld en dus is er opnieuw wat hoop op meer activiteiten voor de leden. Op de jongste Algemene Vergadering werd speciaal daarvoor ook een nieuwe functie in ons bestuur gecreëerd: een activiteitencoördinator. Er is dus terug wat op komst van praatcafés, uitstappen, enzovoort.

En we blijven natuurlijk werken aan wat al lopende is: heel wat individuele inzet, het verzamelen van informatie en voorwerpen, foto-documentering, ons tijdschrift, ons archief,...

We zitten dus echt niet stil, ook al was dat in recente tijden wat minder “publiek” dan voorheen.

Wat is eigenlijk *jouw favoriete onderwerp* om eens onder handen te nemen? Want “erfgoed” is véél breder dan wat het op het eerste zicht lijkt... en elk nieuw interessegebied is een verrijking voor onze kennis.

Zoals vroeger al gezegd: **er bestaat geen “kleine” hulp: àlle beetjes helpen** en verbeteren de situatie!

Interesse? Contacteer ons dan even op erfgoedberla@live.com

of via ons postadres **Brusselsesteenweg 44 bus 1 – 1860 Meise**
of spreek gewoon eens iemand van **onze bestuursleden** aan.

Maar je kan ons ook al een heleboel helpen door lid te worden !

Voor 2023 blijft het **lidgeld** net hetzelfde als de vorige jaren: **€ 20**.

Daarmee steun je ons al een heel eind en kunnen we beter zorgen dat wat hier vroeger reilde en zeilde ook voor de toekomst gekend én bewaard zal blijven.

Maar wil je ons een **bijkomend steuntje** in de rug geven?

Wel, wordt dan **steunend lid**: dat kost **€ 40**, maar betekent voor ons heel wat extra-ademruimte om voor de kennis van ons verleden te kunnen zorgen. En buiten het financiële ook een grote morele steun.

En we zetten traditioneel ieder jaar ook even die steunende leden persoonlijk in de bloemetjes in onze erelijst van gulle schenkers. In 2022 waren dat bijvoorbeeld (in alfabetische volgorde):

Paul Aerts; Urbain Ameryckx; Hedwig Begyn; Marcel Belgrado; Jos Bellinckx; Jan Bogaerts; Jan Buyens; Herwig Cornelis; Karel De Boeck; Emiel De Boeck - Joostens; August De Bondt; Maurits De Clerck - De Roos; Lodewijk De Decker - Mertens; Daniël De Hertog; Paul De Ridder; Willem De Ridder - Luypaert; Carine De Saeger; Roland De Schutter; Domus (Sumod bvba); Caroline Duchateau; Luc Dussart; Alex Geeroms; Jean-Pierre Gilson; Thierry Humblet; Frans Kerremans; Willy Kerremans; Albert & Yvette Krokaert - De Braeckelee; Roger Moreau; Kristiaan Olbrechts; Yvonne Olbrechts; Thierry Salens; Frans Stoffelen; Philippe Van Asten; Eric Van Baelen; Johan Van Campenhout; Frans Van Cauwenbergh - Erbstoszer; Miel Van den Broeck; Jean Van den Broeck; Raphael Van den Steen - Doms; Roeland Van der Stighelen; Ann Van Dievoet; Martine Van Eeckhout; Paul Van Elewyck; Laurence Van Gansbeke; Els Van Hamme; Roger Van Keer; Bart Van Ransbeeck; Emiel Vareman; Dirk Verbelen; Jan Verbelen; Marie-Louise Verbelen; René Verbelen; Jef Verbesselt - Bouvin; Paul V.; Karel Vinck; Jean Walravens; Sofie Willems.

Toon dus jouw hart voor ons gezamenlijk erfgoed en kom er in 2023 (opnieuw) bij.

Je kan het lidgeld voor 2023 (mocht je dat nog niet gedaan hebben) overmaken naar onze rekening

BE80-7380-4197-7477

Met in de **mededeling** jouw **e-mail-adres** (of, indien je dat niet hebt: jouw postadres).

Met al onze dank bij voorbaat !

OP WANDEL IN OPPEM, 122 JAAR GELEDEN

Eric Van Baelen

Op de kruising van de Strooistraat en de Heirbaan in Oppem staat sinds mensenheugenis een winterlinde met daarin een boomkapelletje.

De oude wegen met bomen tussen de glooiende velden rondom nodigen al heel lang uit tot wandelingen.

Het geheel is trouwens sinds 13.06.2003 een deel van het beschermde cultuurhistorisch landschap Amelgem en omgeving.

Onlangs dook hiervan bij Berla een oude (anonieme) foto op en het bijzondere hieraan was het feit dat er achteraan nu eens een precieze datum geschreven stond: (vrijdag) 20.09.1901.

De scherpe foto toont de devotieboom, met daarbij een groepje deftig uitgedoste dames met kinderen op wandel en een arbeider met een gevulde hondenkar.

De traditie om kapelletjes aan bomen te bevestigen, meestal met Maria-beeldjes, schijnt te kaderen in de poging tot christelijke recuperatie van de vroegere heidense verering van heilig geachte bomen.

Meestal waren die laatste te vinden nabij de kruisingen van oeroude wegen en liefst in de buurt van de hoogste punten in het landschap.

Eiken, wilgen en nog heel wat andere soorten waren traditioneel de vereerde bomen, maar in Vlaanderen zijn het toch meestal lindebomen die gekozen werden.

Heden hangt op datzelfde kruispunt nog steeds een kapelletje aan de lindeboom (op dit ogenblik even uit de boom verwijderd wegens restauratie).

Dit is echter niet het beeldje dat op deze oude foto te zien is: rond de jongste eeuwwisseling hebben vandalen het oude beeldje gestolen en er lege bierflesjes in de plaats achter gelaten.

Het beeldje bleef onvindbaar en de burens hebben toen gezorgd dat er een nieuw exemplaar kwam.

En sinds onderstaande foto genomen werd ziet het er natuurlijk allemaal al wat minder pastoraal uit in de omgeving van de Heirbaan, maar het blijft wel een van de mooiste hoekjes van de gemeente en nog steeds een directe uitnodiging tot een wandeling en fotograferen...

HET VERNIEUWD THEATER IN MEISE

HISTORIEK VAN (BIJNA) EEN HALVE EEUW TONEELKRING KRIS-KRAS

Piet De Cuyper

Het was in het voorjaar van 1974 van vorige eeuw (*ai, dat klinkt oud*) dat we een eerste vergadering hadden ten huize Frans Lanszweert waar wij zochten naar een gepaste naam voor onze toneelkring.¹

“Het moet zoiets zijn van mensen, kris-kras door mekaar, gelijk welke politieke achtergrond, en ook katholiek of communist, iedereen moet bij ons terecht kunnen” benadrukte Frans.

“Wat zegt ge daar Frans? Kris-kras, wel is dat geen goede naam?” vroeg ik.

“Potverdomme Piet, dat is een idee «Toneelkring Kris-Kras» – kris-kras door mekaar, van alle soorten, ja dat is het!”

En zo geschiedde...

Het zou echter nog tot 1976 duren eer we een eerste keer een volwaardig theaterstuk brachten op het podium van de zaal Triomf (nu 't Moment), rechtover de Sint-Martinuskerk.

Tijdens de periode 1974-1976 brachten we wel cabaret met **“Cabaret Zonnebloem”** want de eerste acteurs en actrices die zich aanmelden hadden weinig interesse voor toneel. Het eerste en tevens het laatste optreden van onze cabaretgroep (1975) vond plaats in de overdekte speelplaats van het sport- en recreatiecentrum en was een aaneenschakeling van sketches, liedjes, gedichten en reclamespots, zeer kundig geschreven door Jef Verbesselt. Het werd het voorprogramma van niemand minder dan Urbanus met zijn eerste stand-up programma.

Ik herinner mij dat hij enorm zenuwachtig was, want Guido Cassiman, producer bij de toenmalige VRT, kwam naar de voorstelling kijken.

De eerste medewerkers aan “Cabaret Zonnebloem” waren Daniëlle Verbeeck, Jef Verbesselt, Pol Claes, Alex Geeroms, Gert Hofs, Tom Massef, Piet De Cuyper en de muzikanten Piet Cleynhens (accordeon), Jan Keymolen (gitaar) en Patricia (mandoline). De meeste van hen waren

nog student en na dit eenmalig optreden bleven er nog twee over: Daniëlle en Piet.

Dan maar terug uitkijken naar acteurs en actrices om theater te spelen en na een vergeefse poging om **“Wat doe jij hier”** van Aldo de Benedetti te spelen met regisseur Pol Fabry gingen we te rade bij Fred Ghesquière, leraar voordracht aan de Muziekacademie.

Hij stelde voor dat we de lessen dictie en voordracht zouden volgen en tegelijkertijd starten met onze allereerste productie: **“Bemoeial”** met de 76-jarige Jeanne Streulens in de hoofdrol.

De allereerste regisseur werd dus Fred Ghesquière.

In 2024 zal “Toneelkring Kris-Kras” zijn gouden jubileum vieren mede dank zij de inzet van vele medewerkers waaronder volgende voorzitters: Piet De Cuyper (1974-1977), Peter De Vooght (1977-1982), Louis Dierickx (1982-1985), Lief Van Schel (1985-1993), Francis Nys (1993-2005), Roeland Vranken (2005-2010), Francis Nys (2010-2012), Pascal Van Herck (2013-2017), Edwin Smedts (2018-2019).

Vanaf dan is Philippe Nys verantwoordelijk voor de producties in de moeilijke periode van corona.

De 3 gebroeders Nys: Francis, Patrick en Philippe, zijn en blijven de sterkhouders van onze kring, samen met Marie-Yvonne Nys-Bogaerts, die draagt ook nog haar steentje bij, want zij doet nog steeds de nodige grimace van de acteurs en actrices. Ook de andere bestuursleden en spelers zetten zich in om de kring op een hoog niveau te laten presteren.

Ook onze professionele regisseurs hielpen ons: Fred Ghesquière, Marc Bober, Frans Van der Aa, Arthur Semay (+), Leo Dewals en Tessy Moerenhout (+). Het was aangenaam werken met deze begeleiders ook al was er soms heel wat geduld nodig om alles in goede banen te leiden.²

¹ Voor een uitgebreide geschiedenis van het amateurtheater in Meise: zie: Piet De Cuyper, *“Het toneelleven in Meise”*, 268 blz., 2004, passim.

² Wie meer wil vernemen over Kris-Kras of wie het wil wagen om mee te spelen: neem even contact op met Philippe Nys – tel. 0476.29.82.16.

De hoogtepunten van toneelkring Kris-Kras

een persoonlijke keuze...

1 **"Bemoelial"**, het eerste volavondstuk ging door op 07 en 08.02.1976 in zaal Triomf.

"Regisseur Fred Ghesquière, leraar voordracht aan de gemeentelijke muziekschool, schaaftde wekenlang aan de taal en de coördinatie van de interpretatie en dat zodoende een succesvol stukje ontspanningstoneel op de planken werd gezet" aldus Louis Becq in "Het Volk" en "Schoon Meise".

De eerste acteurs waren: Jeanne Streulens, Trees Jonckière, Luc Moison, Frans Lanszweert, Piet De Cuyper, Lizette d'Ours, Danniëlle Verbeeck en Robert Haverals.

Aansluitend in dat eerste speeljaar: **"Drie Dagen Heere"** – een wagenspel met een optreden aan de Home Jan Van Gysel in juni 1976 met volgende acteurs en actrices: Jef Mattens, Erna Gyssels, Trees Jonckière en Piet De Cuyper.

De regie was in handen van Jeanne Streulens.

2 **"Een inspecteur voor U"** – 17 en 18.11.1979 in de zaal Triomf.

Met: Louis Dierickx (Arthur Birling), Piet De Cuyper (inspecteur Goole), Chris Raemdonck (Sybel, de echtgenote), Hans Van Tussenbroek (Eric, de zoon), Rina Moens (Sheila, de dochter), Guy Verbelen (Gerald Croft) en Ann Van Dievoet (Edna, het dienstmeisje).

De krant schreef:

"Vijf jaar vernieuwd toneel in Meise.

Vijf jaar geleden werd toneelkring Kris-Kras boven de doopvont gehouden. Het toneelleven voordien was zowat uitgedoofd na het overlijden van Jef Wellens en het verlaten van de parochie van priester Herman Boon.

Vijf jaar vernieuwd toneel, vijf jaar bouwen aan een nieuw imago, vijf jaar samenspel onder de titel Kris-Kras, werden nu gevierd, met de opvoering van een niet gewoon toneelstuk "Een inspecteur voor U".

Het had iets geheimzinnigs en leverde na de voorstelling heel wat stof tot discussie op wat de schuldvraag betrof."

Het was een hele uitdaging om reeds dit soort theater te brengen en we waren zeker van plan om nog andere sterke stukken te programmeren.

Een sterke afsluiter van de eerste vijf jaar Kris-Kras.

3 “De Caraïbische Zee”

Onze eerste productie in 't Spinnet-theatertje³ op 29, 30, 31.01.1982 en 12, 13, 14.02.1982.

Wij brachten “De Caraïbische Zee” ook nog in het cultureel centrum van Strombeek op 06.02.1982 ten voordele van het Kigandu-project van Zuster Veerle in Zaïre.

Dit alles in een regie van Georges De Decker, sonorisatieman BRT, met zomaar even 17 acteurs en actrices.

Een fantastische ervaring, die eerste keer in ons eigen theater, met een zeer grote rolbezetting en met de medewerking van percussionist Rudi Opendakker en de innemende stem van Rachel Fredericx (BRT).

Het liedje “Parijs, Parijs” werd speciaal voor deze productie door Georges De Decker gecomponeerd.

³ Over dit zaaltje: zie ook: Piet De Cuyper, “Ontstaan en teloorgang van 't Spinnet-theatertje (1981-2004)”, in Berla-tijdschrift nr. 137, blz. 18-20, maart 2021.

4 “Het dagboek van Anne Franck”, een absoluut hoogtepunt in de geschiedenis van onze toneelkring opgevoerd in 't Spinnet op 07, 08, 13, 14, 15, 27, 28.02.1987 en 01, 06, 07.03.1987 onder zeer grote belangstelling.

De meesterlijke regie was in handen van Marc Bober, acteur KVS Brussel en leraar toneel aan de Muziekacademie van Meise.

De wijze waarop Marc dit drama wist te regisseren op het kleine podium van 't Spinnet was uniek maar tegelijkertijd voor de regisseur een bron van geloof en ongeloof. Het was natuurlijk niet eenvoudig om de emoties die zich in het achterhuis hadden afgespeeld over te brengen naar het publiek toe. Een lang maar verdiend applaus was ons deel!

Anne Schoonjans schitterde als Anne Franck naast negen andere mooie acteerprestaties en het vele werk van de mensen achter de schermen en de geluid- en lichtregie van Francis en Patrick Nys. Dank aan iedereen om dit samen te hebben beleefd, ikzelf in de mooie rol van vader Otto Franck; om nooit te vergeten!

5 "Het Huis van Bernarda Alba"

De opvoeringen hadden plaats in 't Spinet op 2, 8, 9, 15, 16.12.1995 en op 12 en 13.01.1996.

Dit was weer één van die zeer sterk emotionele toneelstukken van Federico Garcia Lorca en werd op de scène gezet in een sterke regie van Arthur Semay.

Vertolkt door 12 vrouwen in een origineel decor ontworpen door Els Verhavert; Patrick Nys had zijn handen vol aan het houten spinnenweb waarin de 5 ongetrouwde dochters van Bernarda Alba acteerden.

Mevrouw Chris Philips was meesterlijk in de rol van moeder Alba die haar vijf dochters in toom moest houden na het overlijden van haar echtgenoot.

Over het toneelwerk zelf zei regisseur Arthur Semay:

"Oppervlakkig gezien lijkt "Het huis van Bernarda Alba" misschien op een liefdesdrama tout court, maar niets is minder waar, macht en onmacht, schijnheiligheid, bourgeoisie, tirannie, hartstocht, ziekelijke jaloezie, afgunst, generatieconflicten maar vooral angst, diep gewortelde angst zorgen ervoor dat dit toneelstuk ontaardt in een niets of niemand ontziende emotionele strijd op verschillende niveaus en die uiteindelijk zal leiden tot een ontluisterende katarsis"

Op 13 januari ontvingen we de provinciale jury, die ons bedacht met de hoogste waardering: "Uitmuntendheid" !

6 De deelname aan het Koninklijk Landjuweel

Wij namen met "Het Huis van Bernarda Alba" ook deel aan het "Koninklijk Landjuweel" op 20 januari 1996 in Torhout.

Wij kregen bij onze eerste deelname een eervolle vermelding. Een aantal leden van de gemeenteraad en ook burgemeester en mevrouw Roger Heyvaert, schepen van Cultuur Marcel Belgrado en schepen Louis Van Schel waren aanwezig.

Een mooi avontuur dat ons ook de titel van "cultuurlaureaat" van de gemeente Meise opleverde.

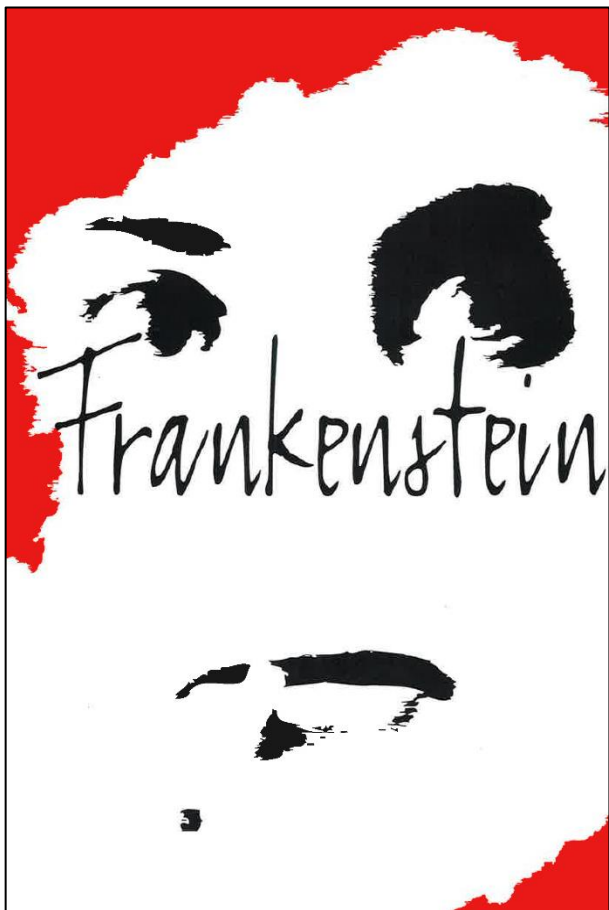
7 "Frankenstein"

Opvoeringen in 't Spinet op 30.11.1996 en 6, 7, 13, 14, 20 en 22.12.1996 in een schitterend decor gerealiseerd door Patrick Nys.

Een stuk van Hugo Mathijsen dat werd opgevoerd in een regie van Guy Verbelen, die zelf de rol van "het monster" vertolkte.

De acteurs en actrices waren drie uur voor de voorstelling aanwezig om geschminkt te worden door een team van 4 schminksters met onder andere An De Blay, Mieke Van den Eynde, Ilse De Cuyper en Katherine Keirens

8 Het zilveren jubileum van Kris-Kras

Op zaterdag 30.01.1999 hielden we onze zilveren feestvergadering in het mooie kasteel van Boechout.

Voor deze gelegenheid waren een aantal bestuursleden en leden verkleed als de vroegere bewoners van het kasteel; zij verwelkomden alle medewerkers van 25 jaar Kris-Kras.

Ook onze regisseurs waren aanwezig.

Marcel Belgrado, schepen van cultuur; Marc Daniëls, voorzitter van de cultuurraad van Meise en André Lambrechts, voorzitter van het *Provinciaal Toneelverbond Brabant* brachten hulde aan onze toneelkring.

Verder genoten we van de herinneringen met een zeer verzorgde gelegenheidstentoonstelling ingericht in de wapenzaal van het kasteel, waardoor men gans de geschiedenis van onze toneelkring kon volgen in mooi verzorgde fotoalbums.

Het werd een stijlvolle viering.

Ter gelegenheid van deze viering blokkeerde "Het Nieuwsblad" ons als "*Toneelamateurs van de bovenste plank*" en was de pers unaniem lovend over dit evenement!

9 Het absoluut “dieptepunt” na afbraak van ’t Spinet

Voorzitter Francis Nys stuurt 10 jaar na de viering een e-mail naar alle leden waarin hij het relaas brengt van de problemen na de verplichte afbraak van ’t Spinet. Hij begint met een positieve maar tevens trieste noot als volgt:

“Meise, februari 2004, ’t Spinet – Kris-Kras viert zijn 30-jarig bestaan met de Zufexshow Part V. ⁴ Zaterdag 13 maart: de allerlaatste voorstelling in ons theatertje.

Rond 23 uur verlaat Philippe Nys het podium van ’t Spinet. Patrick Nys blijft alleen achter en is daarmee de laatste Kris-Kras-acteur die ooit op de planken van ’t Spinet heeft gestaan. Zo eindigde de show! Daarna volgt nog een emotionele afscheidsdrink op het podium.

In juni krijgen we plots het bericht dat we vreesden: “Gelieve dringend de zaal te ontruimen” en wat later worden alle door ons aangekochte zetels naar het containerpark gevoerd. Wij mogen nog wel tussen stukken hout, schaafsel, verfpotten en materiaal gebruik maken van het podium om te repeteren!?

Alleen de lichtregie ruimte, door ons symbolisch “Het Eiland” genoemd, wordt nog gebruikt voor de bestuursvergaderingen.

Repetities gaan ondertussen door in “De Linde”.

Het doek is gevallen over een droom van 20 jaar: ’t Spinet.”

Er volgden vijf moeilijke jaren waarin we ons moesten aanpassen aan een nieuwe zaal en de kring een ingrijpende verandering doormaakte.

Onze producties gingen door in “De Muze” maar ons publiek volgde ons niet zomaar en we speelden voor halve zalen. Financieel zeker niet haalbaar want professionele regisseurs kosten geld en er moest ook nog een gedeelte worden afgestaan aan “De Muze”.

Er moest dus opnieuw gebouwd worden aan een vertrouwen met ons publiek daar ze in ’t Spinet ook meer keuzemogelijkheden hadden om een speeldatum te kiezen en in de Muze er slechts één weekend kon gespeeld worden...

Voorspelbare problemen van allerlei aard en dat duurde 5 jaar.

Het werden vijf magere jaren en dank zij de volharding van enkele bestuursleden bleef Kris-Kras overeind; en zo werd Kris-Kras 35 jaar...

⁴ “Zufex” is eigenlijk een woord zonder betekenis: het werd in een vrolijke en creatieve bui door Patrick Nys en Marc Arnauts in de Chiro bedacht, omdat er toen in de

10 “Hotel op stellen”, in De Muze, maart 2009 (viering 35 jaar Kris-Kras).

Een zware inspanning zorgde voor een ommekeer en deze productie werd zo waar een nieuwe start en met de jonge regisseur Dave Nauwelaerts was het een schot in de roos.

Hotel op stellen

Het was alsof Kris-Kras een nieuwe adem vond na al die moeilijke momenten.

Ook dank zij de bestuursleden van “De Linde”, want de repetities konden vlot doorgaan in de feestzaal.

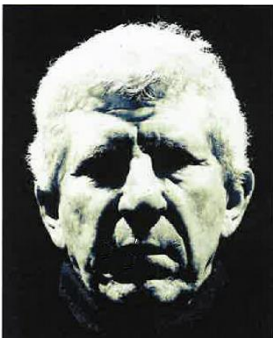
Het werd een productie die ons deed terugdenken aan de mooie jaren en successen in ’t Spinet en een goede samenwerking van bestuur en acteurs... er zouden nog mooie momenten komen.

reclamewereld nogal wat woorden waren die op “-ex” eindigden en dat het met het begin “zuf” wel klonk als iets nieuws en wervend...

11 In 2012 stond de klassieker “De 12 gezworenen” op het programma.

Het werd een samenwerking tussen Kris-Kras en de theatergroep van Marc Bober “Mannetje Blauw”. Dit toneelstuk vereiste een degelijke cast en Marc Bober nam de uitdaging aan. Het werd theater van de bovenste plank.

De twaalf gezworenen waren Anny Berben, Guy Verbelen, Liliane Begyn, Mieke Van den Hende, Patrick en Philippe Nys voor Kris-Kras en Pierre Van de Sompel, Radia Aharchi, Ani Leroy, Sigrid Heymans, Edwin Smedts en Luce Lemmens van “Mannetje Blauw”.

Marc Bober zorgde voor een gesmaakte regie, gelukkig maar want deze productie was ook een opgave voor ons talrijke publiek.

12 “Yerma vraagt een toefeling”.

Van Federico Garcia Lorca in een vertaling van succes-auteur Dimitri Verhulst. Voorjaar 2015 met volle zalen in de “De Muze”.

Een zware opgave voor regisseur Jos Adam met maar liefst 19 acteurs en actrices; met Katherine Keirens (al vele jaren de rechterhand van voorzitter Francis Nys) in een glansrol en een aantal nieuwe en jonge spelers.

Het was duidelijk dat de donkere jaren definitief voorbij waren.

13 "Festen" Een werk van Thomas Vinterberg (een meesterwerk dat ook met veel succes verfilmd werd).

Philippe Nys waagde zich aan zijn eerste regie. Het werd een voltreffer ook al was het geen gemakkelijke. Het werd dan ook een succes met in het voorjaar van 2017 zegge en schrijve 19 acteurs en actrices op het podium van "De Muze". Een moeilijke opdracht voor een debuut maar het gaf ons een tevreden gevoel dat naast Guy Verbelen ook Philippe deze moeilijke opdracht tot een goed einde bracht. Toekomst verzekerd!

14 ? En toen kwam "corona"...
Komt er een nieuwe start voor Kris Kras in het voorjaar 2023 na een periode van meer dan 2 jaar inactiviteit door de pandemie met de naam covid-corona?

Laten we hopen dat de zoveelste golf besmettingen geen roet in het eten gooit en dat de doorstart in 2023 terug wat leven op de scène brengt, ze starten met "Dwazen" van Neil Simon... Allen welkom! (Wanneer? Kijk even naar de programmatie van "De Muze"...)

15 ? En daarna?
2024: het gouden jubileum met... ?

De gebroeders Nys, onmisbaar voor Kris-Kras

Ik kom graag nog eens terug bij de inspanningen van de Nys-broers...

De fakkel van Kris-Kras doorgeven aan de “Nice-brothers”, zoals we ze soms noemden tijdens hun geroemde Zufex-shows, was geen verkeerde keuze.

De gebroeders Nys voor de ingang van 't Spinet:
links: Patrick, rechts: Francis, onder: Philippe.

Toen ik mij in 1998 terugtrok uit Kris-Kras om de jeugd de kans te geven om zich creatief te ontplooiën was het **Francis Nys** (toen al een aantal jaren voorzitter) die verantwoordelijk werd.

Hij is meestal de productie leider en neemt ook de geluids- en lichtregie van de meeste producties voor zijn rekening.

Hij schreef al de teksten voor de vijf zeer succesvolle “Zufex-shows”, waar hij ons, samen met zijn broers Patrick en Philippe en ook een

⁵ Zie ook: Piet De Cuyper, “Ontstaan en teloorgang van 't Spinet-theatertje 1981-2004”, in Berla-tijdschrift nr. 137, maart 2021, blz. 18-20.

aantal Kris-Krassers, onvergetelijke momenten liet beleven in de dolkomische scènes die werden opgevoerd. “Uit het leven gegrepen” was het motto en het lukte telkens met veel succes en volle zalen, eerst in “De Linde” en dan in 't Spinet.

Patrick Nys realiseerde eerst met een aantal medewerkers de oprichting van 't Spinet (podium voor de toeschouwers met zetels)⁵ en het speelpodium en zorgde bij onze producties voor bijna alle decors. Hij is decorbouwer in de KVS. te Brussel en bracht zijn ervaring mee naar Kris-Kras.

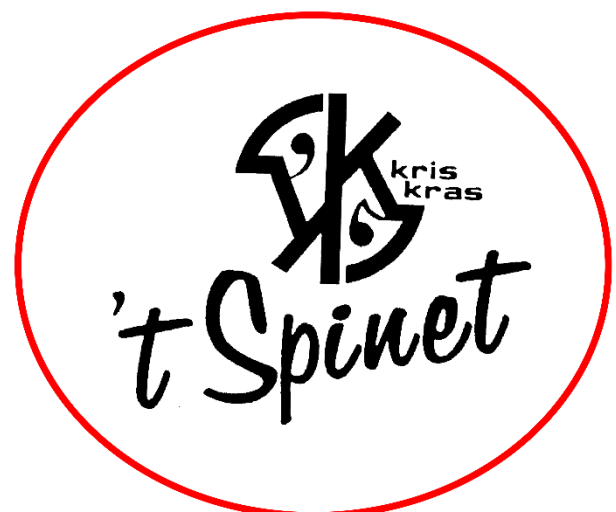
Zijn mooiste decors waren zeker te zien in de producties “Het Huis van Bernarda Alba” en het kasteel van “Frankenstein”. Voor “Stilte a.u.b.” maakte hij een draaiend decor zodat er kon gespeeld worden voor en achter de scène. Een sterk staaltje van techniek!

Hij was ook acteur in verschillende producties en in de shows.

Philippe Nys, speelde een groot aantal rollen in onze producties en in de shows is hij de tegenspeler van broer Patrick; hij ontpopte zich ook als regisseur in het moeilijke “Festen” met een cast van 19 acteurs en actrices.

Hij is in deze moeilijke corona-tijden samen met de bestuursleden verantwoordelijk voor Kris-Kras; geen gemakkelijke opdracht.

De broers zorgden er samen voor dat tijdens de moeilijke overgangsjaren van 't Spinet en De Muze de kring bleef voortbestaan! Zij werden bijgestaan door de andere bewonderenswaardige bestuursleden, veel te veel om op te noemen.

“De straatmus”

Uit Kris-Kras sproten ook “zigtakken”: de Straatmuzikanten en de Straatmus...

Getrouw aan de belofte, ongeveer 25 jaar geleden, tijdens de oprichting van onze toneelkring, dat iedereen welkom was, werd “De Straatmus” geboren.

De professionele regisseurs waren nogal veeleisend en sommige acteurs en actrices kregen de kans niet om te acteren. Deze toneelkring gaf hun de mogelijkheid om met niet-professionele regisseurs te werken of in workshops waar samen aan een toneelstuk werd gewerkt.

Wij maakten dus een tweede plateau met volkse toneelstukken die toch nog meer waren dan de “billenkletsers” waar veel amateurkringen voor kozen.

De eerste productie was “De Duvelsschuur” op 21, 22 en 23.09.1990, in een modern jasje gestoken door Jef Verbesselt. Er speelden drie acteurs mee die nog maar weinig toneelervaring hadden, aangevuld met acteurs die reeds meer ervaring hadden.⁶

Het werd een succesverhaal en het duurde niet lang of “De Straatmus” stond weer op de planken met het mooie volksstuk van René Verhezen “Onder Ons” (november-december 1990). Taferelen uit het leven gegrepen met een lach en een traan!

Wij vonden Arthur Semay bereid om dit volkse stuk te begeleiden met een zachtere hand dan de gewoonte was.

Het lukte wonderwel en wij wilden iedereen in onze gemeente laten proeven, in alle gehuchten van Meise, Wolvertem en Oppem.

Dromen komen echter niet altijd uit... we kwamen niet verder dan de podia in Meise (’t Spinet) en

Eversem (De Linde). Een reizend gezelschap in onze gemeente was te hoog gegrepen en financieel ook niet haalbaar.

Als klapstuk brachten de straatmussen een paar jaar later “Slisse en Cesar”, een volkse komedie. Meer dan 150 minuten volkstoneel op het podium van ’t Spinet.

De drie toneelstukken “Slisse en Cesar”, “Slisse bouwt” en “Slisse bompa” werden samengevoegd met uit de laatste twee de hoogtepunten en de trouw van Tinneke en Joe! Een zware brok puur amusement voor ons talrijk publiek.

Deze keer kozen we voor een workshop met advies door Frans Van der Aa. Er stonden maar liefst 13 acteurs en actrices op het podium met Jos Lettens in een glansrol als *meneer den doctoer* van de familie Slisse. De hoofdvertolkers waren Maurits Peeters en Roeland Vranken als Slisse en Cesar. Het was puur volksvermaak!

Een avontuur om nooit te vergeten en gesmaakt door 7 volle zalen (april-mei 1994).

“De Straatmus” had ondertussen niet stil gezeten, want naast de talrijke muzikale optredens her en der, waren wij op zoek naar een opvolger voor “Slisse en Cesar”.

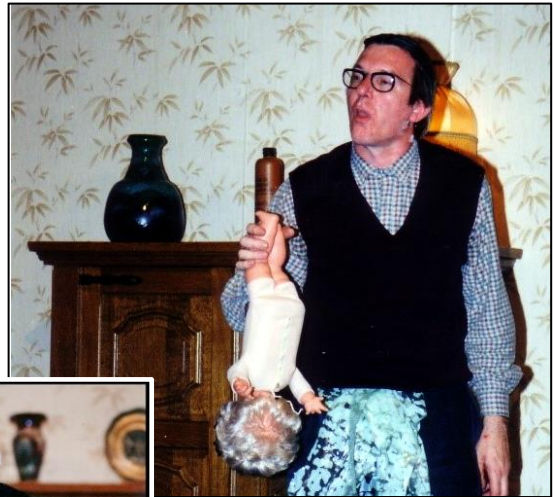
We kozen voor kindertheater met “Kom binnen, kom binnen” met in één van de hoofdrollen de veel te vroeg overleden Lucianus Van Rompaey als circusdirecteur Hogeborst.

Het werd een totaalspektakel met maar liefst 16 acteurs en actrices op het podium van ’t Spinet samen met de danseresjes van de Assumpta-compagnie onder leiding van Sandra Van Assche. Frans Van der Aa en Guy Verbelen zorgden voor regie-advies en kunstschilder Frans Keppens (+) bezorgde ons een prachtig circus-decor (april-mei 1997).

De regie was in handen van Roeland Vranken en Piet De Cuyper.

⁶ Zie ook: Eric Van Baelen, “Theater over de Duivelsschuur”, in Berla-tijdschrift nr. 139, augustus 2021, passim.

*Boven en links:
Slisse en Cesar
- 1994.*

*Onder:
Kom binnen, kom binnen
- 1997.*

**Jef Burm,
“peter” van de straatmu(s)zikanten?**

“Woe es de Wichewachestroet” ?

Men mag mij tegenspreken maar alhoewel de Rue Saint-François (*Wichewachestroet veu de Brusselleirs*) nog altijd in Brussel ligt is het voor een klein stukje ook Meise geworden.

De Brusselse volkszanger Jan De Baets schreef de tekst van *“da schuun Brussels chansonnetteke”* op muziek van H. Van Luck.

Meisenaar Jef Burm had het op zijn repertoire staan en zong dit meesterlijk tijdens zijn optredens in de verschillende culturele centra in Vlaanderen.

Deze uitzonderlijke acteur en cabaretier woonde in Meise-Eversem aan de Kapellelaan en de kleine veldweg naar zijn woning mocht voor mij gerust *“het Wichewachestreetje”* worden genoemd. (Ook de *“Rue des Bouchers”* zo vol overgave gezongen door Johan Verminnen, werd geschreven door dezelfde mensen. Twee *“bijous”* van het Brussels volksmuziek repertoire ⁷).

Jef Burm was trouwens samen met Denise Deweerdt een uitzonderlijk cabaret-duo waar wij in Vlaanderen niet fier genoeg op waren, maar ja... Toen waren er de grote Hollandse *“one-man-showers”* en was het ook voor de Vlamingen, de Nederlanders die hier op cabaretgebied de plak zwaaiden. Wie was er toen geen fan van Toon Hermans?

Waarom schrijf ik dit nu allemaal?

Eerst en vooral omdat Jef Burm een grote fan was van *“De Straatmuzikanten”* en we van hem een mooi cadeau kregen namelijk het origineel van de partituur en de tekst van *“Het Meiselielied”* dat hij schreef naar aanleiding van een programma aan zee van Radio 2.

Het is ook een aanloop naar de belevenissen van een groepje vrienden (zangers en muzikanten) die bijna 25 jaar Vlaams-Brabant en het zuidelijk Nederland onveilig maakten (en niet te vergeten:

⁷ Voor een uitgebreide beschrijving en een alternatieve plaatselijke versie hiervan (met de partituren), zie: Eric Van Baelen, *“De Meisekes en hun Meiselielied en daarmee terug naar de wortels hiervan”*, in Berla-tijdschrift nr. 108, juni 2016, blz. 9-19; en, Eric Van Baelen, *“De ontbrekende schakel in het verhaal van de Rue des*

Bokrijk), met talloze optredens op de feestelijke zondagen en de evocaties in de oude stad met kerstmis.

Het begon op de feestmarkt van de plaatselijke middenstand in Meise en werd later verder gezet tijdens de beiaardfeesten.

Het paste in het totaalbeeld van ons toen nog mooie dorp: een feestmarkt met rommelmarkt en daarbij een groepje volksmuziek-liefhebbers die vanuit de toneelkring Kris-Kras zich waagden aan pure improvisatie met 3 liedjes, een snijdersbank, 4 zangers met als muziekinstrumenten een gitaar, een accordeon en vooral veel lef!

De snijdersbank werd getekend en gekleurd door Marijke De Cuyper en de lefgozers waren Luc Olbrechts, Anne Schoonejans, Patrick Nys en Piet De Cuyper.

Het was of Meise wachtte op onze muziekgroep want wat hadden we een succes!

Het werd de aanzet tot een succesverhaal want meer dan 25 jaar lang zongen ze op markten, jubilea, verenigingsfeesten en zelfs op het grote evenement van de 500 jaar Keizer Kareel feesten in Mechelen. Op het hoogtepunt trokken zo 18 muzikanten en zangstemmen rond.

We waren te gast in Bokrijk tijdens de feestelijke zondagen en op de historische feesten in de oude stad (Bokrijk) en tijdens de kerst-evocaties eveneens in de oude stad te Bokrijk.

Wij werden gefotografeerd door Chinezen, Amerikanen, Nederlanders en ook door onze eigen Vlaamse toeschouwers. Wij staken de grens naar buurland Nederland over en zongen in Hogerheide en Waalre.

Tijdens **“een hommage aan An Christy”** zongen zij op de door de Cultuurraad uitgegeven herinnerings-CD het liedje *“Ik wil dansen...”* in het Meises dialect. ⁸

Af en toe zingen de Straatmuzikanten nog voor het goede doel, familiefeesten of schoolfeesten.

Mooie herinneringen blijven over want alles heeft zijn tijd!

Bouchers”, in Berla-tijdschrift nr. 110, december 2016, blz. 35.

⁸ Deze CD *“Hommage Ann Christy – De Roos”* met interpretaties van haar liedjes door diverse artiesten, die op 12.10.1997 op 1.500 genummerde exemplaren werd uitgebracht, is ondertussen uitverkocht.

De Straatmuzikanten van Meise

Café chantant met nooit meegemaakte ambiance

Vrijdag 21/1 en 4/2

in café "De Klok"

Zaterdag 22/1 en 5/2

in café "Bij Kadedder"

Telkens om 20u.

Inkom: 100 Bef (kaarten De Klok en bij Kadedder)

"Meislied"

(opgeschreven aan de straatmuzen heer J. P. Broom)

in G
67

Replet
C *vertellend*

allen

allen

rehein C

He ~~blief~~ boom een roos klein nu zon gen.

C

G

C F C

G C

C7 F C

G C

① = zanger 1
② = " 2

Meise

Wordt de stad, echt onbewoonbaar
en de straten niet meer toonbaar
Alle mensen depressief
'tVerkeer te druk om te verdragen
Auto's die u angst aanjagen
Heel de wereld ~~te~~ agressief

refrein

Hé Kom eens naar Meis', uw zorgen zijn vergeten
Hé Kom eens naar Meis' ~~aan~~ lekk're roomijs ~~te~~ eten
De mooiste plantentuin, gaat voor u open
Je hebt er zo maar , zo maar, in te lopen
Je proeft de zaligheid, van kuieren en nietsen
Ziet Eddy Merckx die alles weet van fietsen
EEN DAGJE MEISE , dat moet je echt eens doen
De jonge vrijers, ^{die} zien bij ons nog groen

Als de radio te luid staat
met al engels wat de klok slaat
Draai de knoppen dan maar toe
Want je hoeft dat niet te nemen
je wil liever wat onthemen
maar je weet zo gauw niet hoe ?

Voor de vlamingen die bekend zijn
overwerkt of daar omtrent zijn
Meise is voor hen een must " → *In Meise vinden ze de rust*
Je komt ze vaak , al stappend tegen
in een van de holle wegen
Wandelend naar hartelust

Zeer beroemd zijn ons Fietspaden
met hoeken uit voor de façaden
Maar dan stap je even af
Je gaat te voet, die enkele meter
dat's voor uw gezondheid beter
en je bent niet zo bek-af

Ga eens door de serre's lopen
Je waant u ergens in de tropen
van een vér exotisch land
Je hoort en ziet de planten groeien
eenden op de vijvers stoeien
MEISE ; Parel van BRABANT of Vlaamse Parel van Brabant

Rue Saint-François Wichewache straat

Woorden van **Jan De Baets**.

Muziek van **H. Van Luck**.

PIANO

Marcia

The piano introduction is in 6/8 time, marked *Marcia* and *f*. It consists of two staves: a treble staff with a melodic line and a bass staff with a rhythmic accompaniment of chords and eighth notes.

The first system shows the vocal line and piano accompaniment. The vocal line is on a single staff, and the piano accompaniment is on two staves. The lyrics are: 'k Maak - te

The second system continues the vocal and piano accompaniment. The lyrics are: kennis, o-ver twee we-ken, Met'n fi-gu-rant van de Sca-la; Ze zei:

The third system continues the vocal and piano accompaniment. The lyrics are: "Komt eens mijn ou-ders spre-ken, Ik woon in de rue Saint-Fran-çois." 'k Be -

loof het u, k zal niet man-quee - ren, Die straat is ze ker nogal wijd? Z'antwoord: "Ge kunt u niet trom-

-pee - ren, Als g'aan de station de Nord zijt: Ge gaat ewa slinks, Ge gaat ewa rechts,

Allegretto

Ge gaat ewat op, Ge gaat ewat af; Ge vraagt aan den eersten gamin die daar staat: Fiske waar is

hier de Wichewachestraat? *PARLÉ (Merci bien)* (De zanger gaat de scène rond als iemand die eene straat zoekt.)

Tempo di Marcia

Pour finir | Pour continuer

ff | *p ad libitum*

D. C.

1

'k Maakte kennis, over twee weken,
Met 'n figurant van de Scala;
Ze zei : « Komt eens mijn ouders spraken,
« Ik woon in de rue Saint-François... »
— 'k Beloof het u, 'k zal ni manqueeren,
Die straat is zeker nogal wijt?
Z' antwoord : « Ge kunt u niet trompeeren,
» Als g' aan de Station de Nord zijt :
SPRAAK : » Ge gaat ewa slinks,
» Ge gaat ewa rechts,
» Ge gaat ewat op,
» Ge gaat ewat af,
» Ge vraagt aan den eersten gamin die daar staat :
» Fiske, waar is hier de Wichewachestraat? »

De Wichewachestraat? 'k zal 't ni vergeten...
Merci bien!

2

's Anderendaags had 'k par occôge,
Mijnen besten hoed opgezet;
En ik trok op met goei corrôge,
Want dat is ver' van den ouw' met.
Enfin, voor mij ni moeg te maken,
Aan de Beurze nam ik den tram,
'k Stak een cigar' tusschen mijn kaken,
En als ik aan de statie kwam :
Ik ging ewa slinks,
Ik ging ewa rechts,
Ik ging ewat op,
Ik ging ewat af...
Ik vraag aan ne kleine kadei die daar staat :
— Fiske, waar is hier de Wichewachestraat?

« De Wichewache Menheer? dat is... dat is... dat is
» iets da'k ni en weet, Menheer! »
Merci bien!

3

'k Kom op een plaats met veel voitures,
Daar roept ne koetsier, die mij ziet :
« Voilà, Menheer, ... waar moet 'k u vuren? »
'k Zeg hem : — Pardon, 't is daarvoor niet,
Maar zij zoo goed van mij te zeggen
Waar de Wichewachestraat lêed?
« Tenez, ik gaan u dat uitleggen,
« En ziet da g' u niet en trompêed :
» Ge gaat ewa slinks,
» Ge gaat ewa rechts,
» Ge gaat ewat op,
» Ge gaat ewat af,
» Ge blijft ewa staan en gaat ewa voets, ...
» Zijt de gepresseerd, ehwel pakt dan mijn koets. »

... Ni vandoen, merci bien!

4

'k Zien nen agent staan op het hoeksken,
'k Vraag hem : de Wichewachestraat?
Hij beziet seffens in een boeksken
En zegt mij dat-die ni 'n bestaat.

Dan begin ik mij t' overpeizen...
Z' heeft mij gezegd : rue Saint-François!
— Zoudt de mij die ni kunnen wijzen?
Vraag ik hem... en hij antwoordt ma :

« Ge gaat ewa slinks,
» Ge gaat ewa rechts,
» Ge gaat ewat op,
» Ge gaat ewat af,
» En ge vraagt daar maar al was 't aan ne gamin :
» Zeg eens waar is hier de rue des Italiens? »

— Rue Saint-François, wild ge zeggen?...
« Ja, ja! maar daar heeten ze die de rue des Ita-
» liens!... » — Ah! merci bien!

5

'k Zeg : als da zoo gaa blijven duren
Geraak ik nooit 't faubourg ni uit,
Da z' het wisten in mijn geburen
Ze lachten mij vierkantig uit.
'k Zou da nemeer willen beginnen,
Maar 'mits da 'k hier ben, en... enfin
Deze keer zal ik ze wel vinnen :
Het is de rue des Italiens!
Ik gaan ewa slinks,
Ik gaan ewa rechts,
Ik gaan ewat op,
Ik gaan ewat af,
Ik vraag aan spécie van ne mécanicien :
— Menheer, als 't u b'lieft, de rue des Italiens?

(?)

— En de rue Saint-François?

(?)

— Allo de Wichewachestraat?
« D'je n'sais nin, es j'sô walon; d'je n'sô nin de
c'costè-là! » — Ah!... Merci bien!

6

De zolen vielen van mijn schoenen
En mijn beenen waren g'heel lam,
'k Had exteroogen g'lijk citroenen
Als ik aan de Nord vanher kwam...
Ik peisde da 'k ging ineen zakken,
'k Had wel gegrezen van de pijn, ...
'k Heb daar moeten een voitur pakken;
De koetsier vroeg : « Waar moet de zijn? »
Ge rijdt ewa slinks,
Ge rijdt ewa rechts,
Ge rijdt ewat op,
Ge rijdt ewat af, ...
Ge rijdt maar zoo lang als dat er straten zijn,
En ge stort mij dan af... aan de Vosseplein! ...
— Enfin! —

Acht dagen daarna ging ik naar de Scala,
Maar mijn figurant die was buiten gesmeten...
Zoolang da 'k zal peizen op rue Saint-François
Zal ik haar Wichewachestraat niet vergeten! ...

NOTA. — Waar een (?) vraagteeken staat heft de zan-
ger de schouders als iemand die niet begrijpt.

Links:
optreden in Bokrijk.

onder:
De snijdersbank.

Boven en
rechts:
optreden in
Hogerheide
(Nederland).

Ieder optreden van de straatmuzikanten begon met hetzelfde liedje:

Het Vensterke

Da boven in da vensterke daa lag en sjieke meid,
Da kwam nen hoeilenboer verbij – “zeg maske wilde gaai maai?”

Nie, nie, zwette biest, geut naar hoeis en wast aa iest
Gaai zult maaine man nie zaain, maaine man zulde gaai nie zaain.

Da boven in da vensterke daa lag en sjieke maid,
Da kwam nen bienhaaver verbij – “zeg maske wilde gaai maai?”

Nie, nie, moerdeneir, die zoevele moerden doet
Gaai zult maaine man nie zaain, maaine man zulde gaai nie zaain.

Da boven in da vensterke daa lag en sjieke meid,
Da kwam nen kliermaker verbij – “zeg masske wilde gaai maai?”

Nie, nie neulenbreker, gaai zult maai laaif nie steken
Gaai zult maaine man nie zaain, maaine man zulde gaai nie zaain.

Da boven in da vensterke daa lag en sjieke meid,
Da kwam ne muzikant verbij – “zeg maske wilde gaai maai?”

Nie, nie zattelap, die zoevele pintjes pakt,
Gaai zult maaine man nie zaain, maaine man zulde gaai nie zaain.

Da boven in da vensterke daa lag en sjieke meid,
Da kwam ne straatmuzikant verbij – zeg maske wilde gaai maai?”

Ja, ja sjieken tiep, kom al hie da’k aa strik
Gaai sult maaine man wel zaain, maaine man zulde gaai wel zaain!

Optreden in Bokrijk.

Ondeugende liedjes door de straatmuzikanten!?

*De liedjes die ze brachten waren meestal ondeugend en uit het leven gegrepen
zoals bijvoorbeeld het liedje van...*

De Jan kwam thoeis

En de Jan kwam thoeis, de Jan kwam thoeis,
de Jan kwam zat naar hoeis,
wa vond hem op zaai kamerke?
Ne vreumden **hoed** in hoeis...

Wie zaainen hoed es dit, wie zaainen hoed es da?
wie zaainen hoed mag da wel zaain?
Maa Janneke, da's ne **waterpot**
dat aa moeder kocht veu maai...

'k Hem de weireld rondgereëen
al wel e jaar of tien
maa ne **waterpot me een voeiering**
hemmekik nog nooit gezien !

En de Jan kwam thoeis, de Jan kwam thoeis,
de Jan kwam zat naar hoeis,
wa vond hem op zaai kamerke?
eun vreumde **vest** in hoeis...

Wie zaain vest es dit, wie zaain vest es da?
wie zaain vest mag da wel zaain?
maar Janneke das een **schotelvod**
dat aa moeder kocht veu maai...

'k Hem de weireld rondgereëen
al wel e jaar of tien
maa een **schotelvod me maaven aan**
hemmekik nog nooit gezien !

En de Jan kwam thoeis, de Jan kwam thoeis,
de Jan kwam zat naar hoeis,
wa vond hem op zaai kamerke?
eun vreumde **broek** in hoeis...

Wie zaain broek es dit, wie zaain broek es da?
wie zaain broek mag da wel zaain?
maa Janneke das ne **kolezak**
dat aa moeder kocht veu maai !

'k Hem de weireld rond gereëen
al wel e jaar of tien
maa ne **kolezak me paaipen aan**
hemmekik nog nooit gezien !

En de Jan kwam thoeis, de Jan kwam thoeis,
de Jan kwam zat naar hoeis,
wa vond hem op zaai kamerke
ne vreumde **schoen** in hoeis...

Wie zaaine schoen es dit, wie zaaine schoen es da?
wie zaaine schoen mag da wel zaain?
maa Janneke das nen **boterpot**
dat aa moeder kocht veu maai !

'k Hem de weireld rond gereëen
al wel e jaar of tien
maa nen **boterpot me nestels aan**
hemmekik nog nooit gezien !

En de Jan kwam thoeis, de Jan kwam thoeis,
de Jan kwam zat naar hoeis,
wa vond hem op zaai kamerke
e **vals gebit** in hoeis...

Wie zaai gebit es dit, wie zaai gebit es da?
wie zaai gebit mag da wel zaain?
maa Janneke das een **moeizeval**
dat aa moeder kocht veu maai !

'k Hem de weireld rond gereëen
al wel e jaar of tien
maa een **moeizeval me tanden aan**
hemmekik nog nooit gezien !

En de Jan kwam thoeis, de Jan kwam thoeis,
de Jan kwam zat naar hoeis,
wa vond hem op zaai kamerke
ne vreumde veint in hoeis...

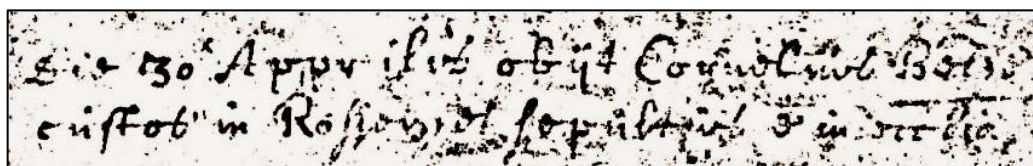
Wie zaaine vent es dit, wie zaaine vent es da?
wie zaaine vent mag da wel zaain?
maa Janneke das e **kinneke**
dat aa moeder kocht veu maai !

'k Hem de weireld rond gereëen
al wel e jaar of tien
maa e **kinneke me zoen moustache**
hemmekik nog nooit gezien !

DE KOSTERSFAMILIE RAES UIT ROSSEM

Marc Gillisjans

Niet alleen in de landbouw en bij de ambachten kwamen er typisch generatieslang sommige beroepen voor. Hieronder een overzicht van ruim twee eeuwen activiteit van koster die "in de familie" bleven...

Overlijdensakte
Henricus Beelde –
Rossem 30.04.1711.

Even een kleine voorgeschiedenis om te vertellen hoe Henricus Raes vermoedelijk in het kosterschap verzeild raakte.

Het verhaal begint met **Cornelius Beelde** uit Malderen (°1631) die in 1669 te Meuzegem trouwde met **Catharina Andries** en die daarna met hun 9 kinderen in Rossem woonden.

Cornelius Beelde stierf op 30.04.1711, was koster te Rossem en werd er in de kerk begraven. Dus zeker geen sukkelaar!

Zoon Judocus en de schoonzoon (Henricus Raes) van diens broer Jan, zouden later eveneens koster worden.

Judocus Beelde,¹ op 22.12.1669 te Wolvertem geboren en in Oppem op 23.04.1701 getrouwd met **Elisabeth van der Haghen**, was er koster-schoolmeester en er op 26.01.1742 ook gestorven.

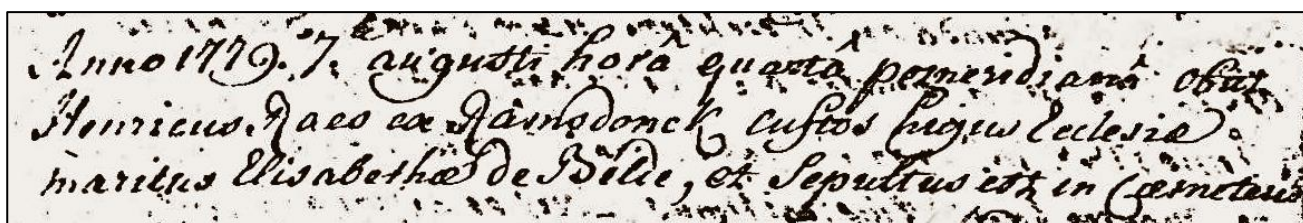
Een dochter van **Jan Beelde** uit Rossem (in 1719 te Ramsdonk met **Catharina Van Crombrugh-Vercrommen** gehuwd), namelijk **Elisabeth Beelde**, geboren in Rossem op 11.06.1731 (er ook gestorven op 15.12.1798 en begraven op het kerkhof) huwde te Rossem op 27.07.1760 met **Henricus Raes** (°1726) te Mollem.

Schijnbaar moet het gezin Henricus Raes – Elisabeth Beelde toch nog even te Ramsdonk hebben gewoond want zijn overlijdensakte (Rossem 07.08.1779) specificeert dat hij uit Ramsdonk kwam, koster in deze (Rossem) kerk was en er begraven werd op het kerkhof.

Tussen 1777 en 1794 werd in de belastingcohierien ingeschreven dat hij 2 koeien en 3 dagwand 30 roeden land bezat.²

Bij een telling in het jaar III der Franse Republiek kwamen op 20 Vendémiaire (11.10.1794) griffier Augustinus Orts, burgemeester Francis Van Hemelrijck en schepen Petrus Van Humbeek uit Rossem opnemen³ wat het bezit was van de weduwe Henricus en welke hoeveelheden vruchten het gezin zou nodig hebben tot de volgende oogst (= hiernavolgend de cijfers tussen de haakjes). Het was hun zoon Petrus Raes die hen te woord stond en aangaf dat ze 1 ha land bewerkten en 3 suster tarwe (3), 9 suster koren (12), 1 ½ suster gerst (2 ½), 6 suster boekweï (6), 3 pond hop (7), 800 bussels stro (800), 2 koeien (2), 1 varken (1) en 24 ponden vlas (24) bezaten.

Al bij al had onze Henricus dus een goede achtergrond wat het kosterschap betrof.

Overlijdensakte Henricus Raes – Rossem 07.08.1779.

¹ Zie Marc Gillisjans, *Over lesgeven in Oppem*, in Berla-tijdschrift nr. 39, maart 1995, blz. 6 e.v..

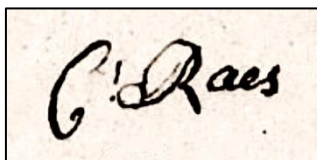
² RALeuven, schepengriffie Wolvertem 9044, 9047, 9054, 9080, 9140.

³ SABrussel, telling jaar III, Rossem - 533A.

Henricus en Elisabeth bekwamen al vlug negen kinderen waarvan er twee eveneens koster zouden worden, namelijk de hier volgende Clemens Raes [1] en Petrus Raes [2].

[1] DE TAK CLEMENS RAES

Clemens Raes (1768-1845) werd te Rossem op 22.04.1768 geboren, huwt te Meuzegem op 25.05.1796 met **Joanna Maria Josepha J. Van Heymbeek** (1772-1830) uit Imde.

Hij was in Rossem kleermaker-koster in de toenmalige Kerkstraat die later hernoemd wordt tot

Rossemdorp en sterft er op 26.04.1845.

In het jaar IV (1796) woonde bij hen nog zijn moeder, zijn broer Petrus en zijn zus Anna Catharina.

In het bevolkingsregister 1841-1846 wordt hij ingeschreven als bewoner van het huis nr. 551 samen met zijn zoon Henricus Raes, diens vrouw Barabara Huysegoms en hun kinderen Jan Benedict en Frans Ferdinand.

Clemens had acht kinderen, waaronder zes zonen waarvan er drie, Jan Frans [1A], Henricus [1B] en Benedictus [1C] eveneens het kosterschap zullen uitoefenen.

[1A] Jan Frans Raes

De eerste zoon, **Jan Frans Raes** (1804-1862), geboren in Rossem op 27.04.1804 (07 Floréal XII) en huwde in 1830 met **Maria Theresia Van Campenhout** (1804-1869).

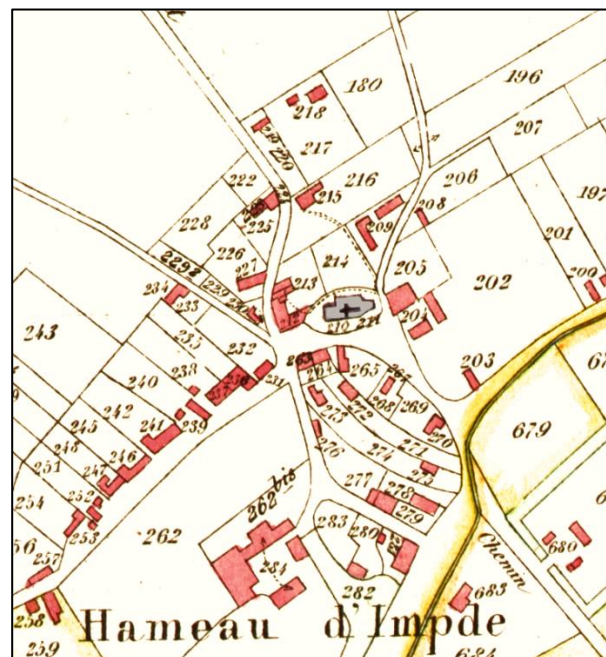
Hij stierf te Imde op 15.06.1862.

Hij was van de lichtung 1824, trok het lage nummer 15 en deed vijf jaar dienst bij het 2de bataljon veldartillerie. Onmiddellijk na zijn legerdienst trad hij in het huwelijk met de uit Rossemhoek afkomstige Maria Theresia Van Campenhout.

Ze werd meestal vermeld als landbouwster, drie keer als winkelierster en in 1848 zelfs als *kosterse*. Het echtpaar bekwam negen kinderen en woonde sinds 1843 in huis nr. 417 te Imde. ⁴

⁴ In dat jaar kwam op 08.12.1843 organist Petrus Joannes Baudewijns (°1821) uit Oppuurs, een telg uit de Oppurse kostersfamilie Baudewijns, bij hen inwonen tot hij op 30.03.1844 terug naar Oppuurs vertrok.

⁵ Hij wordt door de gemeenteraad aangenomen in zitting van 06.07.1843 en benoemd op 07.10.1843 (Staatsblad

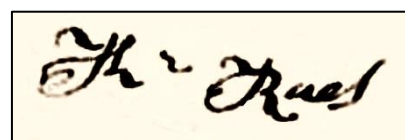
Jan Frans was koster (1830-1862) en onderwijzer (1837-1862) te Imde ⁵ waar hij in 1850 op eigen kosten een nieuw schoollokaal (*kadaster C 226*) liet bouwen rechtover de pastorij en naast zijn eigen huis (*kadaster C 227*).

Verder bezat hij nog om te bewerken een kleine 2 ha land te Imde aan de Sint-Antoniusdreef en op de Imdekouter, en anderhalf ha land in een viertal kavels gelegen op Rossemhoek ⁶ aan het Pitzemburgbosveld.

[1B] Henricus Raes

Een tweede zoon, **Henricus Raes** (1810-1875), geboren in Rossem op 23.07.1810, huwde in 1839 **Isabella alias Barbara Huysegoms** (1812-1881) uit Meuzegem.

Bij de loting trok hij wel een laag nummer (10)

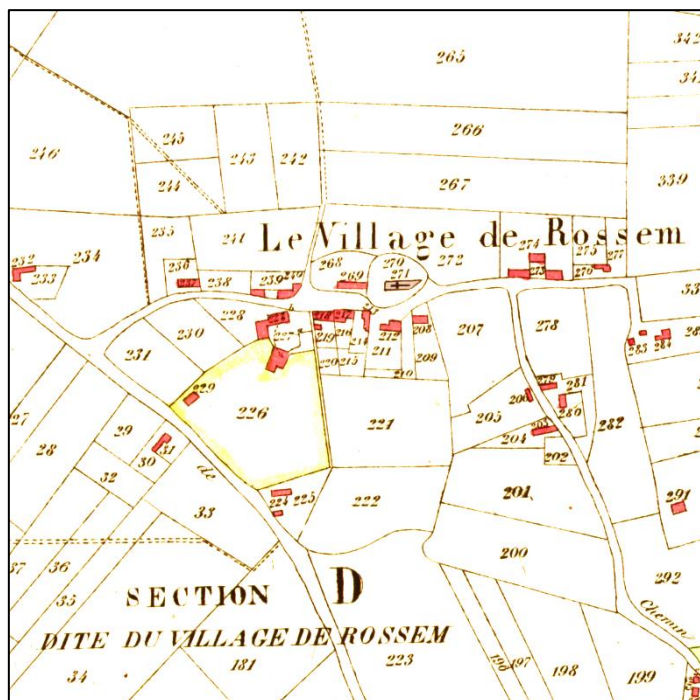
maar werd definitief vrijgesteld van dienst omdat zijn oudere broer reeds onder de wapens was geweest.

Bij zijn huwelijk nog beschouwd als landbouwer, werd hij vanaf 1841 vermeld als koster maar dan te Rossem, woonachtig in het kostershuis, eigendom

dd. 15.11.1843). In het kerkarchief van Imde is er een zeer interessant handschrift door hem in 1856 opgesteld met als titel *Beschrift der Baronie van Impden*.

⁶ Kadastrale matrix 2, artikel 324.

van de kerkfabriek van Rossem, gelegen aan de kerk (*kadaster D 269*).

Hij stierf er op 06.03.1875.

Een eigen huis bezat hij dus niet, maar wel had hij iets meer dan drie ha land te bewerken, verspreid over een vijftal kavels gelegen op de Opperste Robbeek, op het Pitzemburgbosveld aan de Gysselfut, op het Kerkveld en op de Hoge- en de Lage Schriek.

Via zijn vrouw bezat hij nog 1 ha in Meuzegem.

Ze hadden zeven kinderen, van wie we onthouden:

[1Ba] hun zoon **Joannes Benedictus Raes**, °Rossem 12.07.1841, huwde te Wolvertem op 26.01.1869 met **Theresia Amelia Van der Perre** (1834-....) uit Steenhuffel⁷ waarmee hij vijf kinderen bekwam.

Hij was van de lichte 1861 en trok het nummer 20 maar liet zich vervangen.

Hij was gemeenteraadslid (1885-1890), landbouwer en koster en woonde in 1869 in de Slozenstraat, daarna in de Drijpikkelstraat te Imde om in 1902 naar Londerzeel te verhuizen en op 16.12.1921 te sterven in Breendonk.

Onze Jan Benedict, onderwijzer zonder diploma, bestuurde de vrije school van Rossem (*kadaster D 238*) van 1879 tot 1884, dit is gedurende de schoolstrijd.

⁷ Sinds november 1867 de weduwe van Jeroen Meert met haar dochter Elisabeth uit de Slozenstraat.

⁸ Zie Verhasselt en t'Kint, *Geschiedenis van Wolvertem*, blz. 577.

De gemeente nam deze school aan maar het staatsbestuur vernietigde deze beslissing in 1885 en Raes legde dan maar zijn ambt neer.⁸

Hij kwam ook enkele keren voor als getuige in de archieven van het vrederecht van Wolvertem maar één keer was hij zelf betrokken partij. Schepen Boon in functie van openbaar ministerie zette de zaak in tegen P.J. De Mol als gedaagde omdat die Benedictus, zijn zuster Marie (Martine) en zijn familie op 13.02.1886 had beledigd. Er werden verschillende getuigen opgeroepen waaruit bleek dat De Mol had gezegd dat Benedictus, Marie en zijn familie nietsnutten waren en dat de familie Van der Perre hun schulden niet kon betalen. Niettegenstaande het ontkennen door De Mol werden de feiten voldoende aangetoond en De Mol werd veroordeeld tot een boete van 5 fr. en de proceskosten ten belope van 7,25 fr.⁹

Laat ons de genade zoeken, en zoeken wij die door Maria.
S. Bern. de aq. Duct.

GEDENK IN UW GEBEDEN

de ziel van Zaliger

HENRICUS (Petrus) RAES

S. O. CIST.

Geboren te Rossem (Wolvertem,) 20 Maart 1872.
Gekleed in de Abdij te Bornem, 14 November 1889.
Solemnueel geprotest, 21 November 1893.
Priester gewijd, 22 December. 1894.
In volle overgave ontsliep hij zalig in den Heer,
gesterkt door de H.H. Sacramenten der stervenden,
den 15 Juli 1945.

De gerustheid der heiligen is altijd vol geweest van de vreeze Gods.
Im. I-XX 2.

Heer, kap en brand mij hier, maar spaar mij in de eeuwigheid.
S. Aug. conf IX.

Wat is zaliger dan op aarde het gezang der Engelen na te volgen en zijnen Schepper door geestelijke lofliederen en gezangen te loven.
H. Bus. ad. Greg.

Dat de nuttiging Uwer H. Geheimen, o Heer ons leven geve, en ons van schuld gereinigd, waardig make om voor eeuwig Uw barmhartigheid te ondervinden.
Postcom.

Dierbare Zuster en bloedverwanten, verheugt u met mij; ik leef in den hemel bij Jezus en Maria, en gij mijne medebroeders wees mij in uwe Sacrificiën en gebeden indachtig.

Zoet Hart van Jezus, wees mijne liefde.
300 dag. afl.

Zoet Hart van Maria, wees mijn heil.
300 dag. afl.

DRUKK. DE MAEYER

Rouwprentje Petrus Ludovicus Raes.

⁹ De familie Van der Perre was twee keer betrokken partij want Benedictus zijn vrouw was een Van der Perre en zijn zuster Marie Martine was gehuwd met een Van der Perre – RALeuven: vrederecht Meise 246, dd. 27.04.1886, akte 50.

Hun eerste zoon, **Petrus Ludovicus Raes**, °Rossem 20.03.1872 koos al vlug voor het geestelijk leven en werd op 14.11.1889 ingekleed in de abdij van Bornem; hij kreeg de naam van pater *Henricus der Bernardijnen*¹⁰, deed zijn plechtige professie op 21.11.1893 en werd tot priester gewijd op 22.12.1894.

In 1918 en 1919 werd hij vernoemd als rector van de monialen van de abdij Mariënhof, alias Colen te Kerniel in Limburg.

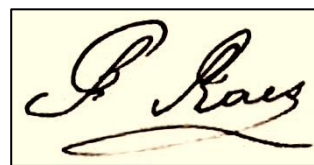
In 1935 ging hij hier en daar wat assisteren om tenslotte terug naar Bornem te komen waar hij in de abdij op 15.07.1945 stierf.

Rouwprentje Frans Ferdinand Raes.

¹⁰ Van hem vonden we een geschrift over zijn overgrootvader Clemens en hij schrijft: *koster Clemens gedroeg zich tijdens de Franse Revolutie als een ware apostel. Zijn pastoor, verstoep in Brussel, kwam soms naar Rossem wanneer Clemens hem verwittigde om kinderen te dopen. Hij ging dan de pasgeborenen in de omgeving opzoeken en op doodsgevaar kwam hij dan 's nachts op een afgesproken plaats waar de kinderen door hem gedoopt werden.*

Hun tweede zoon, **Frans Ferdinand Raes**, °Rossem 12.05.1873, trouwde in 1904 te Merchtem met **Anna Ludovica De Boeck** (°1867) uit Merchtem¹¹ en was

eveneens koster-landbouwer te Imde, woonachtig in de Drijpikkelstraat totdat ze in mei 1919 naar Londerzeel verhuisden.

Hun beide kinderen waren toen reeds gestorven.¹²

[1Bb] een andere zoon, **Franciscus Ferdinandus Raes**, °Rossem 30.05.1843, trouwde te Wolvertem op 09.07.1883 met **Marie Elisabeth Caluwaerts** (1840-1926) uit Wolvertem.

Hij was koster van Rossem, woonachtig Rossemdorp 37 in het kostershuis en sterft er op 15.03.1919.

Anno 1849 bezaten ze te Rossem verschillende stukken land, te weten op het Robbeekveld, het Pitzemburgbosveld en het Kerkveld, samen ongeveer 2 ha.

[1Bc] een dochter, **Maria Martina Raes**, °Rossem 11.09.1845, trouwt in 1870 **Petrus Calixtus Van der Perre** (1842-1920), een broer van Theresia Amelia Van der Perre hogervermeld.

Ze sterft in 1915 en had minstens vijf kinderen waaronder **Frans Ferdinand Van der Perre** (°1873) die ook al koster was, in Rossemdorp woonde, in 1909 gehuwd was met **Maria Henriëtta Verheyden** (1875) en nog vermeld wordt in het kiesregister van 1933 samen met zijn zoon, organist **Aalbrecht Calixtus Maria Van der Perre** (1910).

[1Bd] nog een andere zoon, **Jan Frans Raes**, °Rossem 01.02.1849, was van de lichte 1869, trok het nummer 8 en werd aanzien als volledig voldaan hebbende aan de militiewetten.

Hij trouwde in Londerzeel op 19.07.1882 met **Catharina Antonia Van Schel** (1851-1889) uit Londerzeel met wie hij vier kinderen kreeg en een tweede keer te Merchtem op 18.06.1890 met **Anna Rosalia De Boeck** (1848-...) uit Merchtem.

¹¹ Zuster van Anna Rosalia De Boeck; waarschijnlijk telgen uit de kosters-organistenfamilie De Boeck uit Merchtem.

¹² Nog in dezelfde maand mei komt vanuit Nieuwenrode een nieuwe koster, Theofiel Van Lint (eveneens een kosterszoon), die een week tevoren was gehuwd met Anna Catharina Caluwé, het kostershuis te bewonen.

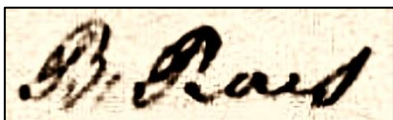
Ze woonden eerst in de Robbeekstraat, dan de Kleinen Dries en tenslotte Rossemdorp 12. Jan Frans stierf te Rossem op 27.03.1928.

Een zoon uit het eerste bed, **Jan Benedict Raes**, °Rossem 01.07.1883, trouwde te Wolvertem in 1918 met **Antonia Ludovica De Smet** (1887-1951) en zal later de schatbewaarder der kerkfabriek en lid van het schoolcomité van Rossem worden. Hij stierf te Rossem op 17.06.1960.

Van deze laatsten onder andere **Achiël Raes** die **Agnes Luybaert** (°1932) huwde, lerares in de beroepsschool van Imde vanaf 1960 en manusje-van-alles in de kerk van Rossem.

[1C] **Benedictus Raes**

De derde zoon, **Benedictus Raes** (1818-1901), geboren in Rossem op 08.02.1818, trok in 1838 naar Westerlo, trouwde er op 26.07.1841

met **Maria Antonia Leflot** (1812-1904), geboren in Heist-op-den-Berg, winkeldochter in Westerlo maar woonachtig in Booischoot. Hij was van de lichte 1837 maar zijn legerdienst werd definitief kwijtgescholden vermits hij een broer onder de wapens had gehad. Als beroep werd klerk opgegeven. In Westerlo werden hun 10 kinderen geboren en was hij koster-organist en schoolmeester.

¹³ *Nieuws- en Annoncenblad van Wolverthem*, dd. 30.06.1901.

Benedictus is als toondichter en musicus een nationaal bekend figuur geworden als *B. Raes* maar ook onder twee aliasnamen namelijk *T.V. Van Westel* en *R. Van Rossem*.

Hij verzorgde de zang en de koren bij de uitvoering van het toneelspel "*De marteldood van Sinte Dymphna*" van kanunnik-dichter Servaes Daems van de abdij van Tongerlo en werkte mee aan de maandelijkse uitgave van muziekstukken in *De Kempische Lier*.¹³

Verder bekwaamde hij zich vanaf 1838 bij V. Homans uit Meerhout en vanaf 1850 bij J. Tilborghs te Lier.

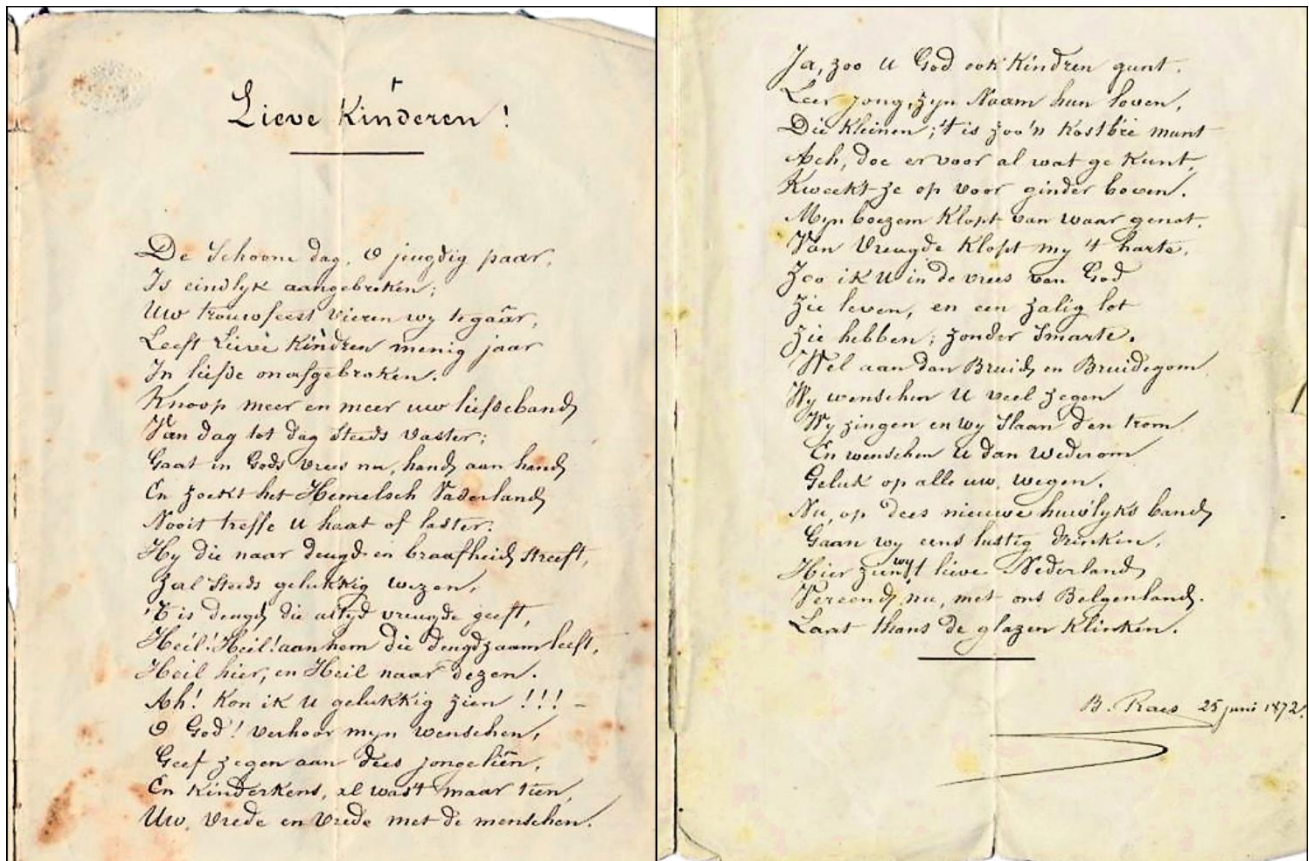
Hij werd leider van het kerkkoor *De Cecilianen* en in 1858 werd hij benoemd tot gemeenteontvanger.

In 1865 begon hij met componeren, maar schreef geen specifiek instrumentale muziek behalve een Allegro in D groot voor orgel "*Loven we den Heer*" met orgelspel en "*Deux pièces pour Orgue*".

Zijn belangstelling ging voornamelijk naar koorwerk, toneelmuziek en liederen.

Koorwerk: hij schreef 5 missen, 11 *Tantum Ergo's*, 3 *Regina Caeli* en 15 andere kerkelijke zangen en was heel erg begaan met zijn Cecilianen te Westerlo waarvan hij gedurende meer dan zestig jaar de dirigent bleef!

De toespraak van Benedict Raes bij het huwelijk van zijn zoon Vitalis – 25.06.1872.

Toneelmuziek: vonden we in het gewijde drama van Servaes Daems uit 1874 “*Sinte Dymphna’s marteldood*”, dat ook een Franse en Engelse vertaling kreeg.

Liederen: de meeste bekendheid verwierf hij door zijn liederen waarvan er een dertigtal verschenen in *De Kempische Lier*, in *De Vlaamsche Zanger* en in *De Maria Almanak*.

Al met al blijkt Raes dus een prominente plaats te hebben ingenomen in het Kempisch muzikaleven uit de tweede helft van de 19de eeuw.¹⁴ Benedictus stierf in Westerlo op 22.06.1901.

Veel van hun kinderen overleden al vlug maar hun zoon **Vitalis Maria Theodorus Raes** (1848-1908), geboren in Westerlo 08.11.1848 huwde er in juni 1872 **Maria Juliana Rosenveld** (1849-1933) uit Breda en was sinds 1873 koster te Schelle en na 1882 te Antwerpen in de Sint-Norbertusparochie¹⁵ waar hij eind januari 1908 stierf.

¹⁴ Info uit de *Kruispuntenbank der componisten van België en de Zuidelijke Nederlanden*, een artikel van Willem van Broeckhoven *De Kempische organist en toondichter Benedikt Raes* en van Filip Raes, professor psychologie aan de KUL. Een portret uit 1889 van zijn vrouw vinden we in de Gummarushoeve te Bokrijk en

Vitalis Raes.

een pentekening uit 1944 van het portret van B. Raes in het boek *De Zuiderkempers*, 1944-1945, blz. 6-19.

¹⁵ Eerst in de kapel en later in de op deze plaats gebouwde kerk (tussen 1901-1904?). Ze hadden hier een kaarsenwinkel annex drukkerij en verkochten ook postkaarten.

Links de kapel en rechts (rode pijl) de kaarsenwinkel van Vitalis Raes in Antwerpen.

Ze werden in 1898-1908 geciteerd als handelaars-winkeliers te Antwerpen (Zurenborg) op de Dageraadsplaats.

Ze hadden negen kinderen, waaronder **Benoit Maria Henri Vitalis Raes** (1873-1958), bediende, geboren in Schelle en gehuwd in Vorst (*Brabant*) in september 1898 met **Maria Knaeps** (1873-1957) uit Antwerpen. Ze kregen 5 kinderen.

[2] DE TAK PETRUS RAES

Petrus Raes (1770-1836), een broer van Clemens (zie [1]), werd geboren te Rossem op 15.01.1770, trouwde **Joanna van Buggenhout** (1770-1840) uit Wolvertem en sterft te Rossem 30.05.1836.

Hij was gemeenteraadslid van Wolvertem, koster en schoolmeester te Rossem.

Hij woonde op de Kleine Dries (*kadaster D 282*) naast de kapel van het klooster. Volgens het bevolkingsregister 1841-1846 was dit huis nr. 532. Op dat ogenblik woonden hier ook nog de weduwe van Petrus Raes namelijk Joanna Maria Van Buggenhout, haar kinderen Jan Judocus Raes, Petrus Jan Raes en Petrus Marc Raes en haar zuster Anna Catharina Van Buggenhout.

Ze hadden zeker vier kinderen waaronder:

[2A] Petrus Marcus Raes

(1816-1859), °Rossem 24.04.1816, gehuwd te Wolvertem

in 1843 met **Petronella Van Doorslaer** (1807-1882).

Hij was eveneens koster en onderwijzer (1835-1849).

Uit een militair certificaat van 1835 kennen we zijn persoonsbeschrijving: hij mat 168 cm., had een ovaal gezicht, een ronde kin, een dikke neus, blauwe ogen en bruine haren. Hij werd in het leger geloot met het nummer 12 maar liet zich vervangen en had aldus voldaan aan zijn legerdienst.

Op 28.02.1843 diende hij voor het vrederecht te Wolvertem te verschijnen als gedaagde omdat hij weigerde de factuur van 178,61 fr. te betalen aan meester-metser Guillaume Sacré uit Wolvertem voor diens in de loop van 1842 gepresteerde werk en geleverde materialen voor het huis van Raes. Doordat deze laatste niet was komen opdagen werden hij in het ongelijk gesteld en diende hij de gerechtskosten van 18,18 fr. en de factuur te betalen.¹⁶

¹⁶ RALeuven, vrederecht Wolvertem 47, akte 20.

Hij werd door de gemeenteraad als gemeenteonderwijzer aangenomen in de zitting van 06.07.1843 en benoemd op 07.10.1843 (*Staatsblad dd. 15.11.1843*). In 1848-1849 kon hij een ganse tijd wegens ziekte zijn beroep van onderwijzer niet verder meer uitoefenen en werd door meester Denil vervangen.¹⁷

Hij kreeg tenslotte op 14.05.1849 eervol ontslag. Hij zal daarna (vanaf 1846 samen met zijn vrouw) het beroep van winkelier uitoefenen in Rossemdorp 49 (*kadaster D 338*).¹⁸ Hij bezat zijn huis met hof en land, groot 43 are; verder had hij nog 90 are land liggen op de Lage Schriek en aan het Puttemansbunder.

Hij stierf tenslotte in Geel in de wijk Larum¹⁹ op 09.04.1859.

¹⁷ Hij was sinds 1843 onderwijzer in de gemeenteschool van Rossem en in juli 1848 en maart 1849 liet deze in een schrijven aan de arrondissementscommissaris weten dat Raes getroffen was door zwakzinnigheid maar aan de beterhand was; enige maanden later erkent men, uitgaande van het rapport van dokter Windelinckx, dat hij zijn functie wegens dementie niet verder kan uitoefenen en dat de toenmalige ondermeester De Nil voorlopig zijn functie zal overnemen. In mei 1849 krijgt Raes eervol ontslag. In april 1855 wordt op de gemeenteraad terug de vraag gesteld naar de noodzakelijkheid om Raes onder curatele te plaatsen maar volgens het rapport dd. 27.03.1855 van dokter Windelinckx is dit nog niet nodig want hij is fysiek volledig in orde en mentaal is hij van eenzaam naar sociaalvoelend geworden. Een maand later schrijft de dokter in zijn rapport dd. 22.05.1855 dat Raes best voorlopig gesekestreerd wordt gezien hij een gevaar

Van hen zijn drie kinderen gekend:

[2Aa] Joannes Ludovicus Raes (1844-1844);

[2Ab] Franciscus Casimir Raes (1846-1925); en,

[2Ac] Henricus Antonius Raes (1849-1923), die in

1898 met **Joanna Philomena Van Nieuwenhoven** (1866-1901) uit Meise trouwde. Ze woonden Rossemdorp 23.

De taken van de koster

De koster was een kerkelijk bediende belast met de dagelijkse zorg voor het kerkgebouw en de kerkdienst, in vele gevallen is hij eveneens organist en onderwijzer.

Zijn taken waren: het luiden van de klokken, het dienen van de mis, het zingen van de mis, het bezoeken van zieken samen met de pastoor met het Heilig Oliesel en de Sacramenten, de ornamenten proper houden en wegzetten, het altaar versieren, hij moet ook borg staan voor de kerkelijke ornamenten.

Hij genoot een ereloon voor de gezongen missen, lijkdiensten en huwelijken, een vergoeding voor het wassen van de gewaden en het kerklinnen, het schoonmaken van de kerk en het schuren van de kandelaars; plus diende hij ook onderwijs te geven.

Meestal diende hij het ambt van organist te vervullen en klas te geven in het kosterhuis bij de kerk.

Rossem – de kerk met links voor de kerk de 18de eeuwse kosterwoning (het geboortehuis van Benedict Raes).

Dit gebouw (cfr. de kaart Vandermaelen, sectie D 268/269) werd omstreeks 1960 afgebroken om er parkeerplaatsen te creëren.

begint te vormen voor de maatschappij. In februari 1861 wil de gemeenteraad financiële steun geven aan de weduwe gezien haar aanvraag aan de voorzienigheidskas voor onderwijzers op niets was uitgelopen, gezien haar zwakke gestel, gezien ze nog twee kinderen laste had en gezien ze maar 50 are land bezit om van te leven: correspondentieregister 1839-1851 (553, 563, 590) en 1851-1865 (949, 983); gemeenteraad 1842-1854 (90, 93, 147, 169, 170); 1854-1865 (318 en 319). Bekijk ook eens zijn handtekening. Hij betitelt zichzelf als profeet!

¹⁸ Volgens het bevolkingsregister 1841-1846 was dit het huis nr. 542.

¹⁹ Vanaf 1858 werd het nieuw gebouwde centraal instituut voor psychiatrie van Geel gezien als *het ideale gesticht* van waaruit de bewoners werden geplaatst in gezinnen als knecht of meid. Onze Petrus Marcus Raes maakte also deel uit van het gezin van landbouwer Josephus Van Dijck.

Schrikkelijk Drama te Meysse

Een Leurder in zijn Woning vermoord

Met alles wat binnen het bereik lag doodgeslagen

De rustige gemeente Meysse (Brabant) werd Dinsdag in opschudding gebracht door een afgrijselijke misdaad.

In de afgelegen Krommestraat was een eenzaam huisje betrokken door de echtgenooten V. De man Jan-Jozef, 57 jaar oud, was een leurder. De vrouw, Elisabeth S., is 36 jaar oud. Er zijn vier kinderen: drie zoontjes, 12 en 8 jaar, en 3 maanden en een dochtertje van 3 jaar oud.

Het gezin had het niet breed met hetgeen gewonnen werd door den vader, onderhevig aan zenuwachtig beven en die in gansch de omgeving was gekend Hij leurde met garen, naalden, nestels, enz. De moeilijke toestand waarin de echtgenooten V. verkeerden, deed er hen toe besluiten een gast in huis te nemen. Deze kostganger is een genaamde André A., bezetter van stiel en 30 jaar oud.

Sedert een 8-tal dagen was er oneenigheid ontstaan tusschen de echtelingen. Dinsdag avond kwam V rond 10 uur thuis. Volgens de verklaring van de vrouw ontstond er een woordenwisseling tusschen haar en haar man. Deze zou de vrouw bedreigd hebben. Op dit oogenblik kwam André A. binnen. De bezetter moeide er zich mee. De twist liep hoog op en weldra volgde een gevecht tusschen de twee mannen.

Het gevecht der twee mannen

A. bracht den leurder met een stoel een hevigen slag toe. V. werd erg gekwetst en plofte ten gronde. De bezetter, geholpen door de vrouw, nam den leurder op en droeg hem op zijn bed.

Steeds volgens de getuigenis van de vrouw, verliet de leurder even gauw het bed en greep den waterketel in de keuken. V. wierp den ketel naar het hoofd van A. Deze ging plotselings te werk als een bezetene. Hij sloeg zijn tegenstrever met vreeselijk geweld en gebruikte daartoe al de voorwerpen, welke in zijn bereik vielen, zooals stoelen, stoofdeksel, waterketel, kolenbak, stoofhaak. De slagen kwamen gedurig neer op het hoofd van den ongelukkigen leurder; het bloed en de hersens spatten rond op de muren en de meubels, tot op de zoldering toe. Het was alsof er geen einde ging aan komen. Toen het slachtoffer levenloos op den vloer lag uitgestrekt, werd hem het hoofd nog door een laatsten slag met den kolenbak vermorzeld.

De gendarmen ter plaatse

De vrouw V. hoorde, dat de kinderen wakker werden door het helsch lawaai in de keuken en dat ze begonnen te huilen. Zij ging de vier kinderen halen en bracht hen naar haar broeder aan wien zij vertelde wat er gebeurd was. Toen zij terugkeerde ontmoette zij op den weg den kostganger A., die zegde dat V. dood was. De vrouw vergezelde den

moordenaar dan eerst terug naar de keuken, waar het lijk van haar man voor de deur lag. Het was een afschuwelijke aanblik, die keuken vol met vlekken bloed en hersenen, het lijk met verbrijzeld hoofd, de stukgeslagen stoelen, stukgebroken kolenbak, verwrongen waterketel!... Dit alles wees erop hoe woest de kostganger tewerk was gegaan.

A. ging dan in den zetel van het slachtoffer zitten en de vrouw liep naar den veldwachter, om hem te verwittigen. Deze meldde op zijn beurt het nieuws aan de gendarmen van Wolverthem, die spoedig ter plaatse waren.

Verklaringen van den dader

Wanneer de gendarmen binnenkwamen, vonden zij in de keuken A. in den stoel van den doode, terwijl de vrouw S. en haar broeder dichtbij het lijk gezeten waren.

André A. verklaarde aan de gendarmen, dat V. bij zijn binnentreden zijn vrouw met een stoel bedreigde en dat hij tusschengekomen is om haar te verdedigen. Men kan moeilijk aannemen, dat V. gezien zijn zenuwziekte, in staat was tot zulke daad. De moordenaar werd naar het gemeentehuis gebracht en daar opgesloten tot den volgenden dag. Hij weigerde verder gelijk welke andere verklaring af te leggen.

Onderzoek van het parket

Woensdag, om 10 uur, stapte het parket van Brussel, geleid door onderzoeksrechter Bareel, in de Krommestraat te Meysse af. Terwijl de deskundige het plan der plaats waar de misdaad gebeurde, opmaakte, ondervroeg de onderzoeksrechter nogmaals den dader. Deze beveerde niet meer te weten, wat er juist gebeurd was, daar hij Dinsdagavond onder den invloed van den drank was. Het gelaat en de handen van den dader waren gekneusd en zijn kleederen vertoonden overal bloedvlekken.

De dader naar het Gerechtshof overgebracht

Na zijn ondervraging werd de dader naar het Gerechtshof van Brussel overgebracht, terwijl het lijk van het slachtoffer naar het doodenhuis der Wolstraat werd gevoerd, ten einde er door de wetsgeneesheeren geschouwd te worden. De lijkschouwing heeft Woensdag namiddag plaats gehad.

Zooals we reeds zegden, heeft deze afgrijselijke misdaad veel opschudding teweeg gebracht onder de bevolking van Meysse. Woensdag kwamen veel nieuwsgierigen de tragische woning in de Krommestraat bezichtigen. Groepjes personen stonden druk de euveldaad te bespreken, toen het parket er aan het werk was. Maar geen enkele kreet werklonk toen A., met handboeien aan, onder sterk geleide naar de auto stapte, die hem naar het Gerechtshof voerde.

De Nieuwe Gazet,
07.04.1932, blz. 3

De Moord te Meisse

Hoe het drama zich heeft toegedragen

HET HUIS VAN DE MISDAAD

DE DADER VERHOORD

Zooals gemeld, werd het vreeselijk verminkte lijk van den 50-jarigen leurder Van der Troost, uit Meisse, naar het ontleedkundig instituut van de Wolstraat te Brussel overgebracht, waar de wetsgeneesheeren Heger-Gilbert en Marcel Heger, Woensdagnamiddag de schouwing deden. Intuschen werd de moordenaar André Aerts door den onderzoeksrechter Barree ondervraagd. Hij wendde voor zich niets meer van het gruwelijke tooneel te herinneren, omdat hij onder den invloed van den drank handelde. Alvorens in zijn logisthuis terug te keeren, had hij in herbergen gedronken en toen hij zag dat er een heftigen twist tusschen de echtgenooten was ontstaan, had hij onwillekeurig de verdediging van de vrouw opgenomen.

Het aangezicht alsook de handen van den misdadiger waren gekneusd en zijn kleederen waren vol groote bloedvlekken. De moordenaar heeft een ongemeen verdierlijkt voorkomen en beschikt over een buitengewone lichaamskracht, hetgeen

ANDRÉ AERTS
de dader

overigens blijkt uit de woestheid waarmede de moord werd bedreven.

Woensdag, heel den dag, stonden honderden nieuwsgierigen voor de woning in de Krommestraat te Meisse de bijzonderheden van den moord te bespreken.

Het Laatste Nieuws,
08.04.1932, blz. 3

HET SLACHTOFFER JOZEF VAN DEN TROOST EN ZIJN VROUW
ELISABETH STEVENS

Het Laatste Nieuws,
08.04.1932, blz. 3

Het akelige Drama te Meisse

Een verklaring van de vrouw

ONGEORLOOFDE BETREKKINGEN TUSSCHEN DE ECHTGENOOTE EN DEN MOORDENAAR.

Het drama te Meisse werd gepleegd met groote woestheid. Al wie het huis heeft betreden, waar Van den Troost werd afgemaakt, was ontzet. André Aerts moet met een ongekende kracht zijn slachtoffer gedood hebben.

Een feit is dat de moordenaar dronken thuis is gekomen, omstreeks half elf 's avonds. De man is stukadoor en hij is door zijn baas zelf moeten naar zijn dorp gebracht worden. Daar heeft hij ongetwijfeld nog gedronken. En toen hij is thuis gekomen kwam hij binnen op het oogenblik dat er werd getwist tuschen man en vrouw Van den Troost. Het is in zijn dronkenschap dat hij er is tusschen gekomen en, als razend geworden, in blinde drift, Van den Troost heeft neer geslagen.

De vrouw Elisabeth Stevens en An-

dré Aerts werden samen gekonfronteerd, in verband met de vraag of zij samen in een ongeoorloofde verhouding stonden en of Aerts den man niet zou kunnen gedood hebben om den echtgenoot uit den weg te ruimen.

De vrouw bekent dat zij de minnares is geweest van Aerts en dat deze haar spoedig, nadat hij in huis is gekomen, heeft lastig gevallen. Maar zij houdt met klem staande dat dit, wat haar betreft, vreemd is aan het drama. Aerts heeft in zware dronkenschap gehandeld en bij den twist met haar man ging het niet over haar verhouding tot Aerts, maar over een kleinigheid, in verband met hun huishouden. Aerts is er, zonder veel te zeggen, tusschen gekomen.

De rechterlijke politie zal nog verscheidene opdrachten uit te voeren hebben alvorens de juistheid van deze lezing te kunnen uitmaken.

De vrouw, die een kind heeft van enkele maanden, is in vrijheid.

Intusschen is de houding van Aerts steeds vreemd. Hij zegt niets, en op de vragen van den onderzoeksrechter antwoordt hij met neen of ja. Hij loochent bovendien dat hij ooit met de vrouw betrekkingen heeft gehad.

Het Laatste Nieuws,
09.04.1932, blz. 3

Het akelige Drama te Meisse

AERTS WAS ALS EEN GEWELDIGE MAN BEKEND

In verband met het drama te Meisse verklaren getuigen, dat André Aerts een slechte faam genoot en dat men hem liever niet in de herberg zag wanneer hij gedronken had. Men maakt gewag van het feit, dat Aerts op zekeren dag had deel genomen aan een doelschieting en dat hij daar door dronkenschap ook zoo woest is te keer gegaan, dat iedereen bang werd.

De man woonde sedert drie jaar in bij de echtgenooten Van den Troost—Stevens. Hij betaalde voor alles samen 150 fr. per week.

Wat het slachtoffer betreft, deze is dertien jaar geleden getrouwd met Elisabeth Stevens, die nu 36 jaar oud is, terwijl haar man 57 jaar oud was.

Op 40-jarigen leeftijd heeft Van den Troost vrijwillig dienst genomen in het leger en hij werd krijgsgevangen genomen, zoodat hij in Duitschland de zenuwziekte heeft opgedaan, welke hem gedeeltelijk heeft verlamd. Hij kon hierdoor geen zwaar werk meer verrichten. Hij heeft na den oorlog nog een tijdje gewerkt als hovenier in het kasteel van keizerin Charlotte. Bij den dood van de keizerin verloor hij de betrekking en af en toe kreeg hij in den laatsten tijd werk van het gemeentebestuur.

Na den moord werd Aerts naar het gemeentebestuur gebracht om er ondervraagd te worden. Hij rookte twee sigaretten en viel daarna in slaap.

Het Laatste Nieuws,
10.04.1932, blz. 3

Het Laatste Nieuws,
21.04.1932, blz. 11

Het Drama te Meisse

De dader heeft met voor- bedachten rade gehandeld

HET SLACHTOFFER IN ZIJN HUIS OPGEWACHT

De moord van den 30-jarigen André Aerts op Jozef Van den Troost houdt nog steeds de gemoederen in de gemeente Meisse bezig. Er is ter plaatse opnieuw een onderzoek ingesteld en naar wij vernemen, heeft dit bijzonderheden aan het licht gebracht, die aan de zaak een geheel ander karakter geven, dan men in den beginne heeft gedacht.

Het is beslist gebleken, dat Aerts de minnaar was van vrouw Elisabeth Stevens, echtgenoot van den Troost, en dat haar jongste kind, thans 3 maanden oud, Aerts tot vader heeft. De vrouw erkent dit feit.

Sedert de geboorte van het kind, waarvan Aerts geen peter mocht zijn, had de kerel besloten, dat de echtgenoot uit den weg moest geruimd om alleen met de vrouw te kunnen leven. Op 5 April heeft hij dit voornemen ten uitvoer gebracht.

Aerts heeft zich dan bedronken en hij is 's avonds thuisgekomen om kwart voor 10. Hij heeft met de vrouw den echtgenoot opgewacht, die om kwart over 10 is thuisgekomen.

Men herinnert zich, dat volgens de eerste lezing het omgekeerde zou gebeurd zijn, namelijk, dat Van den Troost thuis was toen Aerts is binnengekomen. Dit blijkt dus valsch te zijn.

Aerts heeft zijn slachtoffer bij diens thuiskomst na een korten twist neergeslagen.

Uit dit alles blijkt dus, dat er wel degelijk voorbedachten rade aanwezig was.

Van den Troost kende de betrekkingen van zijn vrouw met Aerts en had zich een revolver aangeschaft om zich te verdedigen, omdat hij wist dat hij onder voortdurende bedreiging leefde. De revolver was echter op den avond van de misdaad door het paar van zijn gewone plaats weggenomen.

De vrouw is niet aangehouden met het oog op haar jongste kind.

Het Drama te Meisse

AERTS VOOR DE RAADKAMER

Woensdag verscheen Aerts, de dader van den moord te Meisse voor de raadkamer te Brussel, bijgestaan door zijn verdediger, mr. Schiettecatte.

Na het verslag van den onderzoeksrechter werd het aanhoudingsmandaat van Aerts voor een maand bekrachtigd.

Naar uit het verslag blijkt is komen vast te staan, dat Aerts gehandeld heeft met voorbedachten rade.

Het Laatste Nieuws,
05.05.1932, blz. 4

Het drama van Meysse

DE DADER ONVERANTWOORDELIJK

André Aerts, die in het begin van de maand April, te Meysse, den leurder, oorlogsinvalid Jan-Jozef Van den Troost, 57 jaar oud, op zulke wreede wijze doodgeslagen heeft, verscheen Zaterdag morgen voor de Raadkamer der rechtbank van Brussel. Hij werd onverantwoordelijk voor zijne gruwelijke daad verklaard, doch zal voor tien jaar opgesloten worden.

De zaak zal bijgevolg niet voor het Assisenhof van Brabant opgeroepen worden.

Het Nieuws van den Dag,
05.06.1932, blz. 3

Bloedige twist te Brusseghem

MAN NEERGESCHOTEN

Een bloedige herbergtwist heeft te Brusseghem plaats gegrepen in een café aan den Merchtemschen steenweg.

De jachtwachter Jules De Zutter en de metselaar Van Zeebroeck, beide uit Wolverthem, waren met eenige andere verbruikers in de herberg toen de ruzie begon. Alles scheen later weer bijgelegd en Van Zeebroeck verliet de herberg.

Toen hij op den steenweg was, weerklonk plots een geweeschot en de metselaar werd getroffen aan het linkerbeen. De ongelukkige werd opgenomen en naar zijne woning overgebracht door voorbijgangers. Zijn toestand is vrij zorgwekkend. De dader is onbekend.

De rijkswacht van Wolverthem heeft een eerste onderzoek gedaan en heeft ook het parket gewaarschuwd.

Gazet van Antwerpen,
18.02.1936, blz. 3

Het gevecht te Brussegem

DE JACHTWACHTER AANGEHOUDEN

We meldden reeds de herberggruzie te Brussegem, waaruit Van Zeebroeck, bij het buitenkomen, werd neergeschoten. Daar hij woorden met den jachtwachter De Zutter had gehad, en deze het eerst vertrokken was, viel hij onder verdenking.

De jachtwachter beweert dat hij niet heeft geschoten. Hij zegt zelfs dat hij niet eens heeft hooren schieten. Hij erkent wel dat hij Van Zeebroeck, bij den twist in de herberg, een slag heeft gegeven met zijn geweerloop.

Het geweer is door de rijkswacht van Wolverthem in beslag genomen en Jul. De Zutter is door onderzoeksrechter Orianne onder aanhoudingsbevel geplaatst en opgesloten.

Gazet van Antwerpen,
19.02.1936, blz. 4

DE LEEMANS HOEVE – FAMILIE VAN ROY

OPPEMKERKSTRAAT – OPPEM

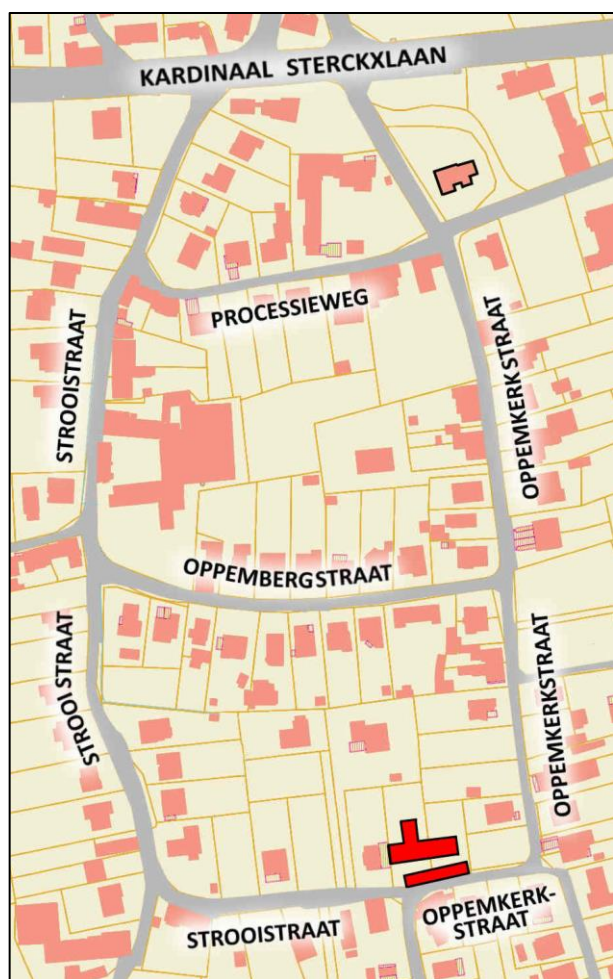
Geert Deblieck

Ik ben al enige tijd bezig met het catalogeren van alle (bij)namen van de (oude) bewoners van Oppem, het ontstaan en het gebruik ervan, ook tijdens mijn zoektocht naar Hoeve Verhaegen kwam de naam Van Roy al aan de oppervlakte als één van de grotere hoeves van Oppem.

De familie Van Roy woont al ettelijke generaties in deze hoeve en toch heet ze tot op vandaag, de “Leemans hoeve”, ook hun bijnaam luidt tot op vandaag “van Leemans” en dus begon mijn zoektocht.

Gezien de omvang van dit werk zal ik het in twee delen voorstellen, namelijk eerst de “Leemans hoeve” en daarna “de familie Van Roy”, beide delen zijn echter onlosmakelijk met elkaar verbonden.

deel 1: de LEEMANS HOEVE

Anna Maria Leemans is geboren op 15.02.1792 in Oppem-Brussegem als dochter van Judocus Leemans en Maria Anna Van Molle. Anna Maria trouwde op zaterdag 16.06.1827 in Brussegem met Henricus Verhaegen, geboren op 21.03.1790 in Neder-Over-Heembeek als zoon van Michaël Verhaegen en Elisabeth Van Beneden.

Ze stierven beiden in Oppem-Brussegem in de beschreven hoeve, Anna Maria op 13.07.1874 en Henricus op 17.06.1871.

Woensdag 13.06.1827 moet een heel drukke dag geweest zijn voor Anna Maria Leemans en Henricus Verhaegen want enerzijds sloten zij hun huwelijkscontract af bij notaris Martinus Gheude te Merchtem en anderzijds kochten zij van Joannes Baptist Van Bever die dag een hoeve (*de hoeve die we bespreken*) met grond, 93 are, eveneens bij notaris Martinus Gheude (*registratie Brussel 14.07.1827 boek 446 nr 44*).

Men noteert in die akte de kadastrale nummers E 109, E110, E111, op de officiële kadaster Popp kaart wordt dat enkele jaren later E209, E210, E211 (*zie afbeelding in deel 2 op blz. 43*).

Uit een latere akte weten we dat Anne Marie Leemans ook 1,67 ha gronden in eigen naam had op de Hasseltberg Oppem-Brussegem, na 23.02.1834 van haar ouders geërfd.

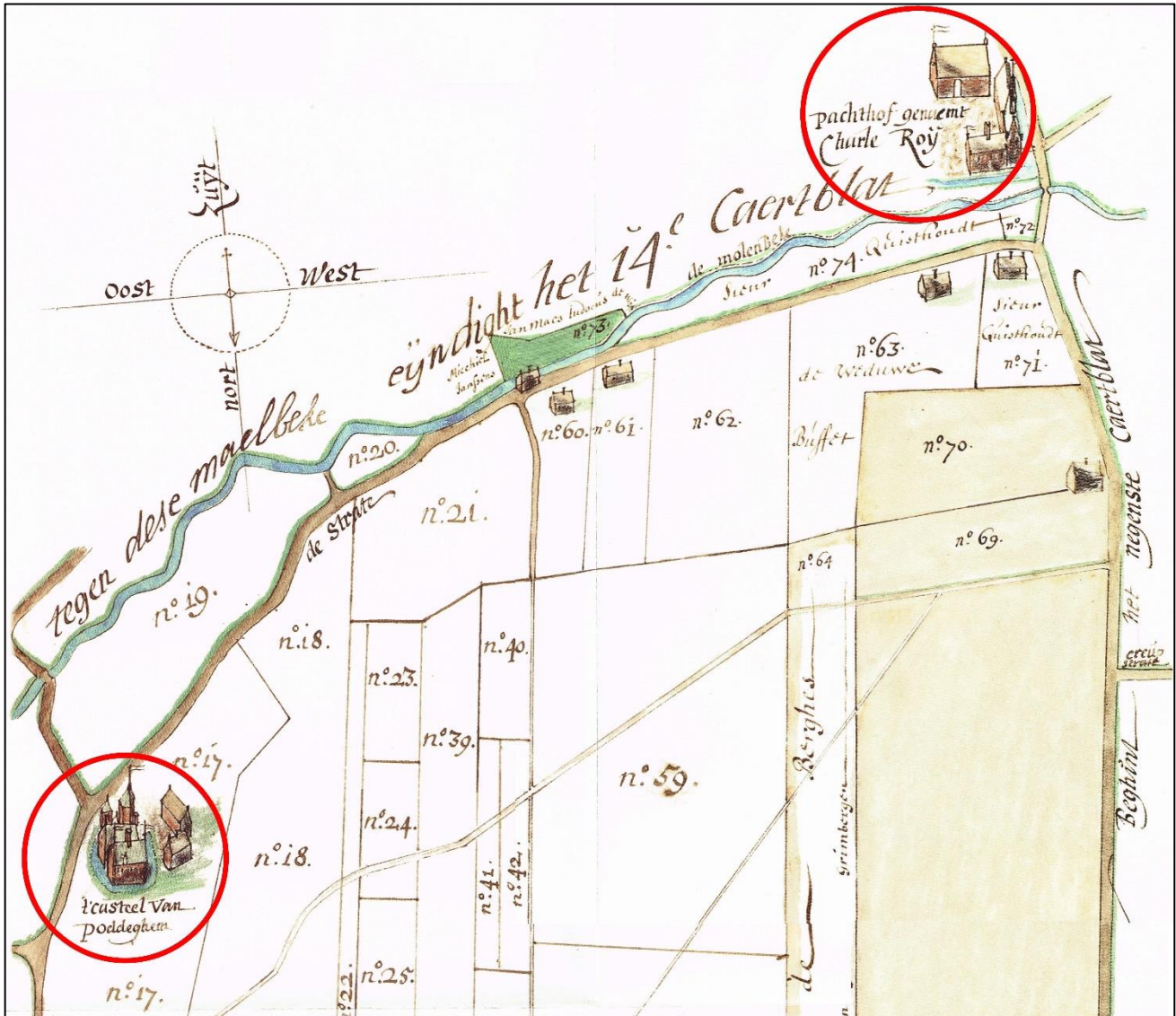
Haar vader Judocus Leemans overleed immers 10.04.1811 en haar moeder, Maria Van Molle overleed als laatste op 23.02.1834.

Een woordje uitleg over hoe de gronden familiaal erfgoed werden.

13-06-1827 Henricus Verhaegen en Anna Maria Leemans huwelijkscontract notaris Martinus Gheude te Merchtem.

Anne Marie Leemans haar betovergrootvader Nicolaes Leemans (*°Beigem 03.11.1623 +Haren 24.11.1694*), Nicolaes zijn zoon Antoon Leemans (*°Beigem 24.03.1662 +Beigem 14.03.1721*), alsook haar oudouder (= 5 generaties opklimmend in haar *genealogische afkomst*) Jan Leemans (*°ca. 1582 +Beigem 04.02.1639*), waren belangrijke landbouwers-pachters van de Poddegemhoeve te Grimbergen.

Deze 3 generaties lange pachtperiode gaf hen plaatselijk aanzien en stabiliteit van inkomen.

1699, het Caertboek van de Abdy van Grimbergen: hier lezen we zelfs «'t casteel van Poddegem».

In 1284 vinden we de eerste vermeldingen van de **Poddegehoeve**: oorspronkelijk was ze een abdijhoeve, pas later werd ze een herenhoeve en leengoed van de Heren van Grimbergen. De hoeve is heel opmerkelijk door de vele versterkingen en de omringende walgracht.

In de 13de eeuw leefde de belangrijke familie “de Poddegem” er een hele tijd en Jan/Joannes van Poddegem werd omstreeks 1280 op de hoeve geboren. Hij werd in 1314 abt van de abdij van Grimbergen tot aan zijn dood in 1325.

In de 15de eeuw kwam de kasteelhoeve in het bezit van de ridders van Heetveld, Brusselse magistraten, die de donjon (woontoren) evenals de tweede wachtoren, bouwden met witte zandsteen uit de streek. Nicolaas van Heetveld, één van hen, werd in Vilvoorde onthoofd door de jalouse Maximiliaan van Oostenrijk op 10.01.1484, omdat die de invloed van de ridder vreesde.

In de 16de eeuw kwam het geslacht Baronaige in het bezit van de prachtige kasteelhoeve.

Later is de hoeve lange jaren bewoond geweest door de familie Janssens en nadien door de erfgenamen van de familie Vleeshouwer.

Vandaag is ze eigendom van de vooraanstaande familie Emsens, die ze restaureerde in harmonie met de ongeschonden landelijke omgeving. De hoeve is niet toegankelijk voor het publiek.

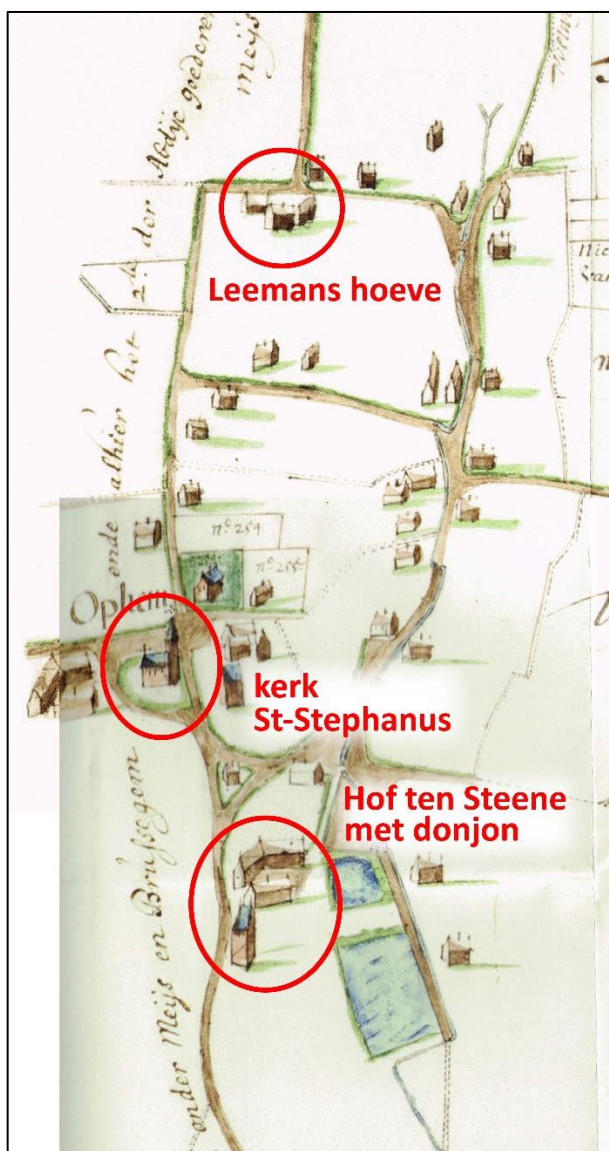
Daarnaast waren zowel Nicolaes Leemans als diens vader Jan Leemans beiden erkend als **Meisenier**, een vrij hoogstaande titel, veelal voor grondbezitters. Meisenier was een erfelijk juridisch statuut, typisch voor het westen van Brabant met financiële voordelen, gerechtelijke bescherming, belastingvoordelen, vrijstelling van successierechten,...

“Eeuwenlang trokken vele van onze voorouders naar Grimbergen om er hun meisenierschap te bewijzen. Dat het voor hen heel wat betekende om als meisenier erkend te worden kunnen we afleiden

uit het feit dat we in de archieven vele duizenden registraties aantreffen.

De oorsprong van de 'maiseniedelieden' (zoals ze genoteerd werden in de oudste teksten), gaat terug tot de vroege middeleeuwen, en meer bepaald de 12de eeuw. Dit is de periode dat het hertogdom Brabant vorm kreeg en ook het moment dat de heren van Grimbergen op het toppunt stonden van hun machtspositie. We lezen in de 'dictionaire du moyen Français' volgende definitie voor het woord 'maisie': «une compagnie qui entoure quelqu'un / en particulier compagnie ordinaire d'un grand personnage». Vrij vertaald kan men dus zeggen dat de meiseniers kunnen beschouwd worden als landlieden die, in ruil voor zekere voorrechten in (militaire) dienst stonden van een Heer...

Ik heb ook een genealogische link kunnen vaststellen met Barbara Leemans (°Oppem 03.02.1757 +Oppem 30.07.1850) en Guilielmus Sterckx (°Sint-Martens-Lennik 17.03.1758 +Oppem 27.01.1819), de ouders van Kardinaal Sterckx.

De Leemans hoeve vinden we reeds terug in het Caertboek van de Abdij van Grimbergen anno 1699. Dientengevolge moeten we daar uit besluiten dat, zoals het destijds het geval was, die gebouwen opgetrokken waren uit hout, leem en stro en pas later verbouwd of herbouwd werden in baksteen, gesneden uit de lokale kleigrond en ter plaatse gebakken.

Deze redenering zou dan meteen ook de inscriptie in een eiken moerbalk van de schuur destijds verklaren (= vandaag de woning van Marian Van Roy).

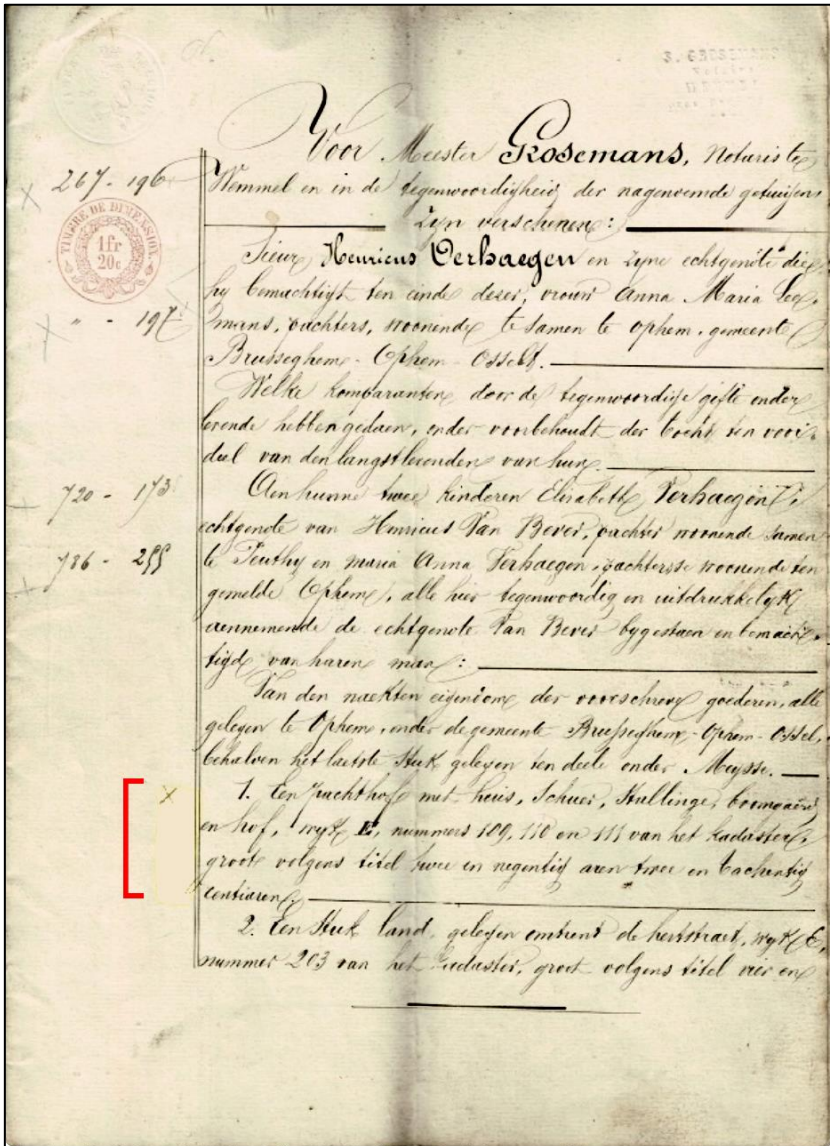
Marian had me bij mijn eerste bezoek op de inscriptie gewezen en ik noteerde haar uitleg. Er zou "Ophem 1881" staan er en dat moet de datum van de bouw van de schuur zijn. Bij mijn volgende bezoek nam ik mijn fototoestel mee en kon ik zo een goede foto maken.

Dat het al richting kerstmis ging zien we natuurlijk maar ook een heel andere inscriptie **J. Apru MJC 1881**. Wat ik uit dit alles besluit is dat de "stenen verbouwing" in dat jaar moet plaats gehad hebben en dat de werkman of architect, zijn naam in deze balk gekerfd heeft met een scherp voorwerp. De MJC (of MJG) zou dan kunnen staan voor "Maiorem Jezus Christus/Gloriam", latijn voor "(tot) grotere glorie (van) Jezus (Christus)". Er werden geen verdere inscripties gevonden.

De hardwerkende landbouwers, Henricus Verhaegen en Anna Maria Leemans kregen samen 4 kinderen, allemaal geboren op de Leemans hoeve en gedoopt in de Sint Stephanus kerk van Oppem-Brussegem. Ze werden ook allemaal landbouwer.

1. **Elisabeth Verhaegen**, geboren op 06.02.1828 in Oppem-Brussegem. Elisabeth trouwde een eerste keer op 04.08.1854 in Brussegem met **Petrus Van Humbeek** (°Peutie 02.08.1813 +Peutie 28.10.1858). Elisabeth trouwde een tweede keer op 01.08.1860 in Peutie met **Henricus Van Bever** (°Peutie 18.10.1820).

- 04-09-1857 Toewijzing openbare verkoop aan Henricus Verhaegen en Anna Maria Leemans van twee zaailanden gelegen Voorste Moorsel Oppem-Brussegem groot 76 are 77 ca voor 4.419 Bef. lastens de erven Van Seghbroeck voor notaris Joannes Augustus Wambacq te Humbeek.
- 09-01-1861 Toewijzing openbare verkoop aan Henricus Verhaegen en Anna Maria Leemans van weiden en bos groot 77 are gelegen ter Oppem-Brussegem, gekadastreerd E217-E218-E219 voor 3.989 Bef lastens de erven van Joannes Baptist Van Bever voor notaris A.F.H. Den Abt te Merchtem.

In de onderhandse akte van boedelbeschrijving op 13.09.1866, waarbij Henricus Verhaegen en Anna Maria Leemans hun roerende goederen en hun vee aan dochter Maria Anna (echtgenoot Philippus Van Roy) verkopen tegen een lijfrente, vinden we onder meer 7 paarden waaronder weliswaar een versleten merrie en een klein veulen, 8 koeien, een stier en 3 knappers (kalveren die beginnen te bijten), 4 zeugen, 23 kippen wat alles samen toch een serieuze indicatie geeft over de grootte van de hoeve op dat moment.

2. **Maria Anna Verhaegen**, geboren op 31.08.1829 in Oppem-Brussegem. Maria is overleden op 09.12.1909 in Oppem-Brussegem, 80 jaar oud. Maria trouwde, 37 jaar oud, op 14.09.1866 in Oppem-Brussegem met **Philippus Van Roy**, 35 jaar oud (°Oppem-Brussegem 21-06-1831). Hij is zoon van Laurentius Josephus Van Roy en Josina Houtman. Philippus is overleden op 05.02.1892 in Oppem-Brussegem (zie verder in deel 2).
3. **Sebastianus Josephus Verhaegen**, geboren op 29.11.1831 in Oppem-Brussegem en er overleden op 27.05.1866. We konden geen huwelijk en/of kinderen terugvinden.
4. **Joannes Baptista Verhaegen**, geboren op 02.02.1835 in Oppem-Brussegem. en er overleden op 19.08.1836, 1 jaar oud.

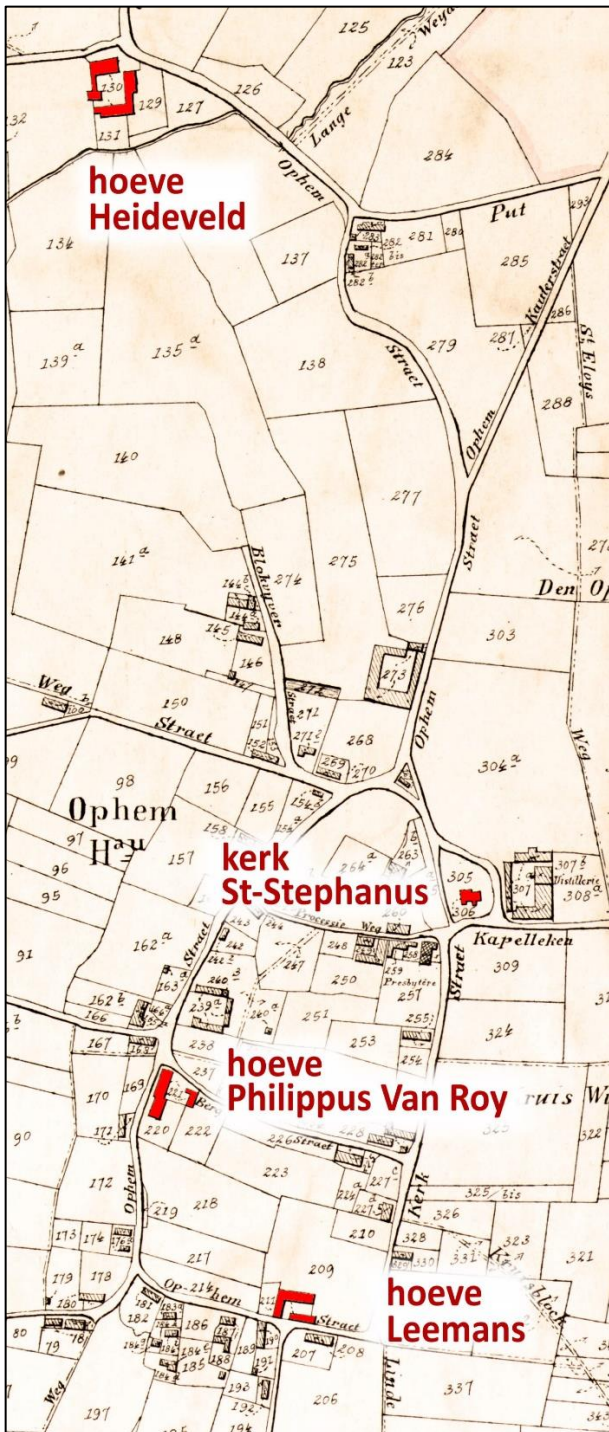
Dat de zaken goed gingen ten huize Verhaegen-Leemans mag blijken uit de herinvestering van hun verdiensten in de verdere aankoop van gronden.

Op 13.09.1866 schenken Henricus Verhaegen en Anna Maria Leemans de Leemans hoeve en de gronden aan hun 2 nog levende (zie verder) dochters Maria Anna Verhaegen-Van Roy en Elisabeth Verhaegen: kad E 109, E110, E111 Notaris Grosemans Wemmel (cfr. afbeelding).

Eveneens op 13.09.1866 wordt een huwelijkscontract tussen Maria Anna Verhaegen en Philippus Van Roy opgemaakt bij notaris Grosemans te Wemmel. Daags nadien huwen ze.

Voor de wandelaars onder ons is het adres van de Leemans hoeve vandaag Oppemkerkstraat 35/37 te Oppem en dat sedert de fusie der gemeenten in 1977. Daarvoor was het adres Kerkstraat 22 en ten tijde van de Popp kadasterregistratie Ophemstraat 47, voor het huisnummer verwijzen we naar de bevolkingstelling Oppem-Brussegem 1901-1910.

deel 2: de familie VAN ROY

1850 Popp kaart met officiële noteringen en kadastrale nummers.

We gaan nu een poos terug in de tijd om de familie Van Roy (uitspraak **Van Rooi**) te kunnen kaderen. Ethymologisch verwijst (Van) Roy naar een bosrijk gebied dat geroid werd om de landbouw te kunnen bedrijven.

Joannes Van Roy is geboren op 18.01.1702 in Zemst en overleden op 01-01-1776 in Perk.

Hij trouwde op 23-04-1731 in Grimbergen met Anna Maria 't Sas geboren op 13-04-1700 in Grimbergen en overleden op 10-01-1776 in Perk.

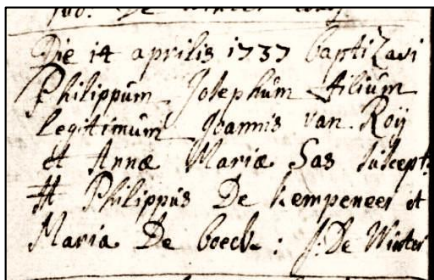
Joannes Van Roy en Anna Maria 't Sas kregen samen 7 kinderen:

1. NN Van Roy, levenloos geboren kind op 18.05.1732 in Perk. (akte niet gevonden)
2. Maria Anna Van Roy, geboren in Perk. Zij is gedoopt op 30.06.1733 in Perk. Maria is overleden.
3. NN Van Roy, levenloos geboren kind op 26.10.1735 in Perk. (akte niet gevonden)
4. **Philippus Josephus Van Roy – zie verder**
5. Catharina Van Roy, geboren in Perk. Zij is gedoopt op 07.08.1739 in Perk. Catharina is overleden.
6. Joannes Baptist Van Roy, geboren in Perk. Hij is gedoopt op 13.10.1741 in Perk. Joannes is overleden op 28-12-1790 in Perk, 49 jaar oud. Joannes trouwde, 34 jaar oud, op 06.02.1776 in Perk met Barbara Janssens. Barbara is overleden in Perk.
7. Franciscus Balthazar Van Roy, geboren in Perk. Zij is gedoopt op 01.10.1744 in Perk. Franciscus is overleden.

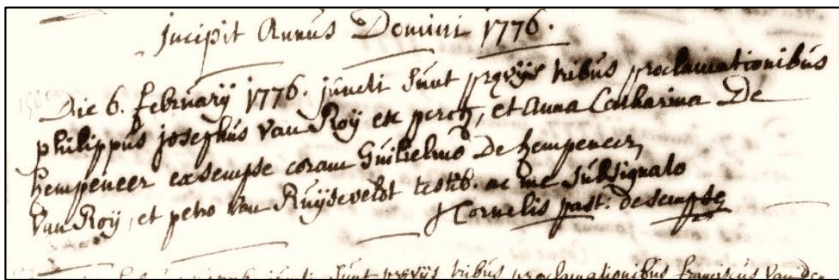
Philippus Josephus Van Roy, geboren op 14.04.1737 in Perk en op 30.03.1805 in Oppem-Brussegem overleden. Philippus Josephus trouwde, op 06.02.1776 in Zemst met Anna Catharina De Kempeneer geboren op 15.05.1747 in Zemst. Ze overleed op 23.04.1830 in Brussel. Net zoals zijn vader was Philippus Josephus landbouwer maar hij was ook tot aan zijn overlijden 30.03.1805 burgemeester van Brussegem.

Philippus Josephus Van Roy en Anna Catharina De Kempeneer kregen samen 7 kinderen:

1. Joannes Baptist Van Roy, geboren omstreeks 1777 in Erps-Kwerps en overleden in Oppem-Brussegem. Zetelde ook in de kerkraad van Brussegem.
2. Maria Anna Van Roy, geboren op 02.02.1778 in Erps-Kwerps. Maria is overleden op 04.06.1861 in Ukkel, 83 jaar oud. Maria trouwde, 28 jaar oud, op 12.02.1806 in Oppem-Brussegem met Alphonsius Franciscus Dominicus Van Den Perre, 38 jaar oud. Alphonsius is geboren op 04.09.1767 in Oppem-Brussegem. Alphonsius is overleden op 27.06.1832 in Oppem-Brussegem.
3. Anna Catharina Van Roy, geboren op 09.06.1779 in Erps-Kwerps.

14.04.1737 Perk parochieregister
doopakte Philippus Josephus Van Roy

06-02-1776 Zemst parochieregister
huwelijck Philippus Josephus Van Roy en Anna Catharina De Kempeneer.

4. **Laurentius Josephus Van Roy**, geboren op 01.05.1782 in Erps-Kwerps. En overleden op 11.04.1867 in Oppem-Brussegem. Hij trouwde op 19.04.1830 in Oppem-Brussegem met **Josina Houman**, geboren op 20.02.1805 in Oppem-Brussegem, dochter van Nicolaas Jozef Houman (burgemeester van Ossel) en Barbara Pissoet. Josina is overleden op 26.01.1877 in Wolvertem.
5. Joanna Barbara Van Roy, geboren op 26.11.1785 in Erps-Kwerps. Joanna is overleden op 10.01.1852 in Wolvertem, 66 jaar oud. Joanna trouwde, ongeveer 35 jaar oud, omstreeks 1820 met Egidius Joannes Deckers. Egidius is overleden op 08.02.1855 in Wolvertem.
6. Joanna Catharina Van Roy, geboren op 02.04.1788 in Oppem-Brussegem.
7. Maria Theresia Van Roy, geboren op 02.03.1790 in Oppem-Brussegem.

Over Laurentius Josephus Van Roy, de vierde telg uit dit gezin, valt heel wat te vertellen maar zoals het betaamt laten we zijn echtgenote hier voorgaan.

Josina Houman was één van de 13 kinderen van molenaar-pachter Nicolaas Jozef Houman tevens ook burgemeester van Ossel-Brussegem van 1808 tot 1810 en van 1819 tot 1820. Onder het Hollands bewind werd hij op 01.09.1825 beëdigd als gemeenteraadslid en wat later tot assessor (eerste schepen) van 1826-1834. Vanaf 27.06.1832 was hij ook gemeentesecretaris van Brussegem.¹

Laurentius Josephus Van Roy en Josina Houman waren landbouwers-pachters, ze namen op 30.11.1850 hun intrek in **Hoeve Heideveld** in de Poldersstraat Oppem-Brussegem² nadat ze op 02-03-1849 hiervoor een pachtvereenkomst voor 9 jaar hadden afgesloten voor notaris Guillaume Joseph Edouard Van bevere te Brussel. De jaarlijkse huurprijs bedroeg 2.500 Bef.

¹ Reeds voor 1834 was de windmolen Houman eigendom. De windmolen van Brussegem was een houten staakmolen met open voet, om koren te malen en gelegen aan de Heirbaan op 400 m ten zuidoosten van de

We citeren de tekst uit de akte:

Verhuurder: Zaakwaarnemer Rosalie Jeromine Josephe Ghislaine Huysman de Neufcour voor overleden Philippe Joseph Marie Ghislain Huysmans d'Annecroix overleden te Brussel 04.05.1848 was lid van het Belgisch Nationaal Congres, betreffende verhuring van:

1. *Hoeve met schuur weiden en andere aanhorigheden gelegen te Oppem-Brussegem en genaamd Heydeveld, bevattende de Molenbeek. 08 ha 41 are 60 ca belendend aan de Polderstraat, Vandergracht, de Molenbeek, de erven de Succa, Crockaert, graaf Corneel de Chesnoy, Vandenbroeck, Vandergracht en Petrus Schenaerts*
2. *Land gelegen te Oppem-Brussegem groot 2 ha 74 are gelegen aan de Polderstraat, belendend aan Vanmalderen, Lemaire-Puttemans en advocaat Verhaegen*
3. *Land gelegen te Oppem-Brussegem groot 05 ha 59 are 80 ca gelegen aan de Groenweg op de grens met Wolvertem, de Lange Haagstraat, Verrycken, Moyson, Sterckx, Petrus Vandemortel, de goederen van de kerk en de armen van Oppem, Vandergracht en Jan Baptist Vandorselaere.*
4. *Land gelegen te Oppem-Brussegem genaamd De Heyde groot 05 ha 52 are 60 ca gelegen langs de Kleine Heydestraat, de Hospices, Stuckens, de kinderen Barbé en Decock, Stuckens, Deviron, Vandergoten, Decock en Levieux.*
5. *Land gelegen te Oppem-Brussegem genaamd Hasseltbergveld langsheen de weg naar Wolvertem groot 04 ha 18 are 50 ca gelegen langs de Klepperstraat, Seghers, de erven de Succa, de Sint Stephanuskerk van Oppem, goederen van Hospices de Bruxelles, Thielemans, Jan Baptist Van Hemelryck, Crickx, Van Huffel, Thielemans en Deskelver(?)*

kerk. De molen werd in 1616 gebouwd en brandde af in 1914 bij de Duitse inval.

² De latere Polderhoeve.

6. Land gelegen te Oppem-Brussegem groot 01 ha 60 are 60 ca gelegen langs de voetweg naar Wolvertem, Jan Baptist Van Hemelryck, goederen van Hospices de Bruxelles, Degreef, Vanderperre, Meulemans, Hues (?)
7. Land gelegen te Meise groot 39 are 80 ca genaamd de Bierbeekblock gelegen langs de grens met Brussegem, Vertongen, Coosemans, Wwe Vergunst, de armen van Grimbergen, Mevr Vandergoten.
8. Land gelegen te Wolvertem genaamd de Lindekouter groot 01 ha 94 are 70 ca, aan de grens met Brussegem, Wwe Vanderstappen, Puttemans Dedecker, Jan Baptist Puttaert, Cornelis De Boeck.)

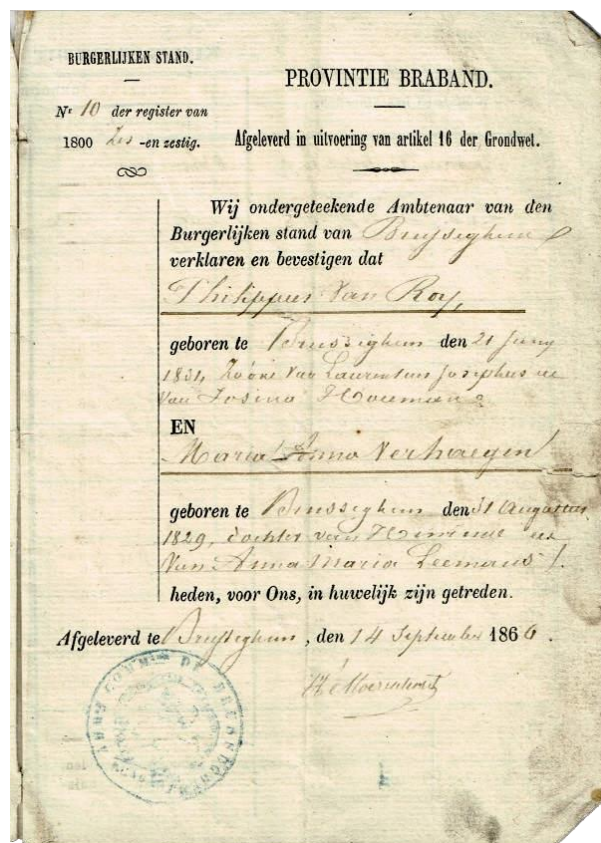
Alles samen **meer dan 30 ha** te bewerken landbouwgrond, waar ze dan ook veel knechten en meiden voor moeten gehad hebben, waarvan er zeker een deel met kost en inwoon waren, zoals we hebben kunnen opmaken uit latere bevolkingstellingen.

Laurentius Josephus Van Roy en Josina Houman kregen 5 kinderen:

1. **Philippus Van Roy** (21.06.1831 Brussegem + 05.02.1892 Oppem-Brussegem) trouwde op 14.09.1866 te Oppem-Brussegem met Maria Anna Verhaegen (31.08.1829 Oppem-Brussegem + 09.12.1909 Oppem-Brussegem), zie ook deel I Leemans hoeve.
2. Joannes Baptist Van Roy, geboren op 23.03.1833 in Oppem-Brussegem en er overleden op 01.06.1844.
3. Anna Ludovica Van Roy, geboren op 26.02.1836 in Oppem-Brussegem en overleden op 09.04.1865 in Wolvertem, 29 jaar oud. Anna trouwde op 19.07.1860 in Oppem-Brussegem met Josephus Leonardus Gierts, geboren op 20.04.1826 in Wolvertem en er overleden op 23.09.1899. Josephus trouwde later op 13.12.1865 in Oppem-Brussegem met Joanna Maria Van Roy zijn schoonzuster, zie hieronder.
4. Joanna Maria Van Roy, geboren op 28.08.1840 in Oppem-Brussegem en overleden op 13.02.1894 in Wolvertem, 53 jaar oud. Joanna trouwde, 25 jaar oud, op 13.12.1865 in Brussegem met Josephus Leonardus Gierts weduwnaar van Anna Ludovica Van Roy, zie hier net boven.
5. Rosalia Josepha Van Roy, geboren op 08.01.1843 in Oppem-Brussegem. Rosalia is overleden na 1908 te Strombeek-Bever. Rosalia trouwde, 20 jaar oud, op 16.02.1863 in Sint-Jans-Molenbeek met Denis Alexandre Louis De Joncker geboren op 10.08.1833 in Sint-Jans-Molenbeek. Denis is overleden te Strombeek-Bever.

Philippus Van Roy en Maria Anna Verhaegen kregen (slechts) 2 kinderen:

1. Henricus Josephus Van Roy is geboren op 12.12.1869 in Oppem-Brussegem, zoon van Philippus Van Roy en Maria Anna Verhaegen. Henricus is overleden op 04.07.1937 in Oppem-Brussegem. Vermoedelijk was hij ongehuwd, in de parochieregisters kon ik noch huwelijk noch kinderen terugvinden, op zijn grafzerk te Oppem-Brussegem staat er ook geen vermelding evenals op de aanwezige familiefoto's vind ik geen verdere sporen. Henricus Josephus was o.a. gemeentesecretaris van Brussegem en schatbewaarder van de kerkfabriek Oppem en bekleedde dus een vooraanstaande functie in de gemeente.
2. Leo Philippus (Leon) Van Roy is geboren op 01.10.1872 in Oppem-Brussegem, zoon van Philippus Van Roy en Maria Anna Verhaegen, en er overleden op 18.07.1952 (*oorzaak: dodelijke val van de ladder die naar zijn duiventil leidt*). Leon trouwde op 01.07.1907 in Oppem-Brussegem met Suzanna Catharina Emmerechts geboren op 13.02.1878 in Meise Amelgem, dochter van Josephus Emmerechts en Angelina Vander Eyken. Ze overleed op 18.04.1948 in Oppem-Brussegem. Ze waren landbouwers-pachters op de eigen gronden maar ook op die van het hof Groot Amelgem-Duivelsschuur.

14-09-1866 trouwboekje
Philippus Van Roy - Maria Anna Verhaegen.

KINDEREN UIT DIT HUWELIJK GESPROTEN.					
VOORNAMEN DER KINDEREN.	GEBORIEN.			OVERLIJDENS.	
	PLAATSEN.	DATUMS.	NUMMER.	PLAATSEN.	DATUMS.
1° <i>Hennius Josephus</i>	<i>Oppem</i>	<i>12 26de 1866</i>			
2° <i>Leo Philippus</i>	<i>id</i>	<i>1 oktober 1872</i>	<i>38.</i>		

14-09-1866 trouwboekje Philippus Van Roy - Maria Anna Verhaegen.

Philippus Van Roy overlijdt op 05.02.1892 in Oppem-Brussegem, also komt zijn weduwe Maria Anna Verhaegen volledig in het bezit van al hun goederen en baat ze de hoeve nog vele jaren verder uit.

Op 30.05.1907 doet Maria Anna Verhaegen, in onderling akkoord met haar twee zonen, afstand van haar landbouwbedrijf aan haar zoon Leo Philippus Van Roy tegen 6.462,05 BEF te betalen aan zijn broer Henricus Josephus Van Roy die als gemeentesecretaris al zijn handen vol heeft en geen gezin te onderhouden heeft.

Leo Philippus (Leon) Van Roy en Maria Anna Verhaegen kregen 5 kinderen:

1. Maria Anna Josephina Van Roy, geboren op 23.12.1908 in Oppem-Brussegem en er overleden op 08.08.1988. Ze trouwde op 05.05.1942 in Oppem-Brussegem met Joannes Franciscus (Frans) Van den Eynde. Frans is geboren op 15.04.1911 in Brussegem, zoon van Guilielmus Josephus Van den Eynde en Rosalia Peeters. Frans is overleden op 29-07-2002 in Asse. *(Zie vandaag het melkveebedrijf hoeve Hof te Vijlst te Brussegem).*

- Hendrikus Jozef Maria (Hendrik) Van Roy, geboren op 21.02.1910 in Oppem-Brussegem en er overleden op 15.12.1947 (oorzaak: nierziekte nefritis). Hij is begraven in Oppem-Brussegem en was priester. Oudstrijder 1940-1945 (Stamnr 673 5de linieregiment, ingezet als reserve aalmoezenier 2de klasse)
- Rosalia Henrica Van Roy, geboren op 18.12.1911 in Oppem-Brussegem en huwde met Adhemar Hoenraet geboren op 12.05.1915 te Brugge en er overleden te op 25.09.1992
- Victor Franciscus Van Roy, geboren op 24.07.1915 in Oppem-Brussegem en er overleden op 02.07.1916
- Franciscus Ludovicus Albertus (**Frans**) Van Roy, geboren op 01.10.1917 in Oppem-Brussegem en overleden op 26.12.1992 in Meise. Frans trouwde in Opwijk op 16.11.1943 met Maria Joanna Hendrika Yvonne Van Lembergen, geboren op 26.10.1922 in Opwijk, dochter van Jan Baptist Van Lembergen en Rosalia Clementina Odilla (Odilla) Mannaert. Maria is overleden op 04.12.2011 in Oppem-Brussegem.

1920 Leo Philippus Van Roy-Suzanna Catharina Emmerechts en vlnr Rosalia Henrica, Maria Anna Josephina, Franciscus Ludovicus Albertus, Hendrikus Jozef Maria in de boomgaard van Leemans hoeve te Oppem-Brussegem.

1935 vlnr zittend Leo Philippus Van Roy, Hendrikus Jozef Maria na zijn eerste misviering, Suzanna Catharina Emmerechts. Staand Maria Anna Josepha, Henricus Josephus gemeentesecretaris, Franciscus Ludovicus Albertus, Rosalia Henrica Van Roy. Foto genomen op de binnenkoer van de Leemans hoeve. De kasseistenen van de binnenkoer liggen er vandaag nog altijd.

Oktober 1917 vlnr kleinkinderen Van Roy: Maria Anna Josephina, Rosalia Henrica, Suzanna Catharina Emmerechts-Van Roy, **Franciscus Ludovicus Albertus** op schoot doopfeest en Hendrikus Jozef Maria staand op de Leemans hoeve te Oppem.

Mei 1927 Franciscus Ludovicus Albertus Van Roy links staand en lachend in zeemanspakje, in de tuin van het schooltje van Oppem.

Willen mensen die hun familieleden herkennen me dat laten weten per mail geert.deblieck@skynet.be ?

Frans Van Roy mocht van zijn ouders studeren tot zijn 18e wat in de vooroorlogse periode al hele prestatie was. Zoals destijds gebruikelijk was, nam de jongste zoon van het gezin de boerderij over, Frans was dan 25 jaar en een jaar later huwde hij..

16.11.1943 Maria Joanna Hendrika Yvonne Van Lembergen - Franciscus Ludovicus Albertus Van Roy, huwelijk te Opwijk, fotograaf J. Droesbeke te Merchtem.

Zomer 1945 zondagse wandeling Maria Joanna Hendrika Yvonne Van Lembergen met de kleine Hilda Leona Odilla Van Roy te Oppem voor de ingang van de Leemans hoeve.

1954: Uitstapje naar Brussel vlnr Hilda Leona Odilla, Adhemar Leo, Suzanne Francine Joanna, Jozef Henri Maria, Christian Jan Frans Van Roy fotograaf A. Briffaerts Brussel.

Misschien was dat uitstapje wel al met de auto want Frans Van Roy had de eerste auto in Oppem-Brussegem: een zwarte Amerikaanse Oldsmobile, tweedehands gekocht van een huisarts uit Kapellen bij Antwerpen, model zoals deze hieronder afgebeeld.

In 1958 startten Frans en Maria met de **hopteelt** in Oppem omwille van de groeiende vraag vanuit de brouwerijen. Hop wordt immers als smaakmaker gebruikt tijdens het brouwproces, er wordt zo'n 40 gram hop gebruikt per 100 liter bier. Op een hectare groeien tussen de 2.000 en 2.500 hopplanten, ze kunnen tot 20 jaar oud worden. Pas na 3 jaar zijn de hopplanten volgroeid en geven ze een volledige opbrengst.

De aanleg van een draadveld voor hop is specialistenwerk, er is immers een heel netwerk van houten palen en zware ijzerdraad voor nodig, de snel groeiende klimplanten worden namelijk langs staken of draden omhoog geleid. Aan de korte buitenzijden van het rechthoekige draadveld staan de zwaarste palen, de eindpalen of trekkers.

Gereedschappen:
vlnr: hopafsteekmes,
sprietel,
asthark,
eestschop.

Ze zijn geïmpregneerd, 8 m lang en steken een meter diep in de grond. Deze twee rijen palen hellen naar buiten in een hoek van ongeveer 60°.

De uiteinden van de eindpalen zijn over het veld heen met elkaar verbonden door lange ijzerdraden, de bovendraden of topdraden, hieraan worden de **lei- of klimdraden** vastgemaakt.

Dit zijn dunnere draden die bovenaan met touw aan de topdraad zijn geknoopt en aan de voet van elke plant vastgelegd worden aan een fiche of voetje in de grond.

Per hectare draadveld zijn een honderdtal eindpalen en 350 tot 400 lichtere middenpalen vereist.

Dat het dus een zware beslissing was en een hele investering voor Frans en Maria is nu wel duidelijk. Frans en Maria hun eerste hopplanten werden gekweekt uit zogenaamde kopstekken die geleverd werden door Jozef Van Biesen, hopkweker uit Opwijk. Die had samen met Frans in de landbouwschool te Sint-Niklaas gestudeerd.

Zo hadden ze enkele velden aan de Heirbaan richting Brussegem aan de rechterzijde.

De totale oppervlakte "*hoplochting*" (= akkerland met hop) bedroeg tot 1973 7 ha, je zou bijna denken dat Frans en Maria dat met opzet zo uitbouwden want ze hadden in totaal 7 dochters!

Het hopseizoen begint rond maart-april als de temperaturen boven de tien graden gaan en er op de wortels nieuwe keesten/scheuten groeien.

Net voor die tijd werden de hopscheuten gesnoeid, men liet alleen de beste paar scheuten over, een heel precies werk. De rest van de scheuten werden er met een mesje afgesneden, met als resultaat een beperkte oogst aan hopscheuten, een delicatessen!

De scheuten groeien vrij snel tot hopranken die op de aangebrachte draadjes opklimmen. Voortdurend moet je de planten onkruidvrij houden en ziekten uit het veld bannen.

Het zijn de vrouwelijke planten die de hopbloemen of hopbellen geven. De mannelijke planten moeten worden uitgeroeid om te vermijden dat ze de bloemen bestuiven met oliehoudende zaden, wat nefast is voor de smaak van het bier.

In de zomermaanden groeien de hopranken tot wel 6 meter hoog langs de klimdraden. De oogst gebeurt omstreeks de tweede week september. Eerst worden de ranken onderaan losgesneden, dat gebeurde vroeger met een **hopafsteekmes**.

Aan de top van een ongeveer 6 meter lange stok zijn een horizontaal liggend mes en een brede omgekeerde U-vormige haak gemonteerd.

Het afsteekmes glijdt met zijn haak over de tussen de staken gespannen topdraad en snijdt zo de klimdraden met de hopranken door.

De hopranken vallen op de meerrijdende kar neer en kunnen zo gemakkelijk verzameld worden.

Na de pluk moet de hop zo snel mogelijk gedroogd worden, liefst nog de dag zelf.

De geplukte hopbellen bevatten immers te veel vocht om ze voor langere tijd te kunnen bewaren zonder kwaliteitsverlies.

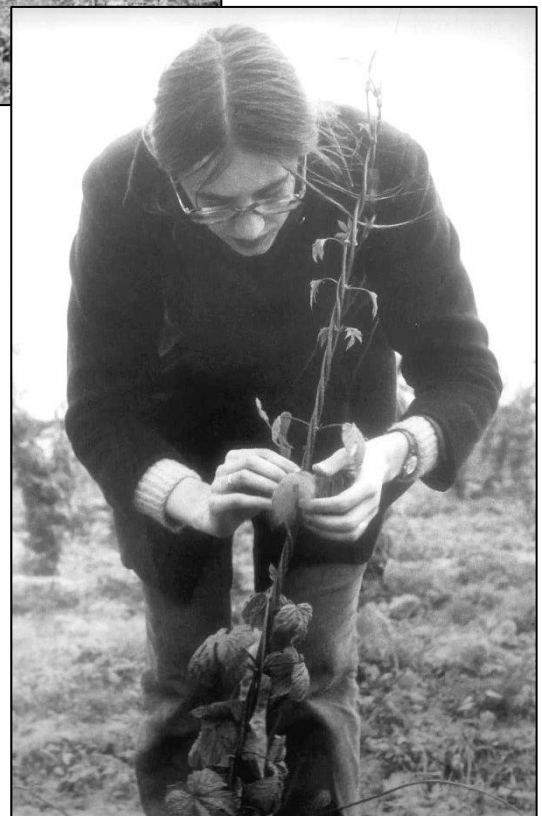
Door de soms frisse septembernachten kan hop niet buiten op het veld drogen.

Het droogproces vindt daarom plaats in een ast, een gebouwtje met een droogoven om landbouwproducten te drogen dat naast de hop ook voor chicorei, tabak of mout kan gebruikt worden.

September 1970 Frans Van Roy bestuurt de Landini R5000. Hopoogst Oppem Heirbaan Jean-Paul De Smedt op de kar en Godelieve Van Roy op de grond, oogst van de buitenste root (rij).

Familieanekdote: in maart/april werden 3 gezonde, sterke scheuten geselecteerd en in wijzerzin geleid wat men duidelijk op dit beeld van Lieve Van Roy (mei 1970) kan zien. Traditioneel werd er geoogst in de eerste helft van september en dan was het iedereen aan de slag ten huize Van Roy, alle kinderen moesten meehelpen. Zo wisten de kinderen me ook te vertellen dat er velen van hun klasgenootjes een handje kwamen toesteken op de vrije woensdag namiddag en op zaterdag in de oogstperiode. De schrik van de boeren, de Hopduvel genaamd, symboliseert de stormwind die eind augustus door de hopvelden kon razen en daarbij veel schade aan de hopranken en –staken kon toebrengen.

Het drogen van de hop was een delicaat proces, dat voortdurend opgevolgd moest worden.

De temperatuur moest constant tussen 50 en 60°C blijven en het cokesvuur waarmee de hop doorgaans werd gedroogd, mocht vooral geen vlammen ontwikkelen om brand te vermijden.

Tijdens het drogen werd de hop regelmatig gekeerd met behulp van een **sprietel**, een eenvoudige, lichte, houten vork die hiervoor specifiek was ontworpen

De hoppebellen werden boven op een geperforeerde vloer uitgespreid en de droogoven eronder blaast warme, droge lucht naar boven om het drogen snel te laten gebeuren.

Met een **asthark** werd de gedroogde hop van de **vlaak of droogtafel** afgetrokken, waardoor hij op de koelvloer viel. Dit werk noemt men het **afschieten** van de gedroogde hop van de vlaak naar de vloer

De hopteler hanteert de **eestschop** (astschop, ook afschieter, afsteker, roefel) om de gedroogde hop weg te scheppen van de droogplaats naar de koelkamer (zie hierboven) en door openingen in de vloer naar beneden geschept worden (zie foto linksboven), waar hij rechtstreeks in opgehangen grote jutezakken viel voor verdere bewaring en transport.

Vervolgens werden de volle zakken (met een gewicht van 30 à 40 kilogram) naar de **bewaarzolder of spieker** gebracht, in afwachting dat het moment gunstig was om de hop te verkopen.

Zomer 1962 de vier musketiers vlnr: Adhemar Leo Van Roy, Jean-Pierre Hofmans, François Van Thienen en Jan Stallaert. In die tijd kon men nog vrij ravotten en spelen op straat, ongetwijfeld een fijne tijd. Let ook op zelfgebreide truitjes, destijds een frequente bezigheid van alle moeders en grootmoeders, als de jongste kinderen er "uitgegroeid" waren of er kwamen er geen meer "achter" om die kledij verder op te dragen, dan werd de trui opnieuw afgetrokken, opgebold en in een nieuw breisel gerecycleerd tot een muts of een paar winterwanten.

1959: Schaften tijdens de aardappeloogst Van Roy Nieuwelaan Oppem-Brussegem (huidige Kardinaal Sterckxlaan tegenover nrs 20 à 24) links in de achtergrond zien we de boomgaard van Joseph Philemond (Mong) De Smedt en Maria Christina Francisca (Marie) Lamberts.

Vlnr: Hilda Van Roy, Maria Van Lembergen-Van Roy, Jos Van Roy, Maria De Clerck-Van Malderen, Godelieve Van Roy, Alfons De Breucker, Adhemar Van Roy, Christiaan Van Roy, Wainne (Joanna, familienaam onbekend), Alice Thielemans-Biesemans.

September 1959: De kinderen Van Roy tijdens de hoppepluk aan de Heirbaan te Oppem, op de achtergrond zien we ook veel volk mee helpen met plukken. In die tijd werden de hopbellen nog met de hand verwijderd.

Zomer 1960: Kinderen Van Roy in de boomgaard van de hoeve Leemans, met koeien en hoogstam fruitbomen tot aan de Strooistraat Oppem-Brusegem. Achteraan zicht op hoeve Henri Gustaaf Verhaegen en Paula Maria Bernadette Emmerechts in de Oppembergstraat.

1968-06 vlnr Godelieve, Lutgarde, Adhemar en Maria Christina. Dat het niet altijd spelen en helpen was op de boerderij, bewijst deze studienamiddag bij de familie Van Roy op de binnenkoer van de Leemans hoeve. De kinderen van Frans en Maria haalden allemaal een mooi diploma..

1962: Jozef Henri Maria en Adhemar Leo Van Roy aan het stuur van de Landini R5000 tractor, de knecht op de kar is Alfons Van Rhode.

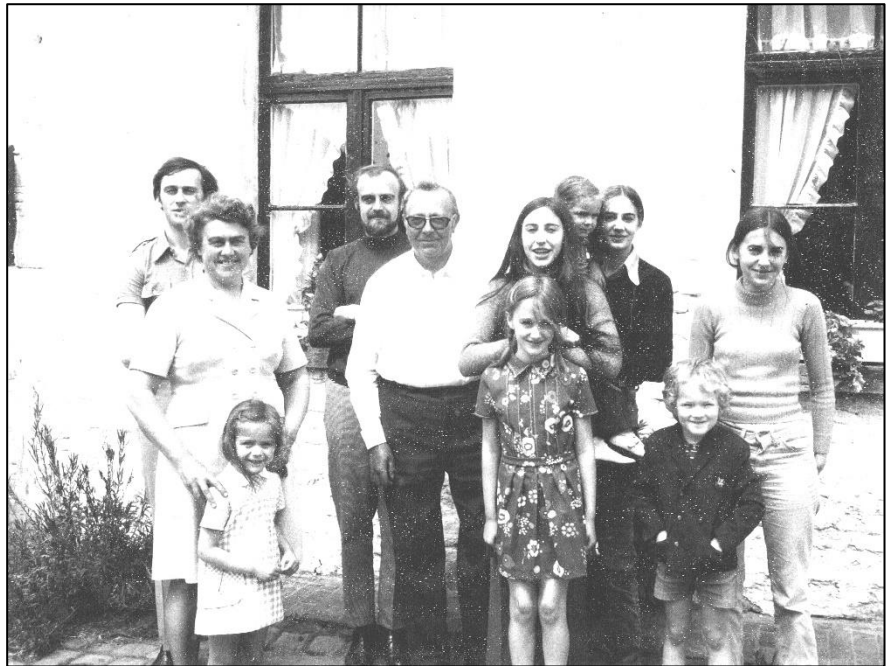
September 1970: Hopoogst langs de Heirbaan Oppem-Brussegem. Hendrik Van Schel met het Hopafsteekmes, Ivan Emmerechts op de kar, Godelieve Van Roy bestuurt de tractor Landini R5000 Voor de liefhebbers is er zelfs een filmpje te bekijken op Youtube (<https://youtu.be/yAYb2rIFkes>) amateuristisch mooi gemaakt door één van de kleinkinderen van Frans en Maria.

16.05.1968 Maria Joanna Hendrika Yvonne Van Lembergen en Marian Lieve Leona Van Roy die als enige van de 13 kinderen geboren werd in het Sint Jans ziekenhuis te Brussel.

De andere 12 kinderen werden allemaal op de Leemans hoeve geboren zoals dat destijds ging, geholpen door de plaatselijke vroedvrouw "goeivrouw" Maria van 't hotel (Leonia Maria Raes), cfr. details in "Café oud Meysse" (Berla nr. 140, november 2021).

1972: Franciscus Ludovicus Albertus Van Roy en Maria Joanna Hendrika Yvonne Van Lembergen met 7 eigen kinderen (Adhemar en Hilde ontbreken). Er staan twee kinderen van vrienden bij, de krullebol met de handen in zijn jasje en kleine op de arm van Godelieve.

1985 Maria Joanna Hendrika Yvonne Van Lembergen en Franciscus Ludovicus Albertus Van Roy

Na het harde labeur en de oogst was het tijd om te feesten en iedereen versierde zijn materiaal om de laatst geoogste kar hop in te halen. We zien hen hier die kar tegemoet stappen, op de volgende foto is de laatste kar in aantocht.

September 1975: vlnr Joke Reygaerts, Marian Lieve Leona Van Roy moeder Maria, Adhemar Van Roy helder hemd, Frans en Jos Van Roy, Frans Van Thienen en Jan Moreau.

September 1975 vlnr Frans Van Thienen, Jos Van Roy verstoppt, Jan Moreau, Frans Van Thienen, Frans Van Roy hopfeest inhaling laatst geoogste kar.

Een eerbetoon aan de oudste helpers van Frans en Maria:

September 1975
Joannes Baptist (Jan) Moreau
(1897-1986)

September 1975
Franciscus Ludovicus (Frans)
Larivière (1898-1982)

1975
Franciscus Josephus (Frans)
Van Thienen (1903-1986)

Bronnen: De originele notariële aktes en enkele pachtovereenkomsten; molen Van Roy / molen Houman / molen van Bettegem / verdwenen molens / Belgisch molenbestand / Molenecho's (molenechos.org); de meiseniers (de-meiseniers.be); voor de hopteelt: <https://faro.be/>; Popp kaart Oppem-Brussegem; eigen archieven en verzamelde familieverhalen. — Ik wens de familie Van Roy te bedanken voor het aanleveren van de foto's, enkele oude familiale aktes, alsook de mooie verhalen.

Er bestaat nu ook een **facebookgroep** die zich specifiek naar het erfgoed van Oppem richt.
Benieuwd? Surf eens naar « **ERFGOED OPPEM** » ...

Bij Berla lezen we natuurlijk ook de tijdschriften van onze collega's die elders met erfgoed bezig zijn. En daar vinden we soms artikels die ook voor onze lezers erg interessant kunnen zijn. In het decembernummer 2021 van het tijdschrift "De Semse" van de gelijknamige heemkring uit Zemst, verscheen toen op blz. 6 – 9 een dubbelartikel over kerstmis met een heleboel weetjes daarrond. We vroegen hen of we het mochten overnemen en ze gaven ons daarvoor welwillend toestemming bij mail van 06.12.2022, waarvoor onze hartelijke dank.

“ NE GOEIE KESMIS ”

Albert Cluckers

Kerstmis is vrijwel overal in de wereld een belangrijk feest. Wij denken aan kerstbomen, kerstkribbetjes, sneeuw en cadeautjes.

Hoe is dat allemaal echter ontstaan? Wat vieren we eigenlijk? Waar komt de kerstman vandaan?

Men denkt verkeerdelijk dat Kerstmis ontstaan is als viering van de geboorte van Christus.

Dat is wat de christenen zeggen en vieren, maar is slechts een gedeelte van de waarheid.

Het is pas in de vierde eeuw dat de geboorte van Jezus een feestdag werd.

Niemand weet echter wanneer hij juist geboren werd. Sommige bronnen vermoeden dat zijn geboorte in 4 voor Christus plaatsvond en dat hij niet in de winter geboren werd. Immers: de herders lagen 'bij nachte' in het veld, en dat doen ze niet in de wintermaanden.

25 december werd gekozen omdat rond die periode de niet-christenen de Saturnaliën vierden, het grote feest van Saturnus, de Romeinse god van de landbouw en graangewassen.

Op 25 december was ook de verjaardag van de god Mithras, de Perzische god van het licht, het goede en de goede afspraken. Later werd dit ook een Romeinse god.

Het kerstfeest werd tegelijk ingesteld in Rome op 25 december en te Jeruzalem op 6 januari. De Romeinse kerkelijke autoriteit verplichtte, vanaf de vierde eeuw n.Chr., 25 december als feestdag in de westelijke wereld terwijl de kerken die zich hadden losgemaakt van Rome (Orthodoxen, Armeniërs, Kopten ...) het hielden, en het nog steeds houden, bij 6 januari. Bij ons werd dat laatste het feest van Driekoningen.

Met de Saturnaliën in de Romeins-Griekse wereld werd de zonnewende gevierd (het feest van "Sol Invictus" of de onoverwinnelijke zon. Op die dag

bedienden de meesters de slaven en gaven hun geschenken. In feite vierden zij vooral de winterzonnewende van 21 december.

Ook in de Germaanse culturen werd de winterzonnewende gevierd. Omdat het in die landen minder licht is in de winter dan in Rome of in het Midden-Oosten werd daar tijdens het "Joelfeest" het huis versierd met groene twijgjes en liet men veel lichtjes branden om de boze geesten af te schrikken. Met de wens "God Jul" (letterlijk, een goed feest van Joel) wenste men vrienden en familie een goede aanvang van een nieuwe zonneperiode. Met de groene twijgjes werd overal in huis water gesprengd om alles in vrede naar de zon (de lente) te laten evolueren. Wat was er in de winter groener dan een dennenboom? Vandaar de traditie van de kerstbomen, die vervaagde, maar in de 19de eeuw terug tot leven gewekt werd.

Ook werd bij de Germanen door de "pater familias" een mooie en harde boomstronk gezocht. Die legde men, met veel ceremonieel, op het vuur met de familie er rond. De stronk moest zo lang mogelijk brandend gehouden worden om licht, warmte en vruchtbaarheid af te smeken. Men gebruikte dikwijls de stronk van een fruitboom als symbool van overvloed. Men zegende de stronk met wijn en gezouten water. De as werd bijgehouden en op het veld gestrooid om een goede oogst te bekomen, of werd bijgehouden binnenshuis om de woning tegen de bliksem te beschermen.

Wij branden geen boomstronken meer maar eten kerststronken met veel "crème-aubeurre". Het eten van een stuk kerststronk gebeurt traditioneel in België, Frankrijk, Franstalig Canada, Libanon, Vietnam, het Verenigd Koninkrijk en landen onder Franse en Britse invloed. De stronken en de huizen werden ook dikwijls versierd met hulst. Hulst blijft immer groen en heeft vruchten (rode bolletjes) in

de winter en is symbool van eeuwige vruchtbaarheid en vreugde.

De Kerk heeft dan in de loop der tijd de mythe verspreid dat het Kerstfeest ingevoerd is om de heidense feesten rond de winterzonnwende te verdringen. Niets is dus minder waar. Rome was is die periode zeker nog niet Germaans en het Oosten zeker niet.

Het is ook de periode van het jaar waarin geschenken worden uitgewisseld. Vooral vanaf de 19de eeuw kreeg de persoon van Sinterklaas grote aandacht als bringer van geschenken. Verschillend per regio komt hij op 11 november met Sint-Maarten, op 6 december of met Kerstmis (in de Engelstalige landen).

Maar wat voor de niet-christenen? Dan kwam, in de jaren 1930, de Kerstman op de proppen. Hij is een uitvindsel van de reclamemakers van Coca-Cola in de USA. Hij lijkt uiteraard zeer erg op onze brave sint. Hij is maar na de tweede wereldoorlog naar onze streken overgewaaid met de film en met Coca-Cola, hoe kan het anders?

Helaas is Kerstmis meer en meer geëvolueerd naar een commercieel kader. De nadruk ligt nu meer op het geven van geschenken dan op vreugde, vrede en liefde. Blijft echter dat Kerstmis het ideale feest

is om mekaar een opkikkertje te geven in de koude en donkere winterdagen.

Om even op de datum terug te komen: waarom 25 december?

De bovengenoemde Romeinse saturnaliën begonnen op 21 december, de winterzonnwende, en duurden een week. 25 december is dus geen verchristelijken van een heidens feest.

Meest aanvaardbaar lijkt dat 25 december gekozen werd 9 maand na 25 maart. Dit is de datum waarop men al in de vroege katholieke kerk, de conceptie van Jezus vierde. Getallensymboliek lijkt dus een betere verklaring dan de vervanging van een heidens feest. De binding tussen katholiek kerstfeest en het Joelfeest gebeurde in de negentiende eeuw in onze streken door de fascinatie voor de Germaanse wortels van onze beschaving.

Waarom viert het Midden-Oosten Kerstmis op 6 januari? Dit is het feest van de "Openbaring des Heren", het eerste publiek optreden van Jezus toen de drie koningen hem kwamen bezoeken.

Uit het evangelie van Matteüs weten wij alleen dat ze uit het Oosten kwamen. Wij denken dat ze met drie waren op basis van de geschenken die zij meebrachten. Voor de christelijke kerken in het

*Jan Steen,
Driekoningen-
feest – 1668.*

*[Museumslandschaft
Hessen, Kassel]*

Midden-Oosten en Afrika waren zij echter met twaalf.

Volgens Romeinse kronieken uit de 8ste eeuw (*“excerpta latina barbari”*) waren zij: Bithisarea (*koning van Gondolië en Saba*), Melichior (*koning van Nubië en Arabië*) en Gathasp (*koning van Tharsis*). In de middeleeuwen werd hun naam aangepast naar Balthazar, Melchior en Caspar. Zij waren respectievelijk een veertiger, een zestiger en een twintiger en kwamen uit de drie toenmalig gekende werelddelen. Zij zouden afstammelingen geweest zijn van de drie zonen van Noë: Sem, Cham en Jafet en door Sint-Thomas gedoopt zijn en bisschoppen geworden zijn in India!

In de Griekse grondtekst van het evangelie van Matteüs worden zij echter geen koningen genoemd maar magiërs en astrologen. Zij zouden volgelingen van de profeet Zoroaster kunnen geweest zijn. In de

kerken van het Midden-Oosten worden zij trouwens Larvandad, Goesjnasap en Hormisdas genoemd. Dat zijn eerder Perzische namen. Slechts in de derde eeuw worden de drie wijzen koningen genoemd.

Dit zijn uiteraard legendes en overleveringen waarvan de echtheid niet kan bewezen worden. In ieder geval is het een mooi verhaal dat jong en oud steeds bekoord heeft.

Er werden rond “driekoningen” heuse volksfeesten gebouwd. Wie is er in zijn kindertijd geen driekoningen gaan zingen om met zakken snoep en fruit naar huis te komen? Om die heerlijke sfeer terug te beleven kan men het boek van Felix Timmersmans *“waar de sterre bleef stille staan”* nog eens lezen.

Wie is Felix Timmermans ook weer?

HET GEBEURDE OP KERSTDAG

Willy Groffils

De juiste datum van de geboorte van Jezus van Nazareth is nooit achterhaald en van de viering van zijn geboortedag vinden we geen sporen in de eerste eeuwen van onze jaartelling.

Het kan ten vroegste in 337 n.Chr. geweest zijn en zeker is dat vanaf 352 n.Chr. de geboorte van Jezus Christus op 25 december vastgesteld en gevierd werd.

Deze datum inspireerde vele machtshebbers om er op hun manier een bijzondere dag van te maken.

In 496 laat Clovis I zich op kerstdag te Reims dopen door bisschop Remigius. Dat Clovis voor dit doopsel weinig godsdienstige overwegingen had, maar dat het eerder zijn politieke ambities ondersteunde, wordt achteraf bevestigd door het feit dat hij er als christen niet voor terug deinsde om iedere potentiële tegenstander uit de weg te ruimen om finaal koning van het Frankische rijk te worden.

Karel de Grote koos kerstdag van het jaar 800 om zich door Paus Leo III in de Oude Sint-Pietersbasiliek te Rome tot keizer te laten kronen. De titel van keizer was sinds de afzetting in 476 van Romulus Augustus als laatste keizer van het West-Romeinse Rijk niet meer gevoerd in West-Europa.

Zulke kroning op kerstdag werkte inspirerend voor latere heersers. Karel de Kale werd in navolging van zijn grootvader Karel de Grote keizer op kerstdag 875; Johannes II Tzimiskis werd Byzantijns keizer op 25 december 969 en Otto II werd op dezelfde datum in 973 Duits keizer.

In 1000 was er op kerstdag de kroning door paus Sylvester II van Stephan I als koning van Hongarije. Boudewijn I van Boulogne, de broer van Godfried van Bouillon, werd kerstdag 1100 als eerste Koning van Jerusalem gekroond.

Willem de Veroveraar liet zich koning van Engeland kronen op kerstdag 1066 na eerder dat jaar de Slag bij Hastings gewonnen te hebben.

Minder geluk op die dag hadden Ceaucescu en zijn echtgenote in het jaar 1989 toen ze op kerstdag geëxecuteerd werden en Michael Gorbatsjov die in 1991 op die dag ontslag nam als president van de Sovjet-Unie.

Ook Christoffel Columbus zal zich kerstdag 1492 de rest van zijn leven herinnerd hebben vermits hij die dag zijn schip de Santa Maria aan de grond zag lopen, het moest achterlaten bij het eiland Hispanjola, tezamen met een deel van de bemanning, en zijn ontdekkingsstocht met de resterende twee schepen moest verderzetten. Van die bemanning werd overigens, enkele jaren later,

bij een volgend bezoek aan het eiland, geen spoor meer teruggevonden.

Enkele eeuwen later, in 1643 had William Mynors op een schip van de Britse Oost-Indië Compagnie meer geluk toen hij in de Indische Oceaan een klein afgelegen eiland ontdekte op 25 december en het bij gebrek aan inspiratie Kerstmiseiland doopte.

Kerstmis 1717 staat in de analen genoteerd vanwege de kerstvloed, een stormvloed die op kerstavond huishield langs de kusten van Noord-Nederland tot in Denemarken en het leven kostte aan ca. 14.000 personen.

Kerstdag kent op weerkundig gebied zijn uitersten. Zo werd op die dag in 1963 een temperatuur van -12°C genoteerd (in 1853 en 1870 eveneens $-9,5$ en $-11,7^{\circ}\text{C}$), terwijl in 1983 $+12^{\circ}\text{C}$ werd opgetekend en in 1997 zelfs $+14^{\circ}\text{C}$.

De 'witte kerst' met een dikke sneeuwlaag blijft uitzonderlijk. Slechts in 1964 en in 2010 lag er ruim 16 cm sneeuw.

Het was op kerstmis 1818 dat de klassieker 'Stille Nacht, Heilige Nacht', gecomponeerd door Salzburgers Franz Gruber en Joseph Mohr, voor de eerste keer werd gezongen.

Dit lied zou op kerstmis 1914 een bijzondere rol spelen. De oorlog was al enkele maanden gevorderd en aan het front was een patstelling ontstaan met aan beide zijden, soms niet meer dan enkele tientallen meters van elkaar, de vijand in zijn loopgraven.

Paus Benedictus XV had opgeroepen tot een staakt-het-vuren tijdens kerstmis. De Duitsers zagen dat wel zitten, doch de geallieerden vonden dat maar niets. Toen, op kerstavond klonk opeens gezang uit de Duitse loopgraven 'Stille Nacht, Heilige Nacht' en werden er kerstbomen en kaarsen geplaatst. Dit wekte natuurlijk de nieuwsgierigheid aan de andere kant van het niemandsland. Wat voerden de Duitsers in het schild? Na een tijdje beantwoorden de Engelsen deze liedjes met applaus en begonnen eigen kerstliedjes te zingen. Het schieten hield op en mannen klommen half uit hun schuilplaats en begonnen kerstwensen over en weer te roepen. Later op de avond durfden de stoutmoedigsten zich in het niemandsland te begeven en werden ze tegemoetgekomen door hun 'overburen'. Al gauw ontstond er een 'kerstvrede': kerstwensen en geschenkjes werden uitgewisseld, men trakteerde mekaar op sigaretten en drank. De volgende dag werden er zelfs voetbalwedstrijdjes gehouden. Van de gelegenheid werd ook gebruik gemaakt om de doden die nog in het niemandsland lagen te begraven, vaak met Duitse en geallieerde soldaten rond eenzelfde graf.

De soldaten vierden feest, maar de legerleiding maakte zich zorgen. Maatregelen tegen het 'heulen met de vijand' werden afgekondigd, maar tevergeefs. Op sommige plaatsen aan het front duurde deze 'vrede' tot na nieuwjaar.

Spijtig dat dit toen niet geleid heeft tot een verzoening tussen de oorlogvoerende naties. De 'ijzervreters' aan beide kanten vonden zulks niet voor herhaling vatbaar...

Eugène Rondia – schuur in Oppem – 18.08.1942.

EEN TWEEDE OPMETING VAN HET KERKJE VAN OPPEM

Eric Van Baelen

Architectuurstudenten en studenten constructie moesten voor hun opleiding onder andere een bestaand gebouw opmeten en mooi afgewerkt uittekenen.

En blijkbaar was het Sint-Stephanuskerkje in Oppem dan een geliefkoosde keuze als studieobject.

We publiceerden al een gelijkaardige reeks tekeningen uit 1953 door Edgard Vanderplas met uitleg over de achtergrond van dit alles (zie: “Het kerkje van Oppem – de opmeting van 1953”, in *Berla* nr. 110, december 2016, blz. 21-25).

Nu doken er opnieuw drie zo’n getekende plannen op en deze dateren uit 1950.

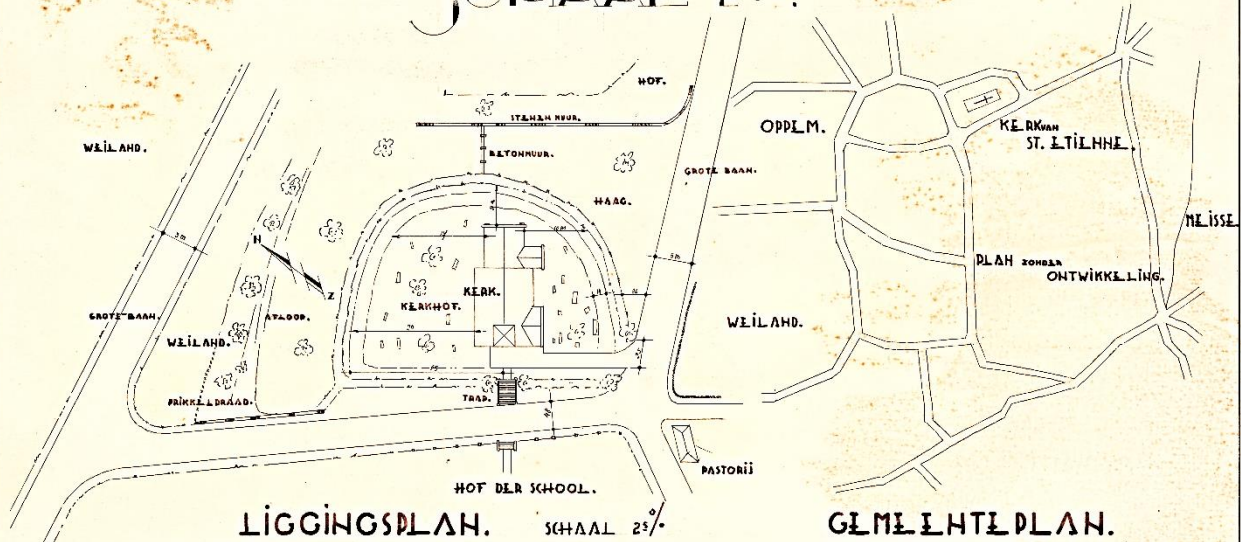
Deze keer zijn ze getekend door “**André Nijs** – vierde jaar constructie” en elders staat er “eindexamen 1949-50” vermeld.

Meer dan een jaar opzoeken in alle mogelijke scholen en beroepsverenigingen leverden weinig

resultaat op (*scholenfusies, verloren archieven, de privacyregelgeving en soms gewoonweg onverschilligheid bleken roet in het eten te gooien*), tot uiteindelijk alleen boven water kwam dat hij aan Sint-Lukas in Brussel moet gestudeerd hebben – maar buiten een nietszeggende naamfiche was er geen verdere info beschikbaar, zelfs niet of hij ooit z’n diploma had behaald...

Maar dat belet natuurlijk niet dat de mooi uitgetekende en informatieve plannen op de volgende bladzijden hoe dan ook de moeite waard blijven om ze als erfgoed te koesteren...

LIGGINGSPLAN MET GEMEENTEPLAN. SCHAAL 25%

TIKST. KERK VAN OPDEM.

DE KERK IS TOEGEWIJDT
AAN DE HEILIG ST. ETIENNE.
HET HEERSCHAP BRUSSEL GEM.
OPDEM. BRUSSEL GELIEN
OP EEN VERHOOGD DEEL.
RONDOM DE KERK IS HET
KERKHOF IN VEEL BOERDE-
RIJEN. DE PASTORIJ WAS
VROEGER EEN KLOOSTER
AFHANKELIJK VAN DE HORBEL.
TIJNENABDIJ VAN GRIMBERGEN.
DE PASTORIJ VORMT EEN GEL.
DEEL MET DE KERK.

DE RSDP. TILF.

GEMEENTEPLAN.

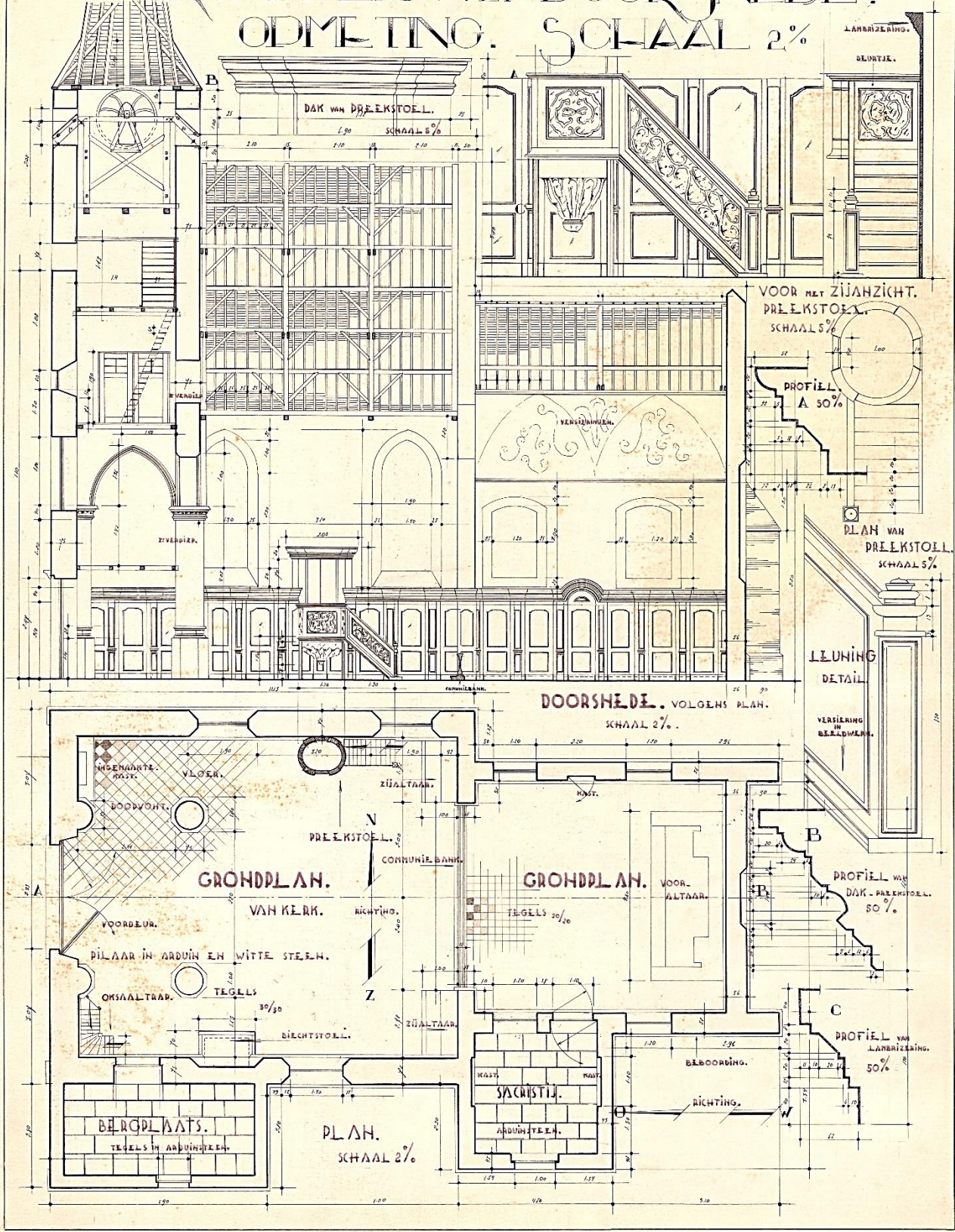
TIKST. KERK VAN OPDEM.

DE KERK IS GEBOUWD IN
HET JAAR 1855. ER ZIJN RES-
TAURATIEWERKEN. DE SACRI-
STIE EN DOOPKAPEL ZIJN
OP LATERE DATUM BIJGE-
BOUWT. DE TOREN DA-
TEERT VAN DE 13de EEUW.
DE HOOFDBOUW VAN DE
KERK DATEERT VAN 1861 -
EVENALS DE PASTORIJ EN
HOF. DE KERK RANGSCHIKT
ZICH ONDER DE VROEGE
GOTIEK.

EINDEXAMEN.
1949-50.

GRONDDPLAN MET DOORSNEDENDE. ODMETING. SCHAAL 2%

KERK VAN ODDENM.

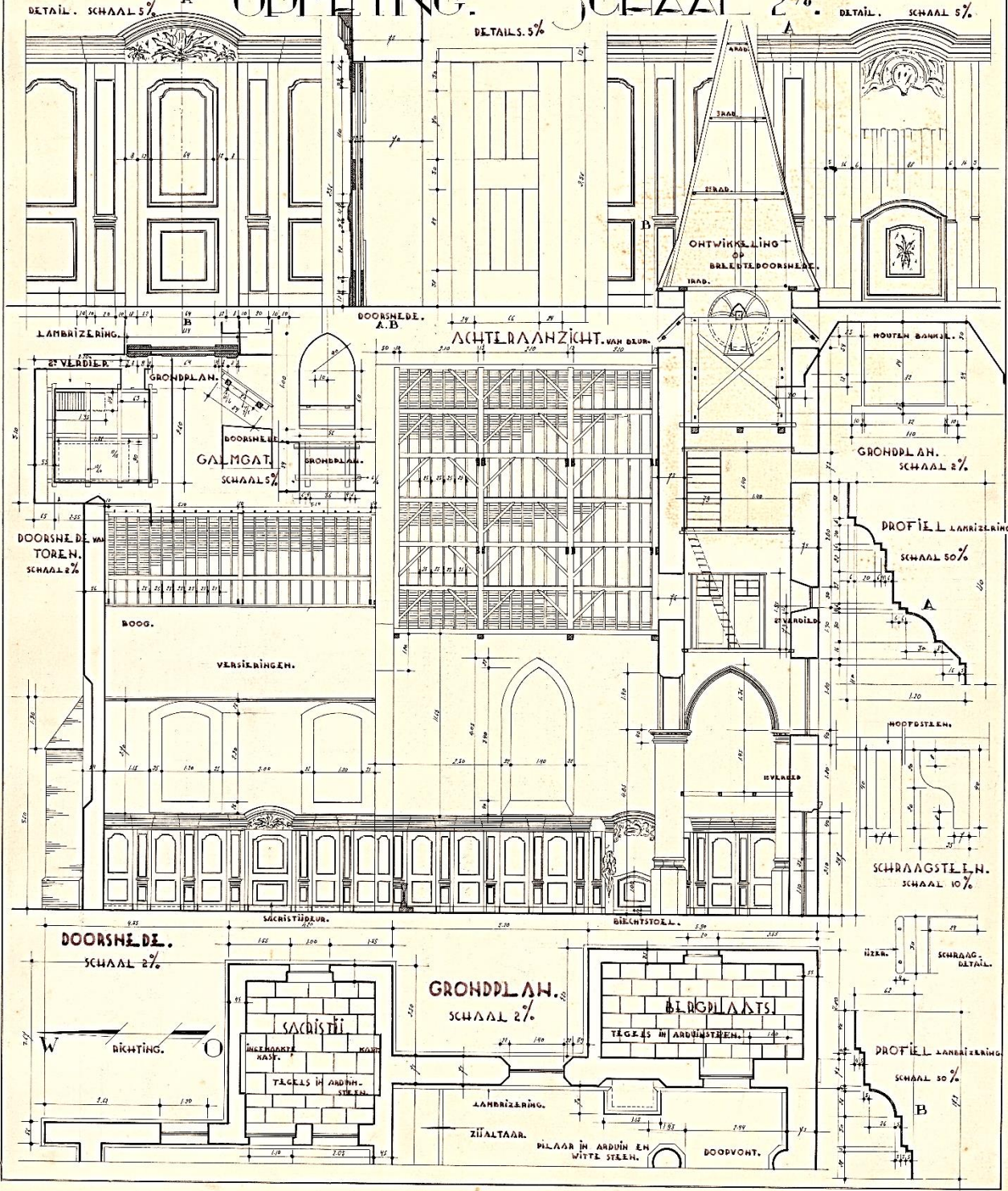
DOORSNEDE AAN LINKERZIJDE.

BINNEN VAN SACRISTIJ
 DETAIL. SCHAAL 5%

ODMETTING. SCHAAL 2%

DOORSNEDE. SCHAAL 2%

BIECHTSTOEL.
 DETAIL. SCHAAL 5%

OP ZAAI MAASES GEZEID !

Piet De Cuyper

Het dialect van Meise doet mij terugdenken aan de gezellige avonden bij ons thuis, vroeger, in ons stamminee "De Rozenboom", waar de Lange va Creaal, Zwette Piee en Dikke Fidel lange discussies hadden over de politiek van Meise met de Euzels en de Ressen¹ die weer eens ambras hadden en Jules va Miel den boer (= den beurgemiester) die weer ne speech had gehouden.

Zij voerden die gesprekken natuurlijk altijd in het dialect of beter gezegd in de taal van vader en moeder, de taal die ze met de paplepel hadden binnengekregen...

Ook bij het kaartspelen met *Jef va Rie, Charel Silverans* en zijn *Doris, Jean va Waaikke* en nonkel Jef werd er in het Meises geconverseerd en gevloekt!?

"Troef, potverdoeme!"... "Allee, ziede da na nie?"... "Hoe es da na meugelaaik!",...

Ik hoor ze nog binnenkomen:

"Florans geef maai nekie ne Perrel (Perle Caulier)" of "Floranske veu maai ne scotch, ne geuze of ne Palm", ieder had zijn eigen voorkeur en smaak.

Meestal zat *"De Leon"* daar dan in een hoekje van 't café te slapen, want Florans had hem voor de zoveelste keer geweigerd om nog een pint te schenken na zijn kroegentocht want hij kon nog amper op zijn benen staan. Ons moeder weerstond aan zijn smeekbede: *"veu maai nog e leste pint!"*.

Hij kwam altijd in ons café wachten op zijn zoon Raymond, de beenhouwersgast van Michel rechtover ons café; die deed hem dan naar huis, door het wegje naast de beenhouwerij dat uitgaaf op den Haagweg. Zijn huisje staat nog altijd op de hoek van den Haagweg en de Nieuwelaan.

Een vrolijke bende bij het jaarlijkse kalfskop-feest van ons spaarkaske, waar Jef Wellens weer een strofe gemaakt had voor het lijflied van de lustige spaarders.

Er werd eerst gerepeteerd en dan het volledige lied uit volle borst gezongen.

Daarna was het de beurt aan Doris, de echtgenote van Charel Silverans die elk jaar opnieuw een liedje over een *"wandelstokske"* zong.

Ik herinner mij het refrein: *"Da wandelstokske, me veul plezier, hela Piee geeft da wandelstokske hie"*.

Doris had een hese stem en vanuit de aangrenzende slaapkamer hoorden wij dit zéér ondeugend liedje waar ze altijd zeer veel succes mee had.

Een enthousiast applaus volgde en Doris werd gefeliciteerd voor haar optreden terwijl *hare Charel*, fier als ne gieter, naast haar goedkeurend meegenoot!

¹ Zie ook: Piet De Cuyper: *"Leve de fanfare!"*, Berla-tijdschrift nr. 138, juni 2021, blz. 15-21.

² Louis Van Schel, Paul en Piet Cleynhens, allen uit Limbosweg, begonnen ooit aan een lijst Meisese dialectwoorden en Jef De Cuyper werkte die dan verder af met de medewerking van een aantal autochtone

Er werd alleen dialect gepraat en dat was best een gezellige taal.

Zoveel jaren geleden werd er alleen in de school en in de kerk ABN gepraat... of Latijn.

De ingeweken inwoners van de villawijk over de autostrade *"Het Nieuw Kwartier"* spraken vooral Brussels of Frans.

Later, bij de bouw van de sociale woonwijken, hoorden we alle soorten dialect of "gekuist Nederlands".

M'n broer Jef De Cuyper verzamelde rond de jaren 1985-1987 een groot aantal woorden, gezegden en bijnamen uit het rijke dialect van Meise.² Hij maakte er een mooie lijst van.

Vele inwoners zijn in de loop der jaren in Meise komen wonen en het is bijna onmogelijk om het aantal écht "geboren" Meisenaren te tellen. De meesten zijn wel in Meise "verwekt" (denk ik) maar ze werden geboren in de nabij gelegen moederhuizen in de omgeving: in Vilvoorde, Brussel, Asse, Mechelen, enz. en zijn bijgevolg dus ook daar als boreling ingeschreven.

Vele autochtone Meisenaren zijn wel opgegroeid met dialect sprekende ouders maar er kwam ook een tendens om hun kinderen in het "Algemeen Beschaafd Nederlands" (ABN) op te voeden, ook al gestimuleerd door de dagelijkse uitzendingen van *"Hier spreekt men Nederlands"* op de tv (gestart in 1960).

Ook de gemeentelijke lagere school schakelde pas in die jaren over van dialect naar ABN. Als de kinderen dan naar de middelbare school gingen was dat een voordeel.

Wij waren een aantal jaren in het bestuur van de Bond van Gepensioneerden (*nu werkend onder de naam OKRA*) en tijdens vergaderingen en feesten werd er daar vooral dialect gesproken.

Je kon er uitdrukkingen horen als:

Ge mut er aa bedde baai opmake: je moet er steeds op letten

Ik geeun een spooze pattate oit de keller hale: ik ga een portie aardappelen uit de kelder halen

Meisenaars (Jean Vandiest, Lisette Haeck, z'n twee broers, José van de kaberdoes, enz.).

Later werd deze studie verder gecoördineerd met de dienst dialectologie van de RUG.

Men kan dit werk nog steeds verkrijgen via een mailtje naar jef.de.cuyper@telenet.be.

Ziet da ge ni horendul weud: zie dat ge niet over uw toeren gaat
Leut de boere maa deusse: laat ze maar doen
Ge zot beiter ne scheir doen: ga liever een lief zoeken
Tes maa wél besteut: hij kreeg wat hij verdiende
Ge zet van de ieste leuge ni gebeste: gij zijt een leugenaar...
Ge moiet ni zoe krewellig doen: je moet niet zo zenuwachtig doen
't Maase van de pastoor, dei heit nogal een voenk: de meid van de pastoor heeft een grote neus
In maainen hof stooin sussemienen en uuk genoffels: in mijn tuin staat jasmijn en ook anjers
Het es taaid um de regelaten af te doen: het is tijd om de late pruimen te plukken
Daanen heit ne wuffel op zaainen neus: hij heeft een puist op zijn neus
Het waainke hangt aan de wasdraad te droeegen: het washandje hangt aan de wasdraad te drogen
As ge haa ni vuugt graaigde op haaven hoebel: als ge niet braaf bent krijgt ge een rammeling
Zen de pattaten nog nie meurg: zijn de aardappelen nog niet gaar
Iederen avond zegge waille sloppel tege malkander: wij zeggen iedere avond slaapwel tegen mekaar
Gaai zet nogal nen dajstereir: je bent erg onhandig
Haaft op mè da gepajster, dat es ni gieestig: hou op met dat geklungel, dat is niet aangenaam

Vele woorden zijn authentiek dialect, andere zijn afgeleid van het Frans of het Brussels (nabijheid hoofdstad).

Enkele authentieke dialectwoorden:

ne pepel: een vlinder
en peirebie: een wesp
nen upelink: een hoofdkussen
e jeisgat: boomwortels
e kassoer: kookpan
moezegat: afloop
schofferdaainen: schaatsen
e aitsenbeet: klokhuis
erezze: ongedurig, gespannen, gestresseerd
ne merrebol: knikker
echtig en techtig: waar

In het Meises dialect is de invloed van Brussel merkbaar. Vele Meisenaren werkten in Brussel en hoorden van de collega's woorden die zij oppikten.

Respecteire: respect hebben
geneiren: schamen
ne kadee: jonge gast
ne portemonnee: geldbeugel
poeffen: schulden maken
fretten: vreten
waait: ver
waajf: vrouw
manqueere: missen
trompeere: vergissen

Ook veel bijnamen werden vroeger gebruikt, ik vermeld er enkele zeer merkwaardige:

Factus: Rie Van Hove
Faille: Felix Streulens

Floikkjes: Laurent Van Malderen
Japper: Haverals
Kadedder: Torisaen
Kapaf: August Van Doorslaer
Kiek: Jaak Gillisjans
Mottegen Destag: Jef Van de Voorde
Pataikkjes: Jef Van Humbeek
Pië Blink: echtgenoot van Marie van 't Hoekske
Titten: Leemans

De kinderen werden dan voornaam + "*Treeze va Faille*", bijv. "*Jeanne van Treeze va Faille*"

Misschien mogen we deze "Maasese" taal niet laten verloren gaan, maar de invloeden hierop zijn zeer groot, zo nabij de hoofdstad en zeker al de inwijkelingen die een invloed hebben op de authenticiteit van ons dialect.

Een poging om het allemaal een beetje duidelijker te maken is om even de échte roepnaam van deze auteur in herinnering te brengen:

"Jean-Pierre va Jean va Waaike Cuipes" en niet vergeten er dan nog bij te voegen: "*va Florans va Frans de fakteur*" !

Nog een echte dialectspreker van het Maases:
"Dikke Fidel" (Jan-Baptist Meys, Wolvertem 26.01.1885 – Brugmann-ziekenhuis Laken 29.11.1965), hier voor de ingang van "De Rozenboom". Hij was een bekende dorpsfiguur die kranten en tijdschriften thuis bezorgde – foto circa 1950.

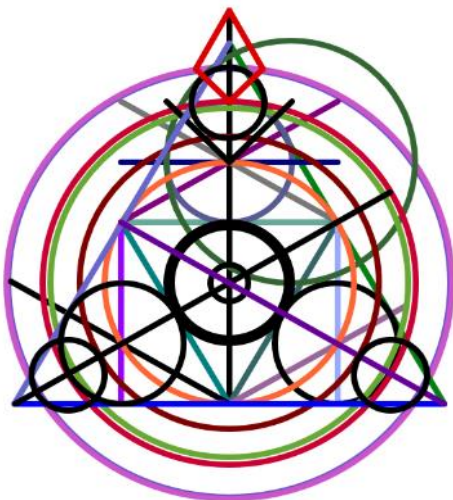
www.archi-tect.be bv bvba

Ingeschreven bij de Vlaamse Orde van Architecten, stamnummer B400222

1860 Meise & 1000 Brussel

email@archi-tect.be T. 0475.529.910

Architect Walther DeCleyne + speciale technieken

ARCHITECT

SOMEONE WHO SOLVES PROBLEMS
YOU DIDN'T KNOW YOU HAD
IN A WAY YOU DON'T UNDERSTAND!
ALSO WIZARD, MAGICIAN

SENSE OF CO-HOUSING WITH NATURE©®

Van Ossel
Keukens, badkamermeubelen & inbouwkasten

Wilgenlaan 17 bus 1

1861 Wolvertem (Meise)

Tel: 02/269.91.02

E-mail: van.ossel.keukens@telenet.be

www.vanosselkeukens.be

M
timaya

BROOD EN BANKETBAKKERIJ

Hoogstraat 87 - 1861 Wolvertem

02 310 55 68 - bartdenbakker@timaya.be

Begonialaan 10 – 1853 Strombeek-Bever

DAKWERKEN
LANIN W.
& Zoon

info@dakwerkenlanin.be tel: 02.267.83.06

CAFÉ OSSEL-STAR

Bij Nico & Sofie

Kasteelstraat 12 – 1785 OSSEL (Brussegem)

052 57 01 60

Openingsuren: MAANDAG - DINSDAG - DONDERDAG - VRIJDAG - ZATERDAG vanaf 10 uur
 ZONDAG vanaf 8 uur (april - september) of vanaf 8.30 uur (oktober - maart)
 op WOENSDAG zijn we gesloten

zeer ruim zomerterras - aparte kinderspeelhoek
 biljartzaal - zaal voor vergaderingen en feesten

Verzekeringen

Uw KBC-Verzekeringsagent, altijd een stapje voor

Wij helpen u graag.

- ▶ [Verzekeringen voor u als particulier](#)
- ▶ [Verzekeringen voor uw beroepsleven en voor ondernemingen](#)
- ▶ [Hoe schade aangeven?](#)

Vestiging Wolvertem

VEILINGLAAN 12 - 1861 WOLVERTEM
T.+ 32 2 269 33 02

wim.van.campenhout@verz.kbc.be
<https://www.kbcagent.be/zvc>

Vestiging Londerzeel

MECHELSESTRAAT 20 - 1840 LONDERZEEL
T.+ 32 52 30 33 58

wim.van.campenhout@verz.kbc.be
<https://www.kbcagent.be/zvc>

4 redenen om klant te zijn bij KBC

Kies de zichtrekening die het best bij je past

Van gratis tot heel veel extra's. Open nu online en je krijgt dadelijk je rekeningnummer.

Simuleer je hypothecaire lening

Bereken in 2 minuten hoeveel je woonkrediet of hypothecaire lening kost.

Advies nodig? Op kantoor en... bij je thuis

Advies nodig en geen tijd om naar je kantoor te gaan? Met (video) chat staan onze experts voor je klaar tot 22 uur en op zaterdag tot 17 uur!

Wat is KBC Mobile?

De referentie in de banksector. Al meer dan een 600.000 klanten gebruiken KBC Mobile voor hun banktransacties. Download KBC Mobile nu!

KBC BANK MEISE

BRUSSELSESTEENWEG 19 - 1860 MEISE

Tel: + 32 2 272 72 00

Fax: 02 272 72 01

meisel@kbc.be

Maandag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak
Dinsdag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak
Woensdag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak
Donderdag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak
Vrijdag	09.00 - 12.30	12.30 - 18.00 Enkel op afspraak

Ontdek het volledige aanbod

[Betalen en zelf bankieren](#)

[Spaarproducten](#)

[Pensioensparen](#)

[Beleggingsproducten](#)

[Lenen](#)

[Verzekeren](#)

70

1949 - 2019

Banden ROELANTS
ceva tyre network

Merchtemsesteenweg 154

1861 Wolvertem (Meise)

Tel.: 02/269.11.99 - info@bandenroelants.be

www.bandenroelants.be

Aanbevolen door alle leasingmaatschappijen

RESTAURANT

Brusselsesteenweg 48
1860 Meise

tel. 02 269 70 04

www.restaurantdenbeiaard.be
beiaardmeise@gmail.com

Uitgebreide menukaart
Zomerterras
Feestzaal

Sluitingsdagen: dinsdag en woensdag

